

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KURUM BAKIMINDA VE AİLESİ YANINDA YETİŞMİŞ
BİREYLERİN SOSYAL UYUM DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Hacı Adil ERGİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

Danışman
Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ

KONYA-2018

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KURUM BAKIMINDA VE AİLESİ YANINDA YETİŞMİŞ
BİREYLERİN SOSYAL UYUM DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Hacı Adil ERGİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

Danışman
Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ

KONYA-2018

S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hacı Adil ERGİN tarafından savunulan bu çalışma, jürimiz tarafından Sosyal Hizmet Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Kübra KÜÇÜKŞEN İmza
Necmettin Erbakan Üniversitesi

Danışman: Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ İmza
Selçuk Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Nur Feyzal KESEN İmza
Selçuk Üniversitesi

ONAY:

Bu tez, Selçuk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu tarih vesayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ender ERDOĞAN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Araştırmanın her aşamasında ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgisini, deneyimini ve zamanını benimle cömertçe paylasan, teşvik edici ve yönlendirici tutumu, sabrı ve değerli katkılarıyla bana rehberlik eden danışmanım Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ'a

Yüksek lisans eğitimim boyunca beni motive eden Prof. Dr. Aliye MAVİLİ'ye, samimiyetiyle ve güler yüzüyle danışmaktan zevk aldığım ve her açıdan bana yardımcı olan Arş. Gör. Beraat AKPINAR'a, istatistik konusunda yardımını esirgemeyen Serhan CANDEMİR'e

Lisans ve yüksek lisans derslerime giren, girmeyen ve yol gösteren bütün hocalarıma,

Yoğun çalışma hayatında boş zamanlarından fedakârlık ederek, veri toplanmasında yardımını esirgemeyen her zaman her konuda geniş bakış açısıyla bana yardımcı olan Kahramanmaraş Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdür Yardımcısı Ali Arslan SAK'a,

Öğrenim hayatım çoğunluğunda maddi ve manevi desteği ile yanımda olan, tezin her aşamasında bütün zorlukları benimle birlikte yaşayan ve her zaman yanımda olduğunu hissettiğim sevgili çalışma arkadaşlarıma,

Dünyaya geldiğim ilk dünyan bu yana başarılarıma dair beni sürekli motive eden, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ve varlıkları ile her zaman bana güç veren annem Ayla ERGİN'e babam Mehmet ERGİN'e,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hacı Adil ERGİN

Konya - 2018

İÇİNDEKİLER	i
SİMGELER VE KISALTMALAR	ii
ÖZET	iii
SUMMARY	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Sosyal Uyum Kavramı	2
1.1.1. Sosyal Uyumu Etkileyen Faktörler	3
1.1.1.1. Aile İçi İlişkiler	6
1.1.1.2. Sosyo-Ekonomik Düzey	9
1.1.1.3. Çevre İle İlişkiler	11
1.1.2. Sosyal Uyum ve Problemlili Davranış	12
1.1.3. Sosyal Uyumsuzluk ve Belirtileri	14
1.2. Kurum Bakımı	16
1.2.1. Kurum Bakımının Tanımı	16
1.2.2. Kurum Bakımının Tarihçesi	18
1.2.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	18
1.2.2.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem	23
1.2.2.3. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu	23
1.2.2.4. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	25
1.2.3. Türkiye'deki Kurum Bakımı Hizmetleri	30
1.2.3.1. Çocuk Yuvaları	30
1.2.3.2. Yetiştirme Yurtları	31
1.2.3.3. Sevgi Evleri	32
1.2.3.4. Çocuk Evleri	33
1.2.3.5. Çocuk Destek Merkezleri	33
1.3. Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Sosyal Hizmet	34
1.3.1. Korunmaya Muhtaç Çocuk Kavramı	35
1.3.2. Korunmaya Muhtaç Çocukların Sosyal Uyumu	36
1.3.3. Korunmaya Muhtaç Çocuklarla Sosyal Hizmet Uygulaması ...	37
2. GEREÇ ve YÖNTEM	39
2.1. Araştırmanın Problemi	39
2.2. Araştırmanın Amacı	40
2.3. Araştırmanın Önemi	41

2.4. Araştırmanın Varsayımları.....	41
2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	41
2.6. Tanımlar	42
2.7. Araştırmanın Modeli	44
2.8. Araştırmanın Çalışma Evreni.....	44
2.9. Veri Toplama Araçları	45
2.10. Verilerin Toplanması.....	45
2.11. Verilerin Analizi.....	46
3. BULGULAR.....	47
3.1. Kurum Bakımında Kalan Bireylerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	47
3.2. Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	51
3.3. Kurumlarda Kalan ve Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeğinden Alınan Puanların Çeşitli Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi	54
3.4. Kurumlarda Kalan ve Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeğinden Alınan Puanların Karşılaştırılması	67
4. TARTIŞMA.....	69
4.1.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Toplumsal Uyum Davranışlarının İncelenmesi	69
4.2.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Ekonomik Olarak İncelenmesi.....	71
4.3.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Eğitim Durumunun İncelenmesi	74
4.4.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Aile İçi ve Kardeşleriyle İlişkilerinin İncelenmesi.....	75
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	78
6. KAYNAKLAR	82
7. EKLER.....	89
8. ÖZGEÇMİŞ.....	96

SİMGELER VE KISALTMALAR

SPSS: Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin Paket İstatistik Programı)

AÇŞHB: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

SHÇEK: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

IFSW: International Federation of Social

IASSW: International Association of Schools of Social Work

CDM: Çocuk Destek Merkezi

TDK: Türk Dil Kurumu

ÖZET
T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KURUM BAKIMINDA VE AİLESİ YANINDA YETİŞMİŞ BİREYLERİN
SOSYAL UYUM DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Hacı Adil ERGİN

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ/KONYA-2018

Bu çalışmanın amacı uzun yıllardır ülkemizde kimsesiz çocuklar için hizmet veren sosyal hizmet kurumlarının yetiştirdiği çocuklar ile ailesi yanında büyümüş/yetişmiş çocukları karşılaştırarak kimsesiz çocukların hayata ne derecede uyum sağladığını ortaya koymaktır. Çalışmanın örneklem kitlesini Kahramanmaraş ilinde ikamet eden çoğunluğunun Kahramanmaraş ilinin farklı kurumlarında (Kız Yetiştirme ve Erkek Yetiştirme Yurdu, Çocuk Yuvası) yetişmiş 18 yaşından büyük 100 birey ile aynı ilde yaşayan ailesi yanında büyümüş/yetişmiş 18 yaşından büyük 100 toplamda 200 birey oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin sosyo-demografik özelliklerine ve yaşantılarına ilişkin bilgiler “Kişisel Bilgi Formu” ile, sosyal yaşam uyumlarını ölçmek için ise “Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği” bireylere uygulanmıştır. Ölçekler sunulurken her bir bireye çalışma anlatılmıştır ve sözlü olarak onayları alınmıştır. Verilerin toplanmasının ardından, istatistiksel analizler SPSS programına aktarılmıştır. Sosyal uyum ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla t testi ve anova analizleri ile LSD ikili karşılaştırma analizi yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucu bireylerin sosyal uyum düzeyi, gelir düzeyi, bireylerin eğitim düzeyi, ailelerin eğitim düzeyi, aile tipi değişkeni, aile bireylerinin ziyaret sıklığına göre anlamlı farklılaşmıştır. Bununla birlikte ailesi yanında yetişmiş/büyümüş bireylerde, kurum bakımında kalmış bireylere kıyasla sosyal uyum açısından anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Sağlıklı bir aile yapısının toplumla barışık, uyumlu bireyler kazandırdığı ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal Uyum, Kurum Bakımı, Sosyal Hizmet

ÖZET
T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**LEVEL COMPARASION OF THE PEOPLE WHO GREW IN INSTITIONAL
CARE AND PEOPLE WHO GREW WITH THEIR FAMILIES**

Hacı Adil ERGİN

Department of Social Work

MASTER'S THESIS/KONYA-2018

The aim of this study is to compare the children who have grown up in the orphanage in our country and the children who have grown up in the family. And to determine the extent to which orphan children adapt to life. The sample of the study consisted of 100 individuals older than 18 years of age who were trained in different institutions of Kahramanmaraş province. 100 people living in Kahramanmaraş with a family of over 18 years of age are 200 in total. The information about the socio-demographic characteristics and experiences of the individuals who participated in the study voluntarily was applied to the sosyal Personal Information Form and Social Adaptation Self-Assessment Scale in order to measure the social adaptation. While the scales were presented, each individual was told about the study and verbally approved. After the data were collected, statistical analyzes were transferred to SPSS program. In order to determine the relationship between social cohesion and demographic variables, t-test and anova analysis and LSD binary comparison analysis were performed. As a result of the research, the social adjustment level of the individuals, income level, education level of the individuals, family education level, family type variable, and family members were significantly different according to the frequency of visits. On the other hand, a significant and positive relationship was found between the individuals who were educated / grown up with their family compared to the individuals who remained in the care of the institution. It has been revealed that a healthy family structure brings peace and harmony with society.

Keywords:SocialCohesion, InstitutionCare, SocialWork

1. GİRİŞ

Aile, birey için oldukça önemli bir sosyal destek sistemi olarak işlev görmektedir. Yavuzer (2004) bireyin aile içinde geçirdiği ilk yaşam deneyimlerinin oldukça önemli olduğunu belirterek bu deneyimlerin gelecek yaşam dönemlerini önemli ölçüde etkilediğini ifade etmektedir. Bir sosyal sistem olarak aile, içinde barındırdığı bireyin desteklenmesi ve geliştirilmesi aşamasında birincil role sahiptir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, bir aile sistemi içinde büyüme şansı olmayan kurum bakımı altındaki çocuklar hassas gruplar olarak değerlendirilebilir.

Özellikle yaşamın ilk 3 yılının herhangi bir döneminde anne yoksunluğunun yaşanması çocukta davranış bozukluklarının baş göstermesine neden olabilmektedir. Bu dönemde çocuk ile anne ya da bakım veren arasında sağlıklı bir duygusal etkileşimin sağlanamaması, çocuğun gelecekteki yaşamında, sosyal ilişkilerinde, evlilik yaşamında ve iş yaşamında da sorun yaşamasına neden olmaktadır (Yavuzer 2004). Bunun yanında ebeveynsiz büyüyen çocuklarda da ilerleyen yıllarda aile kurma, çevreyle iletişim ve kişisel gelişimde problemler yaşanabilmektedir.

Aile bakımından yoksun çocuklar için hizmet veren yetiştirme yurtları ve çocuk yuvaları toplum tarafından bakım hizmetlerinin merak edildiği ve duygusal yoğunluğun yaşandığı yerler olarak yıllardır ön plana çıkmıştır. Bu kurumlar ebeveynleri tarafından çeşitli sebeplerden dolayı bakımı üstlenilemeyen çocukların hayata hazırlandığı ve her türlü ihtiyacının devlet eliyle karşılandığı kurumlardır.

Yetiştirme yurtlarına ve çocuk yuvalarına bir şekilde dâhil olan çocuklar büyük çoğunlukla 18 yaşını tamamlayıncaya kadar bu kurumlarda yaşamaktadır. Türkiye’de son yıllarda çocuk koruma sisteminde çocuğun ailesi yanında desteklenmesine yönelik birçok çalışma yapılsa da kurum bakımı çeşitli sebeplerden dolayı varlığını halen sürdürmektedir. Peki, ailesi ve akrabaları tarafından yetiştirilmeyen ve aile sevgisinden uzak büyüyen bu çocuklar yetişkinlik döneminde sosyal hayata ne düzeyde adapte olmaktadır?

Bu çalışma, yaşamının bir döneminde korunma altına alınmış, en az 1 yıl süreyle kurum bakımı hizmeti almış, 18 yaşını tamamladıktan sonra sosyal yaşam içerisinde bağımsız bir şekilde yer almaya başlayan ve gelir getirici bir işte çalışan ya

da çalışmayan bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bu bireylerin sosyal yaşama uyumu incelenmiş ve karşı karşıya kaldıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.1.Sosyal Uyum Kavramı

Sosyal uyum; toplum tarafından ön görülen, beklenen davranışların bireyler tarafından sergilenmesidir. Sosyal uyum; topluma uyum sağlama çabasıdır (Işık 2007). Sosyal uyum, bireylerin kendisiyle ve çevresiyle iyi ilişkiler kurması, olumlu davranışlar sergilemesi ve bunları devam ettirmesidir (Tutkun 2006). Sosyal uyumun sağlanamaması bireylerde toplum içerisinde problemlerle karşılaşılmasına sebep olurken bireylerde güvensizlik, sosyal hayatın içerisine dâhil olamama ve kişisel gelişimde problemler yaratmaktadır (Çağdaş ve Seçer 2002).

Gerçekten iyi bir sosyal uyum için birkaç değerlendirme aracından bahsedilmektedir. (Yavuzer 1996). Bu araçlar şunlardır:

1. Farklı gruplara uyum gösterme: Birbirinden farklı gruplarda uygunluk gösteren, farklı yaş gruplarında da uygun davranışlarda bulunan kişiler sosyal bakımdan uyumludur.

2. Sosyal uyumlar: Toplumda yapılması beklenen davranışları sergileyen ve sosyal yaşamda bu şekilde var olan bireylerdir ve sosyal yönden uyumlu olarak görülebilirler.

3. Kişisel doyum: Toplumda kendisine düşen rollerle iletişim kuran ve yeterli miktarda doyum sağlamış bireyler sosyal olarak uyumludur.

Sosyal uyum insanların var oldukları toplumların veya toplumun sahip olduğu karakteristik özellikleri örf ve adetlerini, değerlerini öğrenerek kişilikleri üzerine yansıtması olarak kabul edilmektedir(Köknel 1994).

İyi bir toplumsal uyumdan bahsedebilmek için birey, davranış şekillerini kendi içsel dünyası ile toplumun dışsal güçlerini dengelemek durumundadır. Bireyin sağladığı denge politikası esnek olmalı toplumsal ve zaman şartlarına göre şekillenebilmelidir.

İyi bir denge sağlayabilen bireyler toplumsal yaşantıda daha ön plana çıkarak uyumu gerçekleştirirler (Aydın 2012).

Bireyler toplumsal kültürleri öğrenme sürecinde iken beslenme ve cinsel güdülerin yanında toplumsal davranış şekillerini, bireyler arası ilişki sonucunda geleneksel kültürün yansıttığı davranış örgülerini çevreyle etkileşimi sonucunda öğrenerek toplumsal yaşamda kullanmaktadır (Köknel1994).

Sosyal uyumsuzluk ise; bireylerin sürekli yalnız kalmayı tercih etmesi, akran gruplarında kabul görememesi ve toplumsal yaşantısının içine girmemesi, tek başına bir işe koyulmaktan çekinmesi, güvensiz kişilik göstermesi, özellikle karşı cinsle iletişim kurmakta güçlük çekilmesi ve toplu yapılan programlardan kaçınılması gibi durumların baş göstermesidir (Akıncı 2007).

1.1.1.Sosyal Uyumu Etkileyen Faktörler

Bireylerin aile temelli öğrenerek kullandığı toplumsal değerlere zaman içerisinde medya unsurlarının aktardığı yeni kültürel tanımlamalarda eklenmektedir(Köknel 1994). Kişilerin sosyalleşme sürecini etkileyen birçok faktörden söz edilebilir. Sosyal uyum öncelikle öğrenme olgusuyla alakalı olup bilhassa da sosyal öğrenme olgusuyla ön plana çıkmaktadır. Sosyal öğrenme kalıplaşmış kültürel beklentileri ve yargıları taşımaktadır (Köksal 1997).

Sosyalleşme olgusu bireylerin yaşına ve cinsiyetine paralel olarak birey davranışları ile toplumsal beklentilerin arasındaki davranışlar bütünüdür. Sosyalleşme olgusunun bir diğer önemli faktörü ise çocukların aile üyeleriyle etkileşime girerken aile üyelerinin de çocuklarıyla etkileşime girerek sosyalleşme olgusunu oluşturmalarıdır (Eshlaman 1991).

Sosyal yaşantı içinde sosyal uyum ömür boyunca devam eden ve kuşaklara aktarılan bir unsur olarak karşımıza çıkmakta ve böyle devam edeceği kaçınılmaz olarak görülmektedir (Dusek 1987).

Ergenlik dönemindeki birey yetişkinlere ve örnek aldığı bireylere ulaşabilmek için çoğu durumda yetişkinlere uyum gösterir. Ergenlerin uyum göstereceği gruplarda öncelikle aile, yeni bir arkadaş grubu ve yeni ortaya çıkmış sosyal

davranışlardır. Ergenler bu tarz grup ve davranışlara uyum sağlamak zorunda kalırlar (Hurlock 1980).

Ergenlik dönemi bireylerin yoğun gelişimsel süreçler geçirdiği bir dönemdir. Çocuklar fiziksel, zihinsel, duygusal ve ruhsal olarak yoğun gelişimsel bir dönem geçirirler. Çocukların gelişimleri genel olarak yoğun ve ani gelişir. Bu değişim ve gelişim süreci çocuklarda sosyal ve ailesel sorunlara yol açabilmektedir (Tataker 2003).

Çocuklarda meydana gelen ani ve yoğun gelişim ve değişim sosyal yaşantıda uyum problemlerine sebep olabilmektedir. Ortaya çıkan problemler genelde ergenlerin algılama ve düşünce tarzlarındaki değişikliklerden kaynaklanmaktadır. Ergenlerde ani öfkelenme ve radikal kararlar görülmektedir(Tataker 2003).

Ergenlik döneminde baş gösteren sosyal uyum problemi ergenlik döneminin sonlanmasıyla yerini uyum çabalarına bırakır. Sosyal uyum insan hayatının her bölümünde çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Sosyal uyum çabaları insan hayatında farklı davranışlarla görülse de Dobson ve arkadaşları (1995) sosyal uyum çabalarını 3 temel başlıkta toplamışlardır.

1. Normatif Uyumluluk: Grubun bireye uyguladığı baskıyla birey belirli şekilde davranış gösterir fakat birey şahsi davranış örgüsünü de gizler.

2. İnfomal Uyumluluk: Birey beklenmeyen olaylara karşı, toplum tarafından onaylanmamış davranışlar sergiler ve grup üyelerinden birini örnek olarak alır.

3. İsteyerek Uyuma: Bireylerin örnek aldıkları gruba uyum sağladıkları zaman baş gösterir.

Çoğu zaman tam anlamı uyumdan söz etmek imkânsız bir süreç olarak ortaya çıkar. Her canlı kendi özellikleri paralelinde uyum süreci geçirir ve bunlar birbirinden farklıdır (Yavuzer 1996).

Yavuzer (1984) aynı yetişkin bireylerde olduğu gibi çocukların da dünyaya gözlerini açtığında sosyal hayat ve çevre ile karşılaştıklarını dile getirmiştir. Çocuklar sosyalleşme serüvenine aile içerisinde başlamaktadır ve kendi akranlarıyla, çevre ve akrabalarla sosyalleşmeye devam ederler. Çocuklar yaşamlarında gerekli sosyal gereksinimlerini karşılamak zorundadır ve bu yüzden tüm gruplarla uyumlu olmak mecburiyetindedir.

Okul dönemine girmemiş çocuklar akranlarıyla çok az paylaşım gerçekleştirmektedir. Okul dönemine girmemiş çocukların etkileşim alanı genelde oyun ortamları olmaktadır. Okul çağının başında ebeveynlerin çocuklarının akranlarıyla iyi bir etkileşime girmesi için gerekli desteği vermesi gerekmektedir (Bakırcıoğlu 2002).

Tüm çocuklar grup kurallarına uymayı ve belli başlı normların gerektirdiği gibi hareket edebilmeyi öğrenmelidir. Çocukların oyun çağında yapılan tutum ve davranışları bırakıp toplumsal olgu içerisinde uyum göstermeleri gerekmektedir.

Toplumsal başarı için sosyal uyumun başarılı olması gerekir ve başarılı bir sosyal uyum için insanlar arasındaki ilişkilerin başarılı olması gerekmektedir (Bakırcıoğlu 2002).

Ailelerin gelir düzeyiyle akademik başarı ve sosyal uyumun incelendiği bir araştırmada, ailenin geliri arttıkça akademik başarının ve sosyal uyumun arttığı görülmüştür. (Salim 2011).

Yapılan bir diğer araştırmada sayıca fazla olan ailelerde ve ekonomik olarak daha kısıtlı yaşayan ailelerde yetişen bireylerin sosyal uyumunun düşük olduğu görülmüştür. Yine aynı araştırmada akademik başarıyla sosyal uyumun doğru orantılı olduğu görülmüştür (Kızıltan 1984).

İlköğretim ve lise öğrencilerini kapsayan bir araştırmada sosyal uyum, kavga ve zorbalık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ergenlik döneminde kavga ve zorbalığın içerisinde bir şekilde içerisinde olan ergenlerin, çocukluk ve bebeklik dönemlerinde yetersiz sevgi ve alaka gördüğü anlaşılmıştır. Bu durum çocukluk döneminde sosyal uyumu gerçekleştiremeyen bireylerin, ilerleyen yıllarda çeşitli problemlerle karşılaşabileceğini göstermektedir (Scholte ve diğ., 2007).

1.1.1.1 Aile İçi İlişkiler

Sosyal etkileşim konusunda yapılan araştırmalar da, ailenin ilk etkisinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bireylerin sosyal uyumu üzerine yapılan araştırmalarda en etkili kurum ailedir. Aile içerisinde iyi bir ilgi alaka gören çocuklar özgürlüklerini iyi bir şekilde kullandığında hayat boyu başarılı bir yaşam sürmelerinin önu açılmaktadır (Yavuzer 1993).

Çocukların ilk rol modelleri anne ve babalarıdır. Anne ve babalar iyi bir rol model olmak için özen gösterirler. Ebeveynler çocuklarına verdikleri mesajların etkili olması için çabalarlar. Etkili bir rol model olmak isteyen ebeveynler öncelikle çocukları üzerinde inandırıcı olmaları gerekmektedir. Verdikleri mesajlarla yapılan davranışların uyumlu olması gerekmektedir. Mesajların uyumlu olmaması halinde çocuklar üzerindeki etkinizi ve inandırıcılığınızı kaybedersiniz (Eriş 2015).

Çocuklara özgürlük verilerek destek sağlanan ailelerde çocuklar daha sağlıklı bir karakter oluşturmaktadır ve daha iyi bir sosyal etkileşim gerçekleştirmektedir. Sert sınırların çizildiği disiplin uygulamalarının katı olduğu ailelerde yetişen çocuklar ise daha sorunlu bir sosyal yaşantı geçirmekte ve bu durum çocuğun hayatının tüm evrelerini olumsuz etkileyebilmektedir (Yavuzer 1984).

Ebeveynler çocuklarının daha sağlıklı bir sosyal uyum göstermesi için çocuklarının çevreyi keşfetme merakına saygı göstermelidirler. Çocuklar yeni şeyler keşfetmeye başladıklarında hayata karşı hayal gücü gelişecek ve şevk artması oluşacaktır. Çocukların tecrübe kazanacağı ortamlar oluşturmak sorumluluk bilinci aşılacak sosyal uyumu kolaylaştıracaktır (Cüceloğlu 2015).

Çocuklarda ortaya çıkan davranış problemlerinin temeli olarak, aile üyelerindeki tutarsız davranışlar, ailede üyeleri arasında uzun zamandır devam eden ciddi boyuttaki psikoz ya da anti-sosyal davranışlar, aile üyeleri arasındaki problemler, aile üyeleri arasında sürekli devam eden sağlıksız iletişim ve ruhsal problemlerin var olması olarak gösterilir (Ekşi 1999).

Çocukların iyi bir gelişimsel süreç ile sosyal uyum sağlamaları için aile üyeleri, bilişsel gelişimi desteklemeli, çocuğun yaşına uygun sorumluluklar vermeli,

öğrenme, düşünme, deneme gibi çocuğun sosyal uyumunu kolaylaştıran yönlendirmeler yapılmalıdır(Ekşi 1999).

Bireylerde ortaya çıkan birçok uyum ve davranış problemi vardır ve bunlara sebep olan birçok sebep ortaya konmuştur. Bu sebepler içerisinde en ağır basanı aile üyelerinin oluşturduğu çevre olmuştur (Bakırcıoğlu 2002). Aile üyeleri ile ilgili problemlerin bazı temel yapılarını şunlar oluşturmaktadır:

1.Aile üyeleri arasındaki etkileşim ve iletişimin yetersiz oluşu ve aile üyeleri arasındaki ilişkilerin zayıf olması sonucunda ortaya çıkan yetersiz etkileşim.

2.Ebeveynlerin çocuklar üzerinde gereğinden fazla ilgisi veya aşırı derecede ilgisizliği.

3.Ebeveynlerin evliliğinin bitmesi veya resmi olarak boşanma olmasa bile aile bütünlüğünün parçalanmış olması.

4.Ebeveynlerin birlikte veya tek olarak aşırı derecede alkollü ürünler ve uyuşturucu veya uyaran yasaklı maddeler kullanıyor olması.

5.Aile üyelerinin çocuklar üzerinde aşırı baskıcı, tutarlı olmayan ve disipline alma çabaları sonucunda ortaya çıkan tutarsızlık.

6.Ebeveynleri tarafından tutarsız ve zamansız şekilde çocukların cezalandırılma şekli.

7.Ebeveynlerin çocuklarla ilgili kararlar alırken ilgisiz ve tutarsız davranışlarda bulunması.

8.Ebeveynlerin ekonomik olarak yetersiz seviyede olması ve annenin ve babanın belirli bir işte çalışmaması.

9.Çocukların genel okul başarısının düşük seviyelerde olması.

10.Çocukların ebeveynlerinin onaylamadığı kişilerle arkadaşlık etmesi.

11.Çocukların hayattan beklentisinin çok düşük seviyede olması veya olmaması.

12.Ebeveynlerin çocuklar üzerinde uyguladığı gereğinden fazla baskı ve çocukların bireysel kararlarının sınırlandırılması (Bakırcıoğlu 2002).

Başka bir araştırmada Kandır'a (2008) göre anne ve babaların, çocuklarına karşı tutumlarının onların sosyal uyumunu direkt etkilemektedir. Ailenin çocuğa karşı demokratik bir yaklaşım içinde olması onun özellikle sosyal uyumunu olumlu yönde etkilemektedir.Ailenin eğitim seviyesinin düşük olması, aile içi ilişkilerin istenilen nitelikte olmaması, çocuğun eğitiminde eksik ve yanlış uygulamalara neden olabilmektedir.

Çocuğun davranışlarını kişilik özellikleri ve yetiştiği aile içindeki yaşadığı deneyimler etkilemektedir. Zira çocuk, yapısı itibariyle davranışlardan etkilenmekte olup bu davranışları taklit etmeye çalışmaktadır.Bu durumda aile bireylerinin uygun olmayan davranışları model alınabilmekte, bu çocukların sosyal uyum sorunu yaşamasına sebep olabilmektedir (Kandır 2008).

Ebeveynlerin çocukları üzerinde gösterecekleri duygu ve davranışların (çok sevme, hiç sevmeme vb.) aşırılık taşıması çocukların sosyal yapıya uyum sağlamada güçlük çekmesine sebep olmaktadır. Ebeveynlerin çocukları üzerindeki duyguları çok sevme veya sevmeme gibi aşırı şekilde sunması, çocukların sosyal yaşama uyum sağlamasında güçlüklerle sebep olmuştur (Koptagel1984).

Ebeveynleri tarafından dengeli bir sosyal ve duygusal yaşam sağlanan bireylerin gerek ergenlik döneminde gerekse yetişkin döneminde pozitif bir yaşam süreceği öngörülmektedir. Sert sınırlar çizen bir aile ortamında yetişen bireyler ebeveynlerinin fazla otorite sahibi olmaları, ilgi eksikliği ve uyum problemi yaşamaları sebebiyle sosyal uyum problemleri yaşamaktadırlar. Bu tarz aile ortamlarda yetişen bireyler suç işlemeye yakın, karar almakta zorlanan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır (Yörükoğlu 2002).

Ebeveynlerin çocukların sosyal, psikolojik ve gelişimsel gereksinimlerini karşılamasında yetersiz kalması çocukların sosyal uyum problemi çekmesine sebep olmaktadır. Aile içi ilişkilerde problemlere tanık olan çocukların karakteristik gelişiminin, sosyal uyumunun, zihinsel ve fiziksel gelişimlerinin yetersiz olduğu görülmektedir (Yavuzer 1993).

Ebeveynlerin aile içi iletişiminin de çocukların sosyal uyumunda önemli olduğu belirtilmektedir. Ebeveynlerin aile içerisindeki tutumu bireylerin çevreyle olan sosyal uyumunu da doğrudan etkilemektedir. Anne ve babanın birbiriyle ilişkileri de aile ortamına ilişkin önemli bir faktördür. Ebeveynler arası karşılıklı saygı ve sevginin olması çocukların toplumsal uyumunun daha iyi olmasını sağlamaktadır (Yörükoğlu 2002).

Ebeveynler arasındaki ilişkinin yanı sıra ergenlik dönemindeki bireylerin kardeşleri arasındaki ilişkileri de önem arz etmektedir. Kardeşlerin arasında olan iletişimin ve ilişkinin iyi düzeyde olmasında ebeveynlerin katkısı çok önemlidir. Aile içi görev ve sorumluluk dağılımında ebeveynlerin özen göstererek çalışma yapılması gerekir.

Kardeşlerin birbirleri arasındaki iletişim, küçük veya ergenlik döneminde bulunan kardeşin iyi derecede sosyal uyum sağlamasında ön plana çıkmaktadır (Mangır, Aral 1992).

Tariş (1998) yaptığı açıklamada ebeveynlerin çocuklar üzerindeki sevgi ve ilgi göstergelerinin akademik başarıya etkisini araştırmıştır. Yapılan araştırmada yüksek ilgi ve sevgiyle yetiştirilen çocukların akademik olarak başarılı olduğu buna bağlı olarak uyum oranında o derece yüksek olduğu ortaya konmuştur.

Sarı (2007) yaptığı araştırmada, ailelerin çocuk yetiştirme tutumlarının annelerin eğitim durumuyla karşılaştırmıştır. Eğitim durumu daha yüksek olan anneler, eğitim durumu daha düşük annelere göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiği ortaya konmuştur.

1.1.1.2 Sosyo-Ekonomik Düzey

Çocuğun toplumsallaşma sürecinde ekonomik yapı ve ebeveynlerin içerisinde bulunduğu sosyal yapı bireyler üzerindeki en etkin yapıların başında gelmektedir (Yavuzer 1996).

Ebeveynlerin içerisinde bulunduğu ekonomik yetersizliklerle üyelerinin yaşamını her alanda olumsuz etkilediği gibi toplumsallaşma sürecinde olan küçük bireyi de olumsuz olarak etkisi altına alabilmektedir. Ekonomik olarak yoksulluk

içerisinde bulunan çocuk sürekli şekilde devam eden bir kaygı içerisinde yer almaktadır.

Ekonomik olarak istediği seviyede olmayan ebeveynler çocuklarını yetiştirirken daha sık olarak cezalandırma yöntemini kullanmaktadır. Ceza yöntemi ve aşırı disiplin çocukları çevreye karşı daha saldırgan hale getirmekte ve sosyal uyumu zorlaştırmaktadır(Bayram 2013).

Ekonomik olarak yetersiz aileler çocuklara karşı ilgisiz bir tutum sergilemektedir. Aile tarafından ilgi gösterilmeyen çocukların sosyal uyumunun yetersiz olduğu görülmüştür. Ekonomik olarak yetersiz ebeveynler çocuklarının sosyal uyumunu sağlarken kurdukları iletişime dikkat etmelidir (Raver 1997).

Birey sayısı daha fazla olan ailelerde ve ekonomik kısıtlanmaların daha fazla olduğu ailelerde yetişen bireylerin sosyal uyum düzeylerinin alt seviyede olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda bireylerdeki akademik başarının, sosyal uyumun sağlanmasını kolaylaştırdığı belirlenmiştir (Kızıltan 1984).

Sosyo-ekonomik olarak yoksulluk içerisinde bulunan aileler, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelere göre daha fazla sayıda çocuk sahibidir. Daha fazla çocuk demek daha az ilgi daha az alaka ve daha az sosyal uyum anlamına gelmektedir (Yavuzer 1996).

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ortamlarda yetişen çocukların olgunlaşma seviyesi daha düşük kalmaktadır bu da daha az okul ve çevre başarısına sebep olmaktadır. Çocukların küçük yaşlarda bu tür eksikliklere maruz kalması kişisel gelişimini, düşünce yetisini, problem çözme yeteneğini olumsuz yönde etkilemektedir(Yavuzer 1996).

Ekonomik olarak yoksulluk çeken aileler çocuklarını daha sert, katı ve keskin sınırlar içerisinde alarak özgürlük alanını ve çocukların kendilerini geliştirebilme yeteneğini düşük seviyelere çekmesine sebep olmaktadır. Ebeveynler çocuklarına daha çok fiziksel cezalar vermekte sevgisizlik, tutarlı olmayan cezalandırılma türleri çocukların ilerleyen yıllarda akranlarına ve çevrelerine karşı saldırgan tutumlar sergilemelerine sebep olmaktadır (Berk 1991).

Bireyler kendi yeteneklerini ve kapasitelerini maximum düzeyde kullanabilmeleri için güce ve enerjiye ihtiyaç duyarlar. Yetersiz beslenme çocuklarda öğrenme güçlüğü yaratır ve potansiyellerini tam olarak kullanamazlar. Ekonomik olarak yoksunluk içerisinde bulunan aileler çocukların günlük almaları gereken enerji ihtiyacını karşılayacak gıdaları sağlamadıkları zaman çocukların hayatın her aşamasında başarısız oldukları görülmüştür (Lindenfield2015).

Ekonomik olarak daha gelişmiş ailelerin çocukları yükseköğrenim kurumlarına devam edip uyumlu bir birey olma durumunun, ekonomik olarak yoksunluk içerisinde bulunan ailelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Yılmaz 2011).

1.1.1.3. Çevre ile İlişkiler

Çocukluk çağında sosyal çevre ile sağlıklı etkileşim kuramayan birey ilerleyen yıllarda sosyal çevresiyle uyum problemi yaşamakta ve davranış bozuklukları artmaktadır (Hamreand Pianta 2001).

Sağlıklı bir iletişimde ve tutarlı olmada başarı sağlayan, uyum içerisinde özgür ortam ve sağlıklı aile yaşantısında yetişen bireyler kendi hayatlarında yetişkin tutum ve davranışlara ulaşır.

Genç bireyler için oluşturulacak böyle bir ortam için ebeveynlerin sağlıklı bir ilişkide olmaları gerekmektedir. Ebeveynler kendi içlerinde ne kadar sevgi ve saygıyı gözeterek yaşarlarsa çocuklarına da o kadar kaliteli bir yaşam ortamı sağlayarak sosyal uyum düzeylerini artırır (Yavuzer 1984).

Sosyal uyum durumu genel olarak ihtiyaçlar dizisinin tedarik edilmesiyle doğru orantılıdır. Kişilerin sosyal uyumu çok büyük oranda çevresi tarafından sevilme, akran gruplarına kabul edilme ve kabul görme gibi ihtiyaçların karşılanmasına bağlı olarak gelişir. Bireylerin ergenlik dönemleri bir bakıma sosyal gelişimlerin ve sosyal uyumların oluştuğu dönem olarak da belirtilebilir. Sosyal uyum zaman içerisinde kazanılmaktadır ve ergenlik yıllarında bireylerin deneyimleri sonucunda gelişme göstermektedir (Yavuzer 1995).

İnsanoğlu, çevresiyle beraber gelişir. İnsanlar gelişirken bedensel, duygusal ve düşünebilme olguları da beraber gelişmektedir. İnsanlar uyum sağlamak ve kabul görmek için çevrenin kurallarına ve uyarıcılara göre kendisini yapılandırarak uyum sağlama çabasına girer (Sezgin 2011).

Sosyal uyum genel olarak, bireylerle iyi iletişim, çevreyle olumlu etkileşim, arkadaşlık ilişkileri kurma, ortak düşünceyle hareket etme, kendi hislerini ve fikirlerini aktarabilme, insanlara yardımcı olma, toplum kural, örf ve adetlerine göre hareket edebilme olarak ifade edilir (Ekinci Vural 2006).

İnsanlar doğduktan sonra kendi ihtiyaçlarını gidermeye çalışırken biryandan da toplumun beklentilerine ayak uydururlar. İnsanların bir süre sonra toplumun isteklerine göre gelişmesi beklenir. Topluma uyum sağlama durumu kişinin sahip olduğu sosyal hayata uyum gösterebilme yeteneğiyle doğru orantılıdır (Sezgin 2011).

Sosyal uyum insanlarla iç içe oldukça gelişir. Toplumda bireylerle işbirliği yapmak bilgi aktarımı yapmak, affetmek, özür dilemek toplumsal uyumu geliştirir. Toplumda bütünleşen kişilerin akademik düzeyleri de gelişmektedir (Tapmaz 2012).

Ergenlerin sosyal uyumunun incelendiği araştırmada, ergenlerin sosyal aktiviteye katılmalarıyla sosyal uyumları arasında doğru orantı olduğu ortaya konmuştur. Sosyal aktiviteye katılmakergenlerin sosyal uyumu kolaylaşmaktadır (Randall ve Bohnert 2009).

1.1.2. Sosyal Uyum ile Problemlı Davranış İlişkisi

Sosyal uyum sorunu aynı zamanda problemlı davranışları da beraberinde getirmektedir. Yapılan çalışmalarda ortaya konan ve dikkat çeken bir nokta ise sosyal uyum ile davranış bozukluklarıdır. Bireylerin çocukluk çağında kurdukları sağlıklı ilişki, bireylerin sonraki yıllarda daha uyumlu bir sosyal hayata sahip olmalarını etkilemektedir (HenricssonandRydell, Kingery,Erdleyand Marshall 2011).

Sosyal uyum ve problemlı davranışlar arasında bir ilişki olduğu ortaya konmaktadır. Sosyal uyumun zamanında gerçekleşmemesi davranış problemlerinin yanı sıra kendine güvenmeyen, çekingen kişiliklere de sebep olabilmektedir (Çağdaş ve Seçer 2013).

Çocukluk döneminde görülen davranış problemleri, çocukların akranlarıyla iletişim problemi yaşamasına sebep olmaktadır. Davranış problemi yaşayan çocuklarda, akran grupları tarafından dışlanma ve reddedilme durumları görülmektedir.

Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan bir diğer nokta ise başarılı olacağına inanmama, dışlanma içgüdü, reddedilme gibi içselleştirilmiş sorunları olan bireylerin okul ve sosyal çevrede daha az girişken olduğudur (Henricsson ve Rydell 2011).

Okul dönemi çocuklarında sosyal uyumsuzluk akranlarıyla olan iletişim ve etkileşimin yetersiz oluşu sonrasında görülebilmektedir. Okul ortamında huzursuz olan çocuk uyum sorunu yaşar. Uyum sorunu çocukların güvensiz büyümesine neden olabilmekte ve çocuklarda ruhsal problemlere sebebiyet vermektedir. Ruhsal açıdan problem yaşayan birey sosyal alanlarda uyumsuzluk gösterebilmektedir(Çetin ve ark. 2003).

Çocuklar sosyal uyum problemi yanında aynı zamanda obsesif davranışlarda sergilerler. Bu obsesif davranışların başında hırsızlık yapma, yalan söyleme, etrafa saldırgan girişimde bulunma, mal ve eşyalar ile ortak kullanım alanlarına zarar verme gibi birçok davranış sıralanabilir(Yörükoğlu 2000).

İçsel problemlerini dışa vuran ve akranları tarafından kabul görmeyen birey sürdürdüğü arkadaşlık ilişkilerinde kendi gibi davranış problemlili bireylere yönelmekte bu durum bireyin ilerleyen yıllarda sosyal uyumunu giderek zorlaştırmakta ve ortaya çıkan davranış problemlerini artırarak devam etmesine sebebiyet vermektedir(Henricsson ve Rydell 2006).

Sosyal uyum problemini yaşamayan veya daha az yaşayan bireyler kendi akran gruplarında daha çok kabul görmekte ve sosyal uyumu kuvvetli olan bireyler daha az davranış bozukluğu göstermektedir (Henricsson ve Rydell 2006).

Yapılan bir araştırmada ilköğretim ve lisede eğitim gören bireylerin uyum, kavga ve zorbalık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmada kavgacı çocukların ailelerinden istenilen sevgi ve saygıyı görmediği anlaşılmıştır. Kavgacı bireylerin aynı zamanda aileleri tarafından darp edildiği ortaya konmuştur. Araştırma

gösteriyor ki okul çağında ailesinden yeterli sevgiyi ve ilgiyi görmeyen çocuklar okul ortamında ve sosyal çevrede çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir(Scholte ve ark 2007).

1.1.3. Sosyal Uyumsuzluk ve Belirtileri

Sosyal uyumsuzluk, bireylerin özgüven özgüvensiz oluşu, melankolik takılması, ortak aktivitelerden kaçınması, çevreyle olan iletişimin zayıf olması, çekingen davranışlar sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Akıncı 2007).

Çocuklardaki uyumsuz davranışların ana sebebi ebeveynlerin, çocukları için gerekli fiziksel, zihinsel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayamaması şeklinde ifade edilmektedir(Yavuzer 1993).

Yörükoğlu (2000)gençlerdeki sosyal uyum probleminin yansımasının davranış ve duygusal bozukluk olarak 2 şekilde ortaya çıktığını belirtmiştir.

Davranış bozukluğu, gencin ruhsal ve bedensel sebeplerden dolayı içsel çalkantılarını ve anlaşmazlıkları davranışlarında göstermesidir. Duygusal bozukluk ise kaygılı bireylerin kendi problemlerini dış faktörlerle çözmektense iç faktörlere yönelterek kendilerine yansıtmadır. Davranış problemi sergileyen kişiler sosyal uyumsuzluk yaşamaktadırlar (Yörükoğlu 2000).

Sosyal uyum problemi çeken bireylerin çocukluk çağı döneminde aile yaşamlarına bakıldığında aşırı bağımlı, çocuklara hiç sorumluluk vermeyen ya da çok küçük yaşta çocuklarından çok fazla beklentisi olan, hiç sevgi ve saygı göstermeyen ya da aşırı sevgi ve korumacı bir yaşam tarzı belirleyen, çok katı yaşamsal sınırlar koyarak sürekli ahlaki normlar ile çocuğu sıkıştıran ya da çocuğuna hiç sınır koymayan tamamen kendi yaşantısına bırakan denge gözetmeyen ve tutarlı davranmayan aileler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu tarz aile yaşantıları çocukların ilerleyen yıllarda psikopatolojik davranışlar sergilemesine zemin hazırlamaktadır (Ekşi 1999).

Özellikle dikkat edilmesi gereken 6–12 yaş çocuğunda sosyal uyum bozuklukları genel olarak, insanlar arası ilişki problemleri, aile yanından ayrılarak

yeni bir hayata adım atan çocuklarda, uyku problemleri, beslenme sorunları ve aşırı tepki verme, aşırı hassas olma, bilhassa nedeni bulunamayan somatik yakınmalar gibi uyum problemleri görülmektedir.(Yörükoğlu 2000).

Sosyal uyum problemleri 12 yaş üstü çocuklarda farklı belirtilerle ortaya çıkar. Son çocukluk dönemini yaşayan çocuklarda ciddi şekilde içe kapanma, insanlarla ikili ilişkilerden kaçınma, kederli davranışlar ve durumlar, ciddi şekilde baş gösteren intihar düşüncesi, çevresi için önemli olaylara aşırı duyarsız davranma, işlerine ve kendisine karşı aşırı kayıtsız davranış biçimleri gibi kendine zarar veren psikopatolojik davranışlar meydana gelebilir(Yörükoğlu 2000).

Bireylerde görülen saldırgan davranışlara ek olarak etrafa karşı ilgisizlik bir şey öğrenmede güçlük çekme, dikkat dağınıklığı, sebepsiz ağlamalar ile endişeler ve korkularda sık şekilde karşımıza çıkmaktadır (Ekşi 1999).

Sosyal uyumu etkilen en önemli faktörlerin başında aile üyeleri arasındaki etkileşim gelmektedir. Üyelerin kendi aralarındaki davranış ve iletişimi sosyal uyumu kolaylaştırırken aynı zamanda zorlaştırabilmektedir. Üyeler arasındaki iletişimin yetersiz oluşu, saygı unsurunun kaybedilmesi çocuklarda sosyal uyumsuzluğa sebep olabilmektedir (Akıncı 2007).

Sosyal uyum problemi yaşayan çocuklarda aynı zamanda çeşitli konularda korkular, fobiler baş gösterir. Özellikle cinsellikle alakalı konularda ciddi problemler yaşamaktadırlar. Cinsel konularla çok ilgilenme, aşırı erotizm ve cinsel saldırılar ortaya çıkabilmektedir. Sosyal uyum problemleri fiziksel problemlere de sebep olabilmektedir(Ekşi 1999).

Bireylerde meydana gelen aşırı ve ani kilo kaybı ve kilo alımı, fiziksel görünüşte problemler, kendi kendine zarar verme, madde kullanma gibi durumlar görülmektedir. Bunların yanı sıra aşırı alkol tüketimi, çeşitli uyuşturucu ve uyaran madde kullanımı çevreye zarar verme gibi şiddet eğilimli hareketler ortaya çıkmaktadır. Bireylerin yaşlılarıyla kavga eğilimi, insanlara ve hayvanlara zarar verme ve zarar verici davranışlarda bulunma gibi davranışlar görülmektedir (Ekşi 1999).

Ayaz (1983), “Parçalanmış Ailelerin Çocuklarında Görülen Uyumsuz Davranışlar” isimli çalışmasında; parçalanmış aile çocuklarında farklı korkak davranışlar ortaya koyduklarını, çoğu zaman karanlık ortamlardan ve hayvanlardan korktuklarını belirlemiştir. Çocuklar aynı zamanda cezalandırılmaktan çok korktuklarını, iletişim kurmaktan kaçındıklarını saptamıştır. Yapılan bu araştırmada çocukların toplumsallaşma sürecinde ailenin rolünün ne derecede önemli olduğu görülmüştür.

1.2. Kurum Bakımı

1.2.1. Kurum Bakımının Tanımı

Kurum bakımı, aile birlikteliğinin olmadığı ya da aile fonksiyonların yerine getirilmediği zamanlarda bakıma muhtaç çocukların her türlü bakım ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla hizmet veren özel veya kamu kurumlarınca uzun süreli ya da geçici bakımın sağlanmasıdır (Akyüz 1992).

Kurum bakımı, bakıma ihtiyacı olan çocuklara barınma sağlamak, sıcak yemek ve yuva görevini üstlenmek, ailenin görevlerini yerine getirmeye çalışmak, fiziksel ve duygusal olarak destek sağlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere hizmet vermektir. Ailesinin yanından çeşitli sebeplerle ayrılan çocuklar çoğu zaman kurum bakımında yetişmenin olumsuz etkilerini taşımaktadır (Yılmaz 2005).

2005’de yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile korunmaya muhtaç çocuklar ve suça sürüklenen çocukların koruma altına alınarak bakım ve ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır. 5395 sayılı Kanun ile öncelikle çocuğun aile yanında korunması amaçlansa da çoğu zaman kurum bakımına başvurulmaktadır (Efe2008).

Kurum bakımı hizmeti Türkiye’de sosyal hizmet kurumlarınca icra edilmektedir. Sosyal hizmet politikaları dünya üzerinde 2.Dünya savaşıdan sonra hızla gelişerek etkili bir çalışma haline gelmiştir (DPT 2001).Sosyal hizmet; sosyal değişimi ve gelişimi, toplumsal bağlılığı ve insanları güçlendiren (ekonomik, politik, sosyal, eğitimsel, cinsiyet ya da ruhsal yönlerden birey ve cemiyetleri geliştiren) ve özgürleştiren uygulama bazlı meslek ve akademik disiplindir.

Sosyal hizmet, kişilerin sağlık ve iyilik durumlarının yükseltilmesi, herhangi birinin yardımına ihtiyacı olmadan kendi kendilerinin ihtiyaçlarını hem ailesel hem toplum olarak gerek sosyal yaşamda insanlar içinde daha sosyal olabilmek için gerekse sosyal hizmet uzmanları ve diğer meslek elemanlarının ortak olarak meydana getirdiği oluşumlar ve düzenlemeler bütünü olarak ifade edilebilir (DPT 2001).

Sosyal Hizmetin küresel tanımı 2014 yılında IFSW ve IASSW Genel Kurulu tarafından 2014 yılında onaylanmıştır. Onaylanan tanıma göre “Sosyal hizmet; sosyal değişimi ve gelişimi, sosyal bütünleşmeyi, insanların güçlendirilmesini ve özgürleşmelerini destekleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal hizmet, sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkelerini merkeze alır. Sosyal hizmet teorileri, beşeri bilimler, sosyal bilimler ve yerel bilgi ile desteklenen sosyal hizmet, yaşam zorluklarıyla mücadele etmek ve iyilik halini geliştirmek için insanlarla ve yapılarla çalışır”. Kabul edilen Sosyal Hizmetin bu tanımı ulusal ve bölgesel düzeylerde geliştirilebilir (http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/genel_tanitim-10).

Toplumda, engelli kişiler, mahkûmlar, yoksul kişiler, yaşlılar, korunmaya ihtiyacı olan çocuklar, mülteciler(iç savaştan kaçanlar, sığınmacılar)vb. dezavantajlı olarak görülen ve yardıma ihtiyacı olan kişiler bulunmaktadır. Sosyal devlet ile toplum içerisinde dezavantajlı kişilerin sosyal hizmet politikalarıyla devlet koruması altına çoğu zaman da kurum bakımı altına alınması anlayışı ortaya çıkmıştır.

Sosyal hizmet politikaları toplum içerisindeki dezavantajlı grupların ve kişilerin daha kaliteli yaşam sürmeleri için çeşitli kaynakları kullanarak sorumluluklarını yerine getirerek önemli bir işlev gören bu işlevini politika aracı olarak kullanarak geçerli görevler yerine getirmektedir (Ekin 2001).

Sosyal hizmet politikasının amacı hem sosyal hem kültürel hem de maddi konularından dolayı toplumla aynı çizgide ilerleyemeyen, toplumsal statüye zararı olan korunmaya ihtiyacı olan bireylere gereken hizmetleri sunmaktır (Kongar1978).

1.2.2. Kurum Bakımının Tarihçesi

Anadolu topraklarında Sosyal hizmet uygulamalarının uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Türkiye topraklarında sosyal hizmet savaş sonraları öksüz ve yetim kalan çocukların bakımı üzerine yoğunlaşmıştır. Avrupa ve Amerika’da uygulanan politikadan farklı olarak daha çok dinsel ağırlıklı, hayırsever bakışlı ve geleneklere uygun yardımlaşma şeklinde gönüllü bir hizmet olarak süregelmiştir(Akkaya 2000).

Türk toplumunda aile, doğumdan ölüme kadar toplumun ve hayatın temel yapı taşı olarak gösterilmiştir. Geleceği temsil eden çocuk, Orta Asya’da gelecek, güvenlik, asker ve aynı zamanda anne, teyze, nine, hala olarak görülmüş ve kardeşlerin güvencesinde yetiştirilmiştir. Orta Asya kültürü çocuğun geleneksel ve kültürel tarzda özenle büyütülmesi sağlanmıştır (Tuncer 1994).

Müslümanların ve İslam’ın kimsesizler için ve yardıma ihtiyacı olan kimselere karşı hassasiyeti ve bu kişilere karşı yardımları zorunlu olarak görmesi ve bir ibadet şeklini alması (Zekat, Fitre) sosyal hizmetin Müslüman olan Türk toplumu üzerinde hem etkili olmuştur hem de Türk coğrafyalarında İslam’ın yaygınlaşmaya başladığı tarihten bu yana derin bir geçmişi oluşmasını sağlamıştır (Erol 2000).

1.2.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Cumhuriyet öncesi sosyal hizmet politikaları genel olarak savaş sonucunda aile üyelerini kaybeden çocuklar üzerine odaklanmıştır. Osmanlı İmparatorluğunda din kurallarına ve geleneksel tarzlara göre oluşturulan kurumlar kimsesiz ve muhtaç kişilere dini emirler doğrultusunda kapılarını açmıştır. Osmanlı’da kurum bakımına ve yardıma ihtiyacı olan kişilerin korunması için yapılan yardımlarda halk önemli görevlerde bulunmuştur (Erol 2000).

Yetim ve korunmaya ihtiyacı olan kişilerin ihtiyacı toplumun önde gelenleri tarafından kurulan vakıflar tarafından karşılanmış her türlü ihtiyaç ve yardım yapılmıştır. Bu vakıflar sayesinde devlet kimsesizler ve yardıma muhtaç kişiler için devlet eliyle müdahale etmeye gerek duymamıştır. Osmanlı Devleti zamanında vakıflar aracılığıyla kimsesiz çocuklar için kurulan yetimhaneler genel olarak dini kuralları ve toplumsal örf ve adetlere göre hizmetler yapılmıştır(Fer 1970).

İlk zamanlarda gönüllü ve toplumun önde gelenleri tarafından faaliyete geçirilen kurum bakımları zamanla Osmanlı'da "doğal ve geleneksel" tarzdan "modern" bir tarza doğru geçiş yapmıştır (Akkaya 2000)

Osmanlı İmparatorluğunda 18. Yüzyılın ortalarından sonra meydana gelen özellikle eğitim ve hukuk dalındaki yenileşme hareketleri, Avrupa ile yakınlaşmalar ve Avrupa'yı örnek alma çabası aynı zamanda Osmanlı'da yaşayan yurt dışı eğitimi almış aydınların da etkisiyle vakıflarla beraber aynı zamanda devletin de kimsesiz çocuklar ve korunmaya muhtaç kişiler için bazı kurumlar meydana getirmek için devlet yetkililerin çalışmaları yaptığı ve eserler verdiği görülmektedir (Uluğtekin 2001).

Özellikle Tanzimat Fermanının ilan edilmesinden sonra kimsesiz çocukların hakları ve sahip oldukları mal varlıklarının korunması için devlet eliyle kurumlar kurulmuştur. Bu kurumların ilk sırasında 1851 yılında kurulan Eytam Nazırlığı yer almaktadır. 1860'lı yıllarda Tuna Valisi Mithat Paşa tarafından ıslahhaneler, 1872'de Darüşşafaka, 1903'te Darülhayr-ı Ali, 1915'te Trablusgarp ve Balkan savaşlarında babalarını kaybeden çocukların korunması amacıyla Darüleytamlar ve ilk kurum tarihi kesin olarak bilinmeyen Himaye-i Etfal Cemiyeti kurulmuştur (İnanç 2003). İlk kurulan kurum bakımı niteliğindeki oluşum 'Eytam Nazırlığı' olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eytam Nazırlığı; kimsesiz çocuklara kalan mirasların korunması ve kullanılmasıyla alakalı sorunların yaşanmasından sonra Osmanlı Devletinin yöneticileri bu konuyla alakalı çalışmalar yapma ihtiyacı hissetmiş ve kısa zamanda Eytam Nazırlığı kurulması kararlaştırılmıştır. Eytam Nazırlığı Şeyhülislamlık makamına bağlı olarak 31 Aralık 1851 tarihinde kurulmuştur (Çanlı 2003).

Eytam nizamnamesiyle, kimsesiz çocuklarının hakları ve miraslarının korunması ile ilgili daha önceden yapılan uygulamalar yeni bir düzene kavuşturulmuştur. Eytam Nizamnamesine göre devletin tüm organları ve kuruluşları Eytam Nazırlığı ile birlikte ve uyumlu çalışarak kimsesizlerin miraslarının korunması ve hayatlarına devam edebilmesi için barınma ihtiyaçlarının yerine getirilmesini düzenlemektedir (Yazıcı 1994).

Kimsesizlerin miraslarının korunması ve mallarının değerlendirilmesi esnasında yetimlerin hakları ve menfaati en üst düzeyde sağlanacaktır. Yapılan düzenlemeye göre gerekirse yetimlere kalan miraslar korunacak ve çocuk olgunluk çağına geldiğinde malların kendisine eksiksiz olarak teslimi yapılacaktır. Sonraki yıllarda Osmanlı Devletinde kimsesizlerin mallarının korunmasıyla alakalı olarak bir takım kanunlar da hazırlanmıştır. (Yazıcı 1994).

Osmanlı'da Avrupa hızla örnek alınırken kimsesiz ve korunmaya ihtiyacı olan çocuklar içinde çalışmalar hız kazanmıştır. Buna örnek olarak 'Islahhaneler' gösterilebilir. Osmanlı Valilerinden Mithat Paşa (1822-1884), görev yaptığı bölgelerde küçük yaşta çocukların dinine ve ırkına bakmadan eğitimin ilk basamağı olarak mahalle mektepleri açmıştır. Mithat Paşa aynı mahalle mektepleri gibi korunmaya muhtaç çocuklar için de ıslahhaneler oluşturmuş ve kurmuştur (İnanç 2003).

Mithat Paşa'nın kurduğu Islahhanelerde genel olarak 6-12 yaş arası çocuklar kalmış ve çocukların barınma, beslenme, giyinmenin yanı sıra eğitim, okuma-yazma ve matematik gibi dersler gösterilmiştir. Islahhanelerde çocuklarının dinine göre ayarlanmış uyum bir sanat sahibi olmaları amaçlanmıştır. Mithat Paşa'nın kurduğu Islahhaneler bir bakıma Anadolu topraklarında sanayi ve sanat okullarının başlangıcı sayılabilecek yerler olarak tanınmıştır. İlerleyen yıllarda devletin kimsesizlerden yararlanması fikri önem oluşturmuştur (Yazıcı 1994).

Islahhaneler'in birden çok geliri vardır fakat en önemli yüzdesini Islahhane Sandıkları oluşturur. Islahhane Sandıkları halkın yardımlarını kabul etmiş ve Islahhaneler için kullanılmıştır. Islahhane Sandıkları dışında bağış olarak verilen bağ, bahçe, arsa, tarla, değirmen vb. arazilerden gelir sağlanmıştır (Öztürk 2005).

Kimsesiz çocuklar için yapılmış en önemli kurumların başında Darüşşafaka gelir. Tanzimat ve Islahat fermanları Osmanlı Devleti'nde sosyal devlet alanında da ani farklılıkları ortaya çıkarmıştır. Darüşşafaka batı tarzı eğitim veren ilkokulları içerisindedir. Darüşşafaka; batı tarzda eğitim veren, yetim, bakıma muhtaç ve maddi yetersizlik yaşayan çocuklar için kurulan Osmanlı'daki ilk ücretsiz özel eğitim kurumu olarak değer taşımaktadır (Koç 2003).

Darüşşafaka eğitim kurumunun hayata geçmesinde farklı kilise ve toplulukların (Ermeni, Yahudi, Rum vb.) kurdukları eğitim sistemi etkili olmuş yani okulların açılmasında rol oynamışlardır. Ermeni, Yahudi ve Rumların ağırlıkta olduğu kesimin açtığı okullardan mezun olan kişilerin genel yaşantısında başarılı olması devlet kurumlarında iyi yerlere gelmesi büyük tüccarların çıkması Osmanlı'nın İslamiyet'i benimsemiş aydın kısmında kimsesiz ve bakıma muhtaç çocuklar için benzer bir kurum oluşmak amaçlanmıştır (Ergin 1977).

Kurumda zaman içerisinde ekonomik problemlerden kaynaklı sıkıntılar yaşanmaya başlanmıştır. Ekonomik durumdan dolayı kurumun zararlı cemiyetlerce kullanıldığını düşünen II. Abdülhamit kurumun faaliyetlerini yasaklamıştır. II. Meşrutiyet zamanında toplumun önde gelenleri toplanarak kurumun eğitim faaliyetlerini canlandırmıştır. Cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından kurum Darüşşafaka Lisesi ismiyle eğitim faaliyetlerine devam etmiştir (Koç 2003).

Yıllarca süren olumsuzluklara rağmen, rejimin değişmesi, koşulların farklılaşmasına rağmen Darüşşafaka günümüzde Türk Eğitim sisteminin yapıtaşı olarak öksüz ve kimsesi olmayan çocuklar için eğitim faaliyetlerini sürdürmeyi başarmıştır. Darüşşafaka Cemiyeti üyelerince yönetimi sağlanan ve ekonomik olarak desteklenen okul bugün başarılı kız ve erkek öğrencilerin sınav ile alarak seçkin bir eğitim kurumu konumundadır (Akyüz 2000).

Osmanlı'da II. Abdülhamit dönemi yetkilileri, Anadolu topraklarındaki kimsesiz Ermenileri bahane ederek gerçekleşen misyonerlik hareketlerini durdurmak için resmi olarak devlet eliyle yetimhane tarzı yatılı kurumların açmayı hedeflemiştir. Yatılı yetimhanelerde farklı dil ve ırka sahip yetimlerin kendi ırkını ve dilini koruyarak eğitim alması hedeflenmiş ve 'Darülhayr-ı Ali' hizmete girmiştir. Darülhayr-ı Ali ile farklı şehirde yabancıların kontrolünde olan kimsesizlerin İstanbul'da toplanması amaçlanmıştır (Özbek 1999).

Osmanlı Devletinde Darülhayr-ı Ali bakıma muhtaç çocukların bakımı ve politikası için tarihte önemli yer tutar. (Öztürk 1999). Darülhayr-ı Ali'ye öğrencilerin kabulünde Sultan Abdülhamit birebir ilgilenmiştir. "Müslüman yetimlerin ve kimsesiz çocukların durumuyla bizzat ilgilenen ve onları himayesi altına alan sultan" söyleminin güçlenmesine katkıda bulunduğu belirtilmiştir (Özbek 1999).

Kimsesi olmayan ve öksüz çocukların devlet tarafından koruma altına alınması ve yetiştirilmesini hedefleyen ilk büyük adım Meşrutiyet döneminde Maarif Nezareti eliyle 'Darüleytam'ın kurulmasıdır (Fer 1970).

Darüleytam'ın kurulmasındaki en önemli sebep savaşlardan sonra birçok küçük yaşta öksüz ve yetim kalması ve yine öksüz ve yetimlerin göçmen ya da mülteci olarak Osmanlı'ya gelmesidir. Savaşlar sırasında babası savaşlarda şehit olmuş çocukları korumak ve eğitmek amacıyla farklı vilayetlere de Darüleytamlar açılmıştır (Fer 1970).

Darüleytamların devlet eliyle maddi olarak desteklenmesi ile kurum resmîleştirilmiştir. Darüleytamlar çok sayıda kimsesize açılan kapı olmuştur. Halk tarafından da övgüyle bahsedilmiştir. Çıkarılan kanunla Darüleytamlar resmi bir genel müdürlüğe bağlanmış, Darüleytamlardaki çocuklar için tarımsal ve sanatsal eğitim ve öğretim yapılması kararlaştırılmıştır (Uluğtekin 2001).

Osmanlı'da kurulan Darüleytamlar zaman içerisinde farklılaşsa da Cumhuriyet sonrasında da hizmet etmeyi sürdürmüşlerdir. Zamanla Darüleytamlar sorgulanmaya başlanmıştır ve olumsuz görüşler ağırlık göstermeye başlamıştır. Darüleytamların yetersiz geldiği fikri Himaye-i Etfal'in kuruluşunu hazırlamıştır (Okay 1999).

Özellikle başkent İstanbul'da kurulan Himaye-i Etfal Cemiyeti, 1. Dünya Harbinden sonra anlaşmalar zamanında da kimsesiz çocukların korunması ve hayata tutunmasında önemli rol oynamıştır. İstanbul Himaye-i Etfal Cemiyeti savaşlar sonunda yetim ve öksüz kalmış kimsesizlerin fiziksel ve ruhsal sağlık durumunda gerekli tedavileri yaparak savaştan yeni çıkmış devletin sorumluluklarında bulunan çalışmalarda başarı sağlamıştır (Sarıkaya 2003).

Savaşın zor şartlarında kimsesiz çocukları barındırmak amacıyla kurulan Himaye-i Etfal Cemiyeti bütün olumsuz koşullara rağmen eğitimden sağlığa kadar çeşitli alanlarda faaliyet göstermiş, uluslararası platformlarda kendine yer bulmuştur (Sarıkaya 2003).

Kurulan kurumlarla 19. yüzyılın ortalarından itibaren korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili sorunlara devlet el atmaya başlamıştır. Hem devlet eliyle hem de

halkın yardımıyla kurulmuş olan kurumlarda cumhuriyetin ilanına kadar kimsesiz çocukların bakım ve ihtiyaçları karşılanmıştır.

Bu sorunları toplumların yapılarında meydana gelen değişmelerin ve savaşların büyük oranda etkilediği söylenebilir. Sorunların çözüm yollarında ise Osmanlı Devleti'nin Avrupa'dan da etkilendiği görülmektedir(Okay 1999).

1.2.2.2.Cumhuriyet Sonrası Dönem

1.Dünya savaşından sonra sivil savunmayla beraber savaşlarda yakınlarını kaybeden çocuklar için de yoğun çalışmalar yapılmıştır. Dünyada bakıma muhtaç çocuklar için başlatılan ilk ve en yaygın şekliyle kullanılan bakım modeli, çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu isimleri altında kurulan bakımıdır. Bu yerler korunmaya muhtaç çocukların korunma altına alındığı ve toplu olarak bakıldığı ihtiyaçlarının karşılandığı kurumlardır (Erol 2005).

Kimsesiz, öksüz ve yetim çocukların hayata kazandırılması koruma altına alınması ile ilgili problemler ve problemlere bakış açısı Cumhuriyet'in ilanından itibaren de farklı modellerde sürmüştür. Cumhuriyet'in kurulmasından sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat ilgileriyle Ankara'da bulunan Himaye-i Etfal Cemiyeti ülke genelinde örgütlenmiştir. Himaye-i Etfal Cemiyetinde çoğunlukla kurtuluş savaşı sonrası annesini, babasını ve yakınlarını kaybeden bakıma muhtaç kimsesiz çocuklar bakım hizmeti almışlardır (ÇifçiGökçearsan2009).

1.2.2.3.Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu

Kurtuluş savaşının sonlandırılmasıyla daha etkin bir hale gelen Ankara'da bulunan Himaye-i Etfal Cemiyeti çalışmalarına yoğun şekilde devam etmiştir. Himaye-i Etfal Cemiyeti çalışmalarına devam ederken dilde sadeleşme çalışmaları sebebiyle1934 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün isteğiyle "Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu" adını almış ve çalışmalarını sürdürmüştür(Şenocak 2005).

İlk başlarda sivil toplum kuruluşu olarak kurulan Çocuk Esirgeme Kurumu'nun teşkilat yapısı, görev ve sorumlulukları dikkate alındığında bilhassa kurulduktan sonraki 25 yıl aslında bir resmi devlet kurumu gibi çalıştığı öne çıkmaktadır.

Çocuk Esirgeme Kurumunun idareci kesimi dikkate alındığında büyük oranda devlet kurumlarında görev almış önemli yöneticiler, siyasiler ve emekli subaylardan oluştuğu görülmektedir (Acar 2005).

Sivil Toplum Kuruluşu olarak kurulan Çocuk Esirgeme Kurumunun gelirleri çoğunlukla devlet kurumlarının yaptığı yardımlar, ülke içinde ve dışında toplanan yardım ve bağışlar Çocuk Esirgeme kurumuna ait gayrimenkullere ait gelirler, dini sorumluluklar adı altında yapılan yardımlar (kurban, zekât, fitre), çocuklarindüzenlediği gösteriler, yarışmalar ve sergilerden toplanan gelirlerden oluşmaktadır (Çavuşoğlu 2005).

Zaman geçtikçe Çocuk Esirgeme Kurumu sistemli çalışmamak, adaletsiz davranmak, asıl amacının dışına çıkmak, yöneticilerin maddi çıkar gözetmesi, gereğinden fazla para kullanmak gibi sebeplerle ülkenin önde gelenleri tarafından eleştirilmiştir (Acar 2005).

12 Eylül 1980 darbesiyle kapanan Çocuk Esirgeme Kurumunun kapatılması o tarihlerde Dünya Çocuk Hakları tarafından takip edilen sivil toplum örgütlerinin git gide öne çıktığı zamanda korunmaya ihtiyacı olan çocukların devlet tarafından tek taraflı ele alınarak korunması ve sistemin uyarlanması ne kadar doğru bir karar olduğu tartışmaya açık hale gelmiştir (Uluğtekin2001).

Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu kaldırılarak yerine 24.05.1983'de devlet tekelinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarına başlamasının, Çocuk Esirgeme Kurumu bakımından bir takım tartışmaların odak noktası haline gelmiştir. Bahsi geçen tartışmalar genelde Mustafa Kemal Atatürk'ün miras olarak bıraktığı bir yapının devletleştirilerek çalışmalarına devam etmesinin yanlış olduğu yönündedir (Çengelci 1996).

1.2.2.4Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASPB, Mülga)

Ülke sınırlarında kimsesiz çocuklar için ve bakıma ihtiyacı olan çocuklar için kurulan ve bu anlamla hizmet veren Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu 1983 tarihine kadar sivil toplum kuruluşu olarak dernek statüsünde çalışmalarını sürdürmüştür. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu, "24.5.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun" yürürlüğe girmesiyle dernek statüsünü

kaybetmiş ve çalışma şartları yenilenerek, sosyal hizmet ve çocukların korunması alanında çalışmalar düzenleyen katma bütçeli kurum olarak çalışmalarına devam etmiştir.

Ek olarak, 2828 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle 6972 sayılı "Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun" da yürürlükten kaldırılmıştır (Şenocak 2005).

1983 yılında kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, süregelen sosyal hizmet çalışmalarını çağın gerektirdiği doğrultuda düzenlenerek yenilenmiş şekilde çalışmalarına başlayan bir kurum haline getirilmiştir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun başlangıcını oluşturan 2828 sayılı kanun ile öncelikle çocuk esaslı politikalar ile sosyal yardım temelli yapısıyla esas sosyal hizmet politikaları üzerinde birleştirilmiştir(Çengelci 1998).

Genel anlayış olarak, insanlar için gereksinimler ve hakları arasında kayda değer bir ilişki vardır. Modern dünyada devlet unsuru profesyonel tarzda insanlar arasında eşitsizliğe sebep olan sistemlere karşı bir takım müdahale de bulunmak zorundadır. Toplumda var olan insanlar için de çocuklara sağlanmış olan klasikleşmiş hakları sağlayarak insanların insan onuruna yaraşır şekilde bir hayat sürdürmeleri için ihtiyaçların karşılayabilmesinde önem arz eder bundan dolayı sosyal politikaların gerçekleştirilebilmesi ve ailenin korunması için sistemli bir yapıya ihtiyaç vardır. (Sunal 2010).

Avrupa ülkelerinde aileden sorumlu bakanlıkların amaçlarından biriside sosyal refahın sağlanmasıdır. Günümüzde Sosyal refah politikaları, birey ve ailelerin, ihtiyaçlarını karşılamak hedefiyle oluşturulmuş politiklardır. Bu ihtiyaçlar insanların yaşam içerisinde asgari bir hayat sürdürmeleri amacıyla zorunlu olan yeme, içme, giyme ve sağlık gibi gereçlere ulaşabilecek maddi gelirin yanında aynı zamanda eğitim, barınma vb. gibi insan onuruna yaraşır şekilde ulaşabilmek olarak tanımlanmaktadır (Yolcuoğlu 2009).

Aile ve sosyal projelerden sorumlu devlet kurumlarının diğer bir amacı sosyal politikanın toplumdaki kişiler arasındaki eşitsizliği minimum düzeye indirmek, sosyal adaleti korumak ve uygulamaktır.

Eşitsizlik insanlığın geçmişine kadar uzanmaktadır. İnsanların yerleşik yaşama geçişiyle ortaya çıkan bu durum, toplumun değişmesi ve ilerlemesiyle farklı boyutlara ulaşsa bile varlığı her zaman devam etmiştir. Tarım üretimi, kölecilik anlayışı ve kapitalist düzenin varlığı her toplumda değişik modellerde yaşamını devam ettirmiştir (Sunal 2010).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının temel olarak aldığı yasalar (5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 2828 sayılı Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, 6284 Sayılı ailenin Korunmasına Dair Kanun) çocuk, genç, yaşlı, engelli ve kadınlara yönelmiş olan her tarzda tehlikeyi ve riski önlemek esas hedef olarak tanımlanmış ve sorumluluklarını ortaya konmuştur.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın görev ve sorumlulukları Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde genel olarak şu başlıklar altında toplanmıştır;

- a) Sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulusal düzeyde politika ve stratejilerin geliştirmesi amacıyla gerekli çalışmalar yapmak, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek,
- b) Sosyal ve kültürel dokudaki aşınmalara karşı aile yapısının ve değerlerinin korunarak gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılmasını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları koordine etmek, aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- c) Çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunarak sağlıklı gelişimini temin etmek üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları koordine etmek, çocuklara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,
- ç) Kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin

belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmalarını koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

d) Engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayata ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; belirlenen ulusal politika ve stratejilerin uygulanmasını koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, engellilerin mesleki rehabilitasyonunu sağlayacak tedbirler almak,

e) Şehitlerimizin hatıralarının yaşatılması, şehit yakınları ile gazilerin her türlü mağduriyet ve mahrumiyetten korunması amacıyla; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmalarını koordine etmek, şehit yakınları ile gazilere yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

f) Toplumun sosyal yardım ve korumaya ihtiyaç duyan kesimlerine yönelik yardım faaliyetlerini düzenli ve etkin biçimde yürütmek; yoksullukla mücadeleye ilişkin ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmalarını koordine etmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

g) Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla aileyi eğitim, danışmanlık ve sosyal yardımlarla güçlendirmek; korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, kadın, engelli ve yaşlıların tespiti, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek, bu hizmetler için gündüzlü ve yatılı sosyal hizmet kuruluşları kurmak ve işletmek,

ğ) Ailenin bütünlüğünü korumak, parçalanmış ailelerin korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç fertleriyle çocuklarına her türlü maddî, manevî ve sosyal destek sağlamak; bu amaçla gerekli planlamaları yapmak, eğitim faaliyetlerinde bulunmak,

h) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ilke, usûl ve standartları belirlemek, bu çerçevede denetimini yapmak, bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların taşıması zorunlu olan nitelikleri ve bunlara rehberlik edecek programları geliştirmek,

ı) Sosyal hizmet ve yardım faaliyetleriyle bunlardan yararlananlara ilişkin bilgileri merkezî bir sistemde oluşturulacak veri tabanı aracılığıyla işlemek, kontrol etmek, izlemek ve geliştirilecek politika, strateji ve önlemler bağlamında değerlendirmek,

i) Sosyal hizmetler ve yardımlar alanındaki uluslararası gelişmeleri ve faaliyetleri izlemek, bunlara katkı vermek ve yürütülecek çalışmalarda yararlanmak üzere değerlendirmek, bu alanda taraf olduğumuz uluslararası sözleşme ve anlaşmaların ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak,

j) Çalışma hayatını düzenleyici, işçi - işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler almak,

k) Çalışma hayatındaki mevcut ve muhtemel meseleleri ve çözüm yollarını araştırmak, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları koruyucu ve çalışmayı destekleyici tedbirleri almak,

l) Ekonominin gerektirdiği insan gücünü sağlamak için gerekli tedbirleri araştırmak ve uygulanmasının sağlanmasına yardımcı olmak,

m) İstihdamı ve tam çalışmayı sağlayacak, çalışanların hayat seviyesini yükseltecek tedbirleri almak,

n) Uluslararası işgücüne ilişkin politikaların belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak ve belirlenen politikanın uygulanmasına ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyette bulunmak,

o) Çalışanların meslekî eğitimlerini sağlayıcı tedbirler almak,

ö) İş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirlerin uygulanmasını izlemek,

p) Çalışma hayatını denetlemek,

- r) Sosyal adalet ve sosyal refahın gerçekleşmesi için gerekli tedbirleri almak,
- s) Çeşitli fizyolojik, ekonomik ve sosyal risklere karşı sosyal sigorta hizmetlerini uygulamak, sosyal güvenlik imkanını sağlamak, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için gerekli tedbirleri almak,
- ş) Yabancı ülkelerde çalışan Türk işçilerinin çalışma hayatı ve sosyal güvenlikle ilgili meselelerine çözüm yolları aramak, hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek,
- t) İş istatistiklerini derlemek ve yayınlamak,
- u) İşyerindeki sağlık ve güvenlik risklerini önleyici ve koruyucu hizmetleri yürütenlerin niteliklerini belirlemek, eğitimlerini ve sertifikalandırılmalarını sağlamak,
- ü) Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak.

Kişi, aileler ve toplumsal refahı artırmayı hedefleyerek öncelik olarak dezavantajlı kesimleri ele alarak bütün toplumu katarak adaletli ve arz amaçlı bütünü hedefleyen politikalar üretip uygulamak ve uygulanan politikaları izleyerek koordinasyon oluşturmak. (<http://www.aile.gov.tr/hakkimizda/misyonumuz>)

Genel anlayış olarak, insanlar için gereksinimler ve hakları arasında kayda değer bir ilişki vardır. Modern dünyada devlet unsuru profesyonel tarzda insanlar arasında eşitsizliğe sebep olan sistemlere karşı bir takım müdahale de bulunmak zorundadır. Toplumda var olan insanlar için de çocuklara sağlanmış olan klasikleşmiş hakları sağlayarak insanların insan onuruna yaraşır şekilde bir hayat sürdürmeleri için ihtiyaçların karşılayabilmesinde önem arz eder bundan dolayı sosyal politikaların gerçekleştirilebilmesi ve ailenin korunması için sistemli bir yapıya ihtiyaç vardır. (Sunal 2010).

1.2.3. Türkiye'deki Kurum Bakımı Hizmetleri

Kimsesiz ve korumaya muhtaç çocukların hep birlikte, toplu şekilde bir bina içerisinde bakım ve ihtiyaçlarının giderildiği ve hayatlarını sürdürdüğü, profesyonel personeller aracılığıyla hizmetlerin sağlandığı bakım modelidir. Kurum bakımı, son

zamanlarda Avrupa devletlerinde durum değişmiş olsa da, Türkiye'deki kimsesiz çocuklar için uygulanan en yaygın bakım modelidir(Demirbilek 2005).

Kurum bakımının bir diğer tanımı, bakıma ihtiyacı olan çocukların geçici veya tam zamanlı olarak öz ailelerinden ayrılmış ve aile evinden uzakta olmaları sebebiyle bakımlarının kurum tarafından karşılanmasıdır (GökçearsanÇifçi 2009).

Kurum bakımı zamanla güncellenerek aile ortamını daha çok hissettirmeye başlamıştır. Bu amaçla sevgi evleri ve çocuk evleri modelleri uygulamaya koyulmuştur.

1.2.3.1. Çocuk Yuvaları

“Çocuk yuvaları, 0 - 12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla gerektiğinde 12 yaşını dolduran kız çocuklarının, bedensel, eğitsel, psiko sosyal gelişimlerini, sağlıklı bir kişilik veya iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır”(Sosyal Hizmetler Kanunu 1983).

Koruma altına alınarak çocuk yuvalarında yaşantısını sürdüren çocukların eğitimi, öğretimi, sağlık hizmetlerinin nasıl sağlanacağı, beslenmeleri, giyim ihtiyaçları, sağlık hizmetleri, sosyal faaliyetleri vb. gibi temel ihtiyaçların nasıl sağlanması gerektiği mevzuatla açıklanmıştır (Sosyal Hizmetler Kanunu2006).

Koruma altına alınan çocuklar yurtlara veya yuvalara yerleştiriliyordu ancak bakılan çocuk sayısının fazla olması başka hizmet modellerine ihtiyaç olduğunu ortaya çıkardı. Yuva ve yurtların kapasitesinin fazla olması ve istenilen bakım hizmetini sağlayamaması, çocukları ranza sistemiyle yetiştirmesinden dolayı yuva hizmet modeline ek olarak sevgi evleri, çocuk evleri gibi güncellenmiş bakım hizmet modellerini ortaya çıkarmıştır.

Sevgi Evi daha çok çocuk yuvası ve yetiştirme yurtlarının ev tarzı daha küçük modeller olarak betimlenebilir. İlerleyen yıllarda sevgi evleri Türkiye'nin her yerinde yaygın hale gelerek yurtların ve yuvaların yerini alması beklenmektedir(Salim 2011).

1.2.3.2.Yetiştirme Yurtları

Yetiştirme yurtları, 13-18 yaş aralığındaki kimsesiz ve korunmaya muhtaç, bakıma ihtiyacı olan çocukları hayata hazırlayan kız ve erkek olarak ayrı şekilde yapılan çocukların iyi birer eğitim almasını, meslek veya iş sahibi olmaları, toplumsal hayata faydalı bireyler olarak büyümelerini hedefleyen yatılı şekilde hizmet veren sosyal hizmet kurumlarıdır (Salim 2008).

Yetiştirme yurtlarında, çocukların ulaşabileceği hizmetlerin profesyonel tarzda iyi bir planlamaya sahip olması gerekir. Çocukların, kurum binalarında barınma ihtiyaçlarını, gıda ihtiyaçlarını ve sosyal aktivite ihtiyaçlarını çocukların sosyalleşmesi yönünde kullanılması çocukların pozitif şekilde gelişmesine yardımcı olacaktır.

Yetiştirme yurdu amacıyla yapılmamış ancak genelde maddi unsurlar bahane edilerek kullanılmış fiziki olarak yetersiz binalar çocukların aldığı hizmetleri direkt olarak negatif etkilemiş olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Atıl durumda olup genelde şehir merkezine uzak konumdaki yuva ve yurt binaları, çocukların halkla iç içe olmasını engelleyerek korunma altındaki çocukların toplumsallaşmasını kısıtlayan hizmet kalitesini düşüren önemli bir durum olarak ortaya çıkmıştır (Salim 2008).

Yuva ve yurtlarda kalan veya korunmaya ihtiyacı olan çocuk statüsündeki 18 yaş altı çocuklardan 18 yaşını doldurup eğitim hayatına devam etmeyenler, koruma kararı uzatılanlar için 20 yaşına kadar lise eğitimini sürdürenler ve yüksek öğretime devam ederek 25 yaşına kadar koruma kararı uzatılan bireylerin, eğitim hayatı sonlandığında ve yurtlardan ayrıldıkları zaman hayatlarını devam ettirme adına ve sosyal güvencelerinin sağlanması için 3413 sayılı yasa ile kamu kurumlarına 1/1000 oranında atama yapılmaktadır (Sosyal Hizmetler Kanunu 2005).

Kamu kurum ve kuruluşların istihdam etmekte problemler yaratması yurttan ve yuvadan çıkan gençlerin kendi hayatlarını kurmasında olumsuzluklar ortaya çıkarmaktadır. İş böyle olunca son yapılan analizlerde yurtlardan ergin olup ayrılan kişi sayısı 5.500'ün üzerinde olduğu ve bu gençlerin kanun kapsamında istihdam bekledikleri belirtilmiştir (Salim 2008).

1.2.3.3. Sevgi Evleri

Yıllar ilerledikçe yurt ve yuvaların korunmaya muhtaç çocuklar için uygun olmadığı anlaşılmış olup hizmet modelleri Avrupa’da başlayarak Türkiye dâhil olmak üzere tüm Dünyada kabuk değiştirmeye başlamıştır. Yeni modelde tüm çocukların toplumla iç içe toplum kültürüne tanık olarak ev ortamında yaşamayı öğrenerek toplumsallaşma amacına yönelik denemeler yapılmaya başlanmıştır. Sevgi evleri bu tarz projelerin en önemli ayağını oluşturmaktadır (Saraç 2011).

Sevgi Evleri; kampüs uygulaması şeklinde planlanmış ve sınırları içerisinde ildeki ihtiyaca göre değişiklik göstererek 4 ila 5 adet müstakil yapıda tek veya iki katlı evler şeklinde tasarlanmıştır. Sevgi evleri, çocuklarla daha çok personelin ilgilenmesinin hedeflendiği, aile ortamının kurulmaya çalışıldığı bir projedir. Çocukların günlük ihtiyaçlarıyla ilgili kararların ortak alındığı, çocukların daha çok sorumluluk aldığı bir hizmet modeli olarak karşımıza çıkmaktadır(Sosyal Hizmetler Kanunu 2010).

Bu hizmet modeli ile çok sayıda çocuğun bakımından doğan sıkıntıların önüne geçme ve çalışan meslek elemanlarının daha az sayıda çocukla ilgilenerek çocukların sorunlarıyla daha kapsamlı şekilde ele alınması ve çocuklara ev ile ilgili sorumluluklar verilerek çocukları kendilerine olan saygılarının ve güvenlerinin yükseltilerek toplumla bütünleşmesi amaçlanmaktadır (Tornacı 2008).

Sevgi evleri projesinin hedeflenen seviyeye gelmesiyle başka hizmet modelleri de gündeme gelmiştir. Koruma altında bulunan çocuklara aile yaşantısından esinlenerek sunulan bir diğer hizmet modeli ise ‘Çocuk Evleri’ hizmet modelidir. Sevgi evlerinin belirli bir seviyeye gelmesiyle çocuk evleri projesinin uygulanmasına başlanmıştır (Aslan 2007).

1.2.3.4. Çocuk Evleri

Çocuk evleri projesinin gündeme gelmesi Sevgi Evlerinin gündeme gelmesiyle aynı sebeplere dayanmaktadır. Çocuk Evlerinde 0-18 yaş aralığındaki her çocuk kalabilmektedir. Çocuklardan yakın yaş gruplarına göre evler oluşturulmaktadır. Çocuklar evlerde fiziksel, sosyal, psikolojik gelişimlerini pozitif şekilde devam ettirebilmektedir. Çocuk Evlerinde kalan çocukların aile yaşamına en

yakın tarzda yetiştirilmesi ve yurtlarda büyüyen çocuklarda görülen sorunların görülmemesi hedeflenmektedir (Yazıcı 2012).

Çocuk Evleri, ‘‘5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununda’’ ‘‘0-18 yaşlar arasındaki korunmaya muhtaç çocukların kaldığı ev birimleri’’ şeklinde belirtilmiştir. Çocuk Evlerinin tanımlanması 07.07.2005 tarihinde Sosyal Hizmetler Kanunu’na da dâhil edilmiştir (Sosyal Hizmetler Kanunu 2005).

Halen, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinesinde hizmet veren 695 Çocuk Evlerinde 3.581 çocuğun bakımı sağlanmaktadır (AÇSHB 2017).

Çocuk evleri projesi başta Avrupa olmak üzere ABD’de de yoğun şekilde kullanılan ve ülkemize uyarlanan bir yatılı bakım modelidir. Evlerde çocukların özel alanları bulunması, odalarda en fazla 2 kişinin kalması, internet, televizyon ve ortak olarak seçilen yemekler listeleri gibi faktörlerin çok büyük kısmı çocukların kendi öz ailesinin karşılayamadığı durumları oluşturmaktadır. Çocukların sorumluluk bilinciyle gelişmesi için ev ile ilgili görevlerin çocuklar arasında paylaşılması gibi önemli unsurlarda çocuklarla beraber yapılmaktadır (Yazıcı 2012).

1.2.3.5. Çocuk Destek Merkezleri

Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği, 2015 yılında yayımlanarak resmîyet kazandı. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca suç işlemesi muhtemel, suçun mağduru ya da dışarıda her türlü tehlikeyle karşılaşma durumu veya ihtimali olan hakkında korunma kararı çıkartılan psikolojik ve sosyal desteğe ihtiyacı olan kişilerin suçlardan korunması amacıyla Çocuk Destek Merkezleri hizmete girmiştir (Resmî Gazete 2015).

Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliğine göre bu hizmet modelinden yararlanacak kişilerin ‘‘Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’’ uyarınca ‘‘insan onuruna yaraşır, özel hayatın gizliliğini ve kişilik haklarını koruyucu’’ şekilde hizmet verilmesi kararlaştırılmıştır.

Çocuk Destek Merkezlerinin projesinin en önemli hedefi olarak 11 ila 18 yaş aralığında cinsel istismara maruz kalmış çocuklar üzerinde uzmanlaşmak için kurulmuşlardır. Çocuk Destek Merkezlerinde 1 meslek elemanının en fazla 10 çocukla çalışması hedeflenmiştir. Kurumda kalan bir çocuğun psikolojik ve sosyal desteğinin tamamlanmış olduğu ile ilgili karar çocuktan sorumlu meslek elemanı ile beraber kurumda çalışan tüm meslek elemanlarının katılımıyla oluşan “Vaka Tartışma ve Değerlendirmesi” komisyonunda alınmaktadır (Resmi Gazete 2015).

Çocuk destek merkezleri, saha çalışmalarında ağır vaka olarak adlandırılan cinsel istismar mağdurluğunun etkisinin azaltılması, suç ve madde bağımlılığı davranışlarının düzeltilmesini amaçlayan 11-18 yaş arası çocukların kaldığı ve kalanlara en az 6 ay rehabilitasyon uygulanan yatılı bakım hizmeti veren kurumlardır. Çocuk destek merkezlerinde kalan çocuklar hakkında yapılacak hizmetlerde çocuğun düşüncesi ve istekleri esas alınmaktadır(Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Faaliyet Raporu 2015).

1.3. Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Sosyal Hizmet

Yeryüzünün en savunmasız canlısını belki de çocuklar oluşturmaktadırlar. Çünkü çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren savunmasız ve tehlikelere açıktırlar. Çocukların bu tehlikelere karşı korumasını sağlayan unsur öncelikle ailesidir.

Ailelerin kendi idareleri içinde ya da dışında doğan içsel ve dışsal sebepler dolayı çocuğun gelişiminde yaşanan aksaklıklar sosyal hizmet politikalarını devreye sokar(Yazıcı 2012).

Aileler çocukların güvenliğini ve gelişimini sağlayamadıkları zaman devlet unsuru devreye girer. Devletlerin sosyal hizmet politikası ilk olarak kimsesiz çocukların hayata korunması ve adaptasyonugereği ortaya çıkmıştır.

Devletler kimsesiz çocukların korunmasına yönelik sosyal hizmet politikaları geliştirmekle ve uluslararası politikalara katkı sağlamakla yükümlüdür. Çocukların her türlü sosyal hizmet politikasından yararlanması için sağlayıcı unsur olmalıdır(Yörükoğlu 2009).

1.3.1. Korunmaya Muhtaç Çocuk Kavramı

Sosyal Hizmetler Kanunu dikkate alındığında bir çocuğun koruma altına alınmasındaki en önemli nokta çocuğun ruhsal, bedensel ve ahlaki gelişimin tehlikede olması ve güvenliğinin sağlamamasıdır (İnan 1996).

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3. Maddesinin (b) fıkrasında;

"Korunmaya Muhtaç Çocuk"; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

1. *Ana veya babasız, ana ve babasız,*
2. *Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,*
3. *Ana ve babası veya her ikisi tarafından terk edilen,*
4. *Ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen, çocuğu ifade eder.*

Sosyal hizmet literatüründe birbirinden farklı korunmaya muhtaç çocuk tanımı yapılmaktadır.

Koşar'a (1992) göre korunmaya muhtaç çocuk, "her yönden sağlıklı yetişebilmesi için kendisine gerekli koşullar sağlanamayan çocuğa, en geniş anlamıyla korunmaya muhtaç çocuk" olarak tanımlanmaktadır.

Yörükoğlu (2000) daha çok kimsesi olmayan çocuklar için tanımladığı korunmaya ihtiyacı olan çocuk olarak "çeşitli nedenlerle öz anası-babası ile birlikte yaşamak gibi en doğal hakkından yoksun kalan, herkesin acıdığı, ancak hiç kimsenin tam olarak sahip çıkmadığı çocuklar" şeklinde betimlemiştir.

Yolcuoğlu (2009) ise korunmaya ihtiyacı olan çocukları; "temel bakımı, yetiştirilmesi, esirgenmesi ve gözetilmesinde yetersizlikler bulunan, bu yetersizlikler nedeniyle sosyal, fiziksel, ruhsal ve ahlaki yönden sağlıklı bir yetişkin olması risk altına giren çocuklar" şeklinde tanımlamaktadır.

1.3.2. Korunmaya Muhtaç Çocukların Sosyal Uyumu

Sağlıklı gelişim bir gelişim için kişilerin her bakımdan çevre iyi bir etkileşim kurması gerekmektedir. Çocukların ilk çevresi aile içerisinde oluşur. Sağlık bir aile yaşamı içerisinde büyümeyen çocukların sosyal uyumda zorluklar yaşadığı görülmüştür. Korunmaya muhtaç çocuklar ailesel problemlere sahip bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlık bir aile içerisinde büyümeyen çocuklar sosyal uyum problemi yaşamaktadır (Scholte 2007).

Sağlıklı İnsanlar, çevresiyle etkileşim içinde büyür. Büyürken de bedensel, duygusal ve düşünce sistemi gelişmeye devam eder. İnsanların gelişmesi ve uyum içerisinde yaşaması birbiriyle ilişkilidir. Çevresinde aktif olmaya çalışan bireyler, çevresel uyarıcılara göre kendisini yapılandırıp uyum sağlamaya çalışır (Aydın 2012).

Sosyal hizmetler özellikle 1900'lü yılların ikinci yarısından sonra organize ve planlı bir yapı haline dönüşerek insanların hayat kalitelerinin artırmayı, kişilerin eksiklerinin her yönden kapatmaya ve sosyal uyumu gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Toplum yapısına bakıldığında sosyal hizmetler, koruyucu aynı zamanda önleyici, psikolojik ve sosyal yönden geliştirici, insanların rehabilitasyonunu sağlayıcı ve geliştirici hedefler koymuştur (Özbek 2006).

Sosyal Hizmet uygulamaları dünyanın her yerinde maddi karşılığı olmayan maddi gelir beklenmeyen hizmetler olarak tanımlanır. Buna sebep olarak toplumsal problemlere çeşitli çözümler aranırken maddi kazançlar hedeflenmemektedir. Sosyal hizmet yaklaşımlarının ana hedefi toplumun büyük kesimini etkileyen toplumsal problemleri, sosyal uyumsuzluğu ve negatif etkileri ortadan kaldırmaya çalışmaktır (Şenocak 2009).

Korunmaya muhtaç çocuklar için çıkartılan koruyucu ve destekleyici tedbirlerin amacı çocuğun sosyal yaşamda zayıf olan taraflarının güçlendirilmesi hayattan kopmaması sosyal uyumun gerçekleşmesi ve kötü alışkanlıklardan uzak durmasını sağlamaya yöneliktir(Çengelci 1998).

Yeni nesil sosyal hizmet kişilerin kendi idareleri dışında gelişen adaletsizlik, imkansızlık, fakirlik gibi durumları azaltmak, sosyal adaleti sağlamaya çalışmak,

eşitsizliğin olabildiğince yok olmasını sağlamak ve yeni yaşam şartlarının sunduğu sorunlarla baş etme, bireylerin, ailelerin ve toplumun genel refahını sağlamak hedefiyle ortaya çıkan insanların ihtiyaçlarına göre şekil alan programlar bütünüdür (Salim 2008).

1.3.3. Korunmaya Muhtaç Çocuklarla Sosyal Hizmet Uygulaması

Sosyal hizmet, kimsesiz çocukların bakım ve ihtiyaçlarının karşılanması ve iç ve dış tehlikelerden korunması doğrultusunda dünya politikalarına girmiş bir olgudur. Bu doğrultuda çıkarılan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 2828 Sosyal hizmetler kanunu ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bakanlık politikaları ve uygulamaları öncelikle çocukların aile ortamının korunarak ve desteklenerek ailesi yanında korunmasından yanadır. Haklarında koruma kararı çıkartılan çocuklar çeşitli sosyal hizmet uygulamalarından yararlanmaktadır.

Korunmaya muhtaç çocuklar kuruma ilk geldiklerinde acil koruma kararı ile yatılı kurumlara alınırlar. Kurum bakımı en geniş sosyal hizmet uygulaması modelidir. Kurumda görevli meslek personelleri mesleki çalışmalar yaparak çocukların aileleri yanında olmazsa yakın çevresi ve akrabaları yanında kalmasını sağlamaya çalışır. Ailesi ve yakın çevre yanında kalması mümkün olmayan çocuklar koruma kararı ile aile yanında bakım modeli olan koruyucu aile ve evlat edinme hizmetlerinden yararlandırılmaya çalışılır (Çengelci 1998).

Hakkında koruma kararı verilen çocuklar için kurum bakımı en eski ve en kısıdan üretilen çözüm yöntemidir. Kurum bakımı çocuklarda gelişim problemi oluşturan ve düşünülmesi son seçenek olan hizmet modelidir.

Sosyal Hizmet kurum ve kuruluşları korunmaya muhtaç çocuklar için 5395 sayılı kanun gereğince çocukların korunmasına yönelik koruyucu ve destekleyici tedbirleri uygulamakla yükümlüdür. Çocukların korunmasına yönelik alınacak tedbirler; danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir (Demirbilek 1998).

a. Danışmanlık Tedbiri:Çocuk yetiştirme konusunda sorun yaşayan ailelere ve çocuğun bakımından sorumlu kişiler için oluşturulmuştur. Danışmanlık tedbiri

aynı zamanda eğitimleri ve gelişimleri ile alakalı olarak problem yaşayan çocuklara yol gösterici şekilde sağlanır.

b. Eğitim Tedbiri: Eğitim hayatına devam etmeyen ve devam etmekte güçlük çeken çocuklar için gündüzlü veya yatılı olarak devamının sağlanması, iş ve meslek okullarına ve kurslarına gitmesinin sağlanması veya bir meslek öğrenmesi amacıyla bir ustanın yanında çalışmasını sağlamak amacıyla kullanılır. Eğitim tedbiri ile eğitsel ihtiyaçlar ile araç-gereç ihtiyacı sağlanmaktadır.

c. Bakım Tedbiri: Çocukların bakım ve ihtiyaçlarının sağlanamaması durumunda kullanılan tedbir türüdür. Çocuğun bakımının yerine getirilememesi nedeniyle bakım görevinin devlet unsuruyla aile yanında bakım hizmeti ya da kurum bakımı hizmetleriyle sağlanmasıdır. Çocuklar evlat edinme, koruyucu aile ya da kurum bakımı hizmetinden yararlandırılırlar.

d. Sağlık Tedbiri: Fiziksel, ruhsal ve psikolojik olarak sağlık sorunu yaşayan ve tedavisi için tıbbi yardıma ihtiyaç duyan çocuklar ile madde ve alkol bağımlısı çocukların sağlıklı bir yaşam sürebilmesi için ihtiyaç duyulan tıbbi yardım ve sonrasında gerekli olan rehabilitasyonun sağlanması için alınan tedbirdir.

e. Barınma Tedbiri: Barınma tedbiri hayati tehlikesi olan kadınlar ve çocukları için kullanılır. Devlet eliyle kişiler korunaklı, güvenli yatılı hizmet kurumlara yerleştirilir(Çengelci 1998).

Sosyal hizmet uygulamaları toplumun dezavantajlı bireyleri için işlev görmektedir. Toplum içerisindeki en büyük ve en önemli dezavantajlı grubu çocuklar oluşturmaktadır. Kurum bakımı ve korumaya ve desteklemeye yönelik tedbirler daha çok korunmaya muhtaç çocuklar için oluşturulmuştur (Koşar 2013).

2.GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Problemi

Uyum, bireylerin kendileriyle ve çevreleriyle iyi bir iletişim kurmaları ve kurulan bu iletişimin sürdürülebilirliği olarak tanımlanır. Uyum bireylerde dünyaya gelişle başlar ve ölme değin devam eder. Uyum sadece çevreyle açıklanabilecek bir olgu değildir. Uyumun sağlanabilmesindeki esas ölçütü kişinin kendisinin her bakımdan iyi hissetmesidir. Kişilerin kendileriyle iyi bir ilişki kurması uyum olgusunun sağlanabilmesi açısından bize bilgi verir. Kişinin kendisiyle kurduğu ilişkinin devamlılığının olması kişinin uyum düzeyi hakkında bilgi vermektedir (Koca 2010).

Uyum sağlamak kişide birçok olumlu etki bırakır. İnsanlarla iletişimi artırır, kendini ifade etme biçimi, eleştiriye açık olma ve toplum içerisinde toplumsal cesareti gösterebilme yeteneği katar (Aydın 2012).

Sosyal uyum ise, yaşanan toplumun beklentileri ölçüsünde insanların davranış biçimlerini şekillendirmeleri olarak adlandırılır (Işık 2007).

Bireyler yaşadıkları coğrafyalarda davranışlarını yaşadıkları toplumunun kültürel özelliklerine göre düzenlerler. İnsanlar içerisinde buldukları kültürlerin değer yargılarına göre gelenek ve göreneklerini dikkate alarak davranışlarını düzenleme ihtiyacı hissederler. Bireylerin davranışlarını yaşadıkları toplama göre şekillendirmesiyle toplumla sosyal etkileşimi ve iletişimi de artmaktadır (Karaoğlu 2007).

Yapılan bu çalışmada kurum bakımı deneyimi yaşamış bireylerin sosyal uyum düzeyleri belirlenmektedir. Ailesi sevgisi almamış bireylerin sosyal adaptasyonu ne düzeydedir? Bireyler çoğunlukla hangi alanlarda uyum problemi yaşamaktadır? Ve bu uyum problemlerini nasıl aşarız gibi sorular üzerinde durulmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi "Kurum bakımı hizmeti almış bireylerin sosyal uyumu bazı demografik ve sosyal özelliklere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" şeklindedir.

2.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı yatılı kurumlarda (çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, sevgi evleri) kalmış bireyler ile kurum deneyimi olmayan bireylerin toplumsal yaşama uyum düzeylerinin karşılaştırılması olarak incelenmesidir.

Bu temel amaç doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şu şekildedir:

- 1-) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kurumlarda kalmış bireylerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi,
- 2-) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kurumlarda kalmış bireylerin sosyo-demografik özellikleri ile sosyal uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi,
- 3-) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kurumlarda kalmış bireylerin sosyal uyumunun incelenmesi,
- 4-) Kurum deneyimi olmayan bireylerin sosyal uyumunun incelenmesi,
- 5-) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kurumlarda kalmış bireyler ile kurum deneyimi olmayan bireylerin sosyal uyumunun karşılaştırılması.

Bu çalışmada, çeşitli sebeplerden dolayı koruma altına alınıp Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı yatılı kurumlarda genelde ranza sistemi içerisinde yetişen bireylerin koruma kararlarının kaldırılması ile toplum içerisinde kabul edilme, çevre edinebilme, sorumluluklarını yerine getirebilme ve kendi ihtiyaçlarını sağlayabilme durumlarının ve hayat görüşlerinin kurum deneyimi olmayan bireylerle karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmadan elde edilecek verilerin koruma kararı kaldırılan ve hayatına kendi şartlarında devam eden bireylerin hayatın hangi alanlarında zorlandığının anlaşılmasına ve yeni projeler üretilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

2.3. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde kurum bakımı almış binlerce birey bulunmaktadır. Aile yanında bakım modellerinin artış gösterdiği ve özellikle Avrupa ülkelerinde kurum bakımının kaldırılmaya başlandığı dönemde kurum bakımı almış bireylerin sosyal yaşantıya uyum seviyeleri Türkiye'deki korunmaya muhtaç çocukların hizmet modellerinin yeniden gözden geçirilmesini sağlayacak bir araştırmadır. Saha çalışmalarında kurum bakımı deneyimi yaşamış bireylerin, bireylerin aile üyelerinin ve çocuklarının yaşamın ilerleyen yıllarında yeniden farklı pozisyonlarda hayatın normal akışında problemler yaşadığı görülmektedir. Bu problemler kendi çocuklarının koruma altına alınması, ekonomik problemler ve sağlıklı bir aile yapısına sahip olamama gibi durumlarda gerçekleşmektedir.

Kurum bakımı deneyimi yaşamış bireylerin özellikle aile ve iş yaşantısında problemler yaşaması ve bu problemlerin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının il bünyesindeki çeşitli hizmet modellerinde karşımıza çıkması böyle bir çalışmanın yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Literatürde kurum bakımı almış bireylerin sosyal uyum düzeylerinin değerlendirildiği bir çalışma bulunmamaktadır. Bu açıdan yapılan bu araştırma bir ilk olma özelliğini taşımaktadır.

2.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan bireylerin anketlere içtenlikle cevap verdikleri ve sosyal uyum kavramına yükledikleri anlam ve kurum bakımı alma durumlarına göre bunu değerlendirme biçimlerinin benzerlik taşıdığı kabul edilmiştir.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Türkiye çapında kurum bakımından ayrılmış bütün bireylerle yapılmak istenmiş ancak zaman ve maddi konulardaki kısıtlılıklar nedeniyle araştırmacının çalışmakta olduğu Kahramanmaraş İli ile sınırlandırılmıştır.

2.6. Tanımlar

KURUM BAKIMI

Kurum bakımı, aile birlikteliğinin olmadığı ya da aile fonksiyonların yerine getirilmediği zamanlarda bakıma muhtaç çocukların her türlü bakım ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla hizmet veren özel veya kamu kurumlarınca uzun süreli ya da geçici bakımın sağlanmasıdır (Akyüz 1992).

Kurum bakımı, bakıma ihtiyacı olan çocuklara barınma sağlamak, sıcak yemek ve yuva görevini üstlenmek, ailenin görevlerini yerine getirmeye çalışmak, fiziksel ve duygusal olarak destek sağlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere hizmet vermektir. Ailesinin yanından çeşitli sebeplerle ayrılan çocuklar çoğu zaman kurum bakımında yetişmenin olumsuz etkilerini taşımaktadır (Yılmaz 2011).

Kurum bakımı, sosyal hizmet politikaları içerisinde toplumda dezavantajlı grupların ve kişilerin asgari yaşam koşullarını sağlayarak önemli bir işlev görmektedir. Kurum bakımı genel anlamda çocuklar ve yaşlılar için sığınacak bir kapı olarak görülmektedir (Ekin 2001).

SOSYAL HİZMET

Sosyal Hizmet toplumda dezavantajlı olan bireylerin yani yaşlı , kadın, çocuk, engelli işsiz, madde bağımlısı gibi kişi ve grupların kamu kaynaklarından yararlanarak toplumun diğer bireyleri kadar avantajlı bir seviyeye gelmesini amaçlayan bir meslek ve disiplindir.

Sosyal hizmet, sosyal değişme ve kalkınmayı, sosyal içermeyi, insanların güçlendirilmesi ve özgürleşmesini hedefleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik bir disiplindir. Sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı sosyal hizmet için temeldir. Sosyal hizmet mesleği, insan ve toplum bilimleri ve yerel bilgidir oluşan eklektik bilgi temeli aracılığıyla insan refahını iyileştirmek için bireyleri ve sistemleri bir araya getirir (IFSW ve IASSW, 2014).

Sosyal hizmet bireylerin sosyal işlevselliğini sağlamaya ve geliştirmeye çalışır. Sosyal hizmetin misyonu, tüm insanları potansiyellerini tam olarak kullanabilir hale getirmek, yaşamlarını zenginleştirmek ve onların işlevsiz olmalarını önlemektir. Meslek olarak sosyal hizmet sorun çözme ve değişme üzerine odaklanır.

Sosyal hizmet, kişilerin sağlık ve iyilik durumlarının yükseltilmesi, herhangi birinin yardımına ihtiyacı olmadan kendi kendilerinin ihtiyaçlarını hem ailesel hem toplum olarak gerek sosyal yaşamda insanlar içinde daha sosyal olabilmek için gerekse sosyal hizmet uzmanları ve diğer meslek elemanlarının ortak olarak meydana getirdiği oluşumlar ve düzenlemeler bütünü olarak ifade edilebilir (DPT 2001).

Sosyal hizmetin amaçları, insanların sorun çözme, baş etme ve gelişimsel kapasitelerini artırmak, insanlara kaynak, hizmet ve fırsat sağlayan sistemler ile insanları buluşturmak, insanın etkileşimde bulunduğu sistemler üzerine odaklanmak, sosyal politikanın geliştirilmesine ve ilerlemesine katkıda bulunmak, risk altındaki grupları güçlendirmek ve sosyal adaleti geliştirmek, profesyonel bilgi ve becerileri geliştirmek ve bunları sosyal hizmet uygulamasına aktarmaktır (DPT 2001).

SOSYAL UYUM

Sosyal uyum; bireylerin topluma sosyal yönden uyum sağlama çabasıdır. Tutkun (2006) Sosyal uyumu, bireylerin kendisiyle ve çevresiyle iyi ilişkiler kurması, olumlu davranışlar sergilemesi ve bunları devam ettirmesi olarak tanımlar.

Köknel'e (1994) göre sosyal uyum insanların var oldukları toplumların veya toplumun sahip olduğu karakteristik özellikleri örf ve adetlerini, değerlerini öğrenerek kişilikleri üzerine yansıtması olarak kabul edilir.

İyi bir toplumsal uyumdan bahsedebilmek için birey, davranış şekillerini kendi içsel dünyası ile toplumun dışsal güçlerini dengelemek durumundadır. Bireyin sağladığı denge politikası esnek olmalı toplumsal ve zaman şartlarına göre şekillenebilmelidir. İyi bir denge sağlayabilen bireyler toplumsal yaşantıda daha ön plana çıkararak uyumu gerçekleştirirler (Aydın 2012).

2.7. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yönteminden yararlanılacaktır. Araştırmanın modeli genel tarama modellerinden karşılaştırmalı bir araştırmadır.

Genel tarama modeli; çok sayıda oluşan bir evrende ya da o evren içindeki bir grubun, evren hakkında genel bir yargıya varılmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grubun belirli özelliklerini öğrenmek ve verilerin toplanması için üzerinde yapılan tarama düzenlemesidir (Büyüköztürk ve ark 2013, Karasar 2009).

İlişkisel tarama modelinde ise; iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki var olan değişim ve/veya bu değişimin derecesini belirlemek amaçlanır (Karasar 2009). Karşılaştırmalı araştırmalarda araştırmacı doğal ortamda farklılık gösteren bir değişkene dikkat çeker ve bu değişkenin farklılaşma göstermesinin altındaki faktörü araştırır. Nedensel karşılaştırmalı araştırmalarda farklı bağımsız değişkenlere göre bağımlı değişkende farklılaşma olup olmadığı araştırılır (Karasar 2009).

2.8. Araştırmanın Çalışma Evreni

Bu araştırmanın çalışma evreni Kahramanmaraş Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Mülga)) bağlı yatılı hizmet veren (Kız Yetiştirme Yurdu, Erkek Yetiştirme Yurdu ve Çocuk Yuvası) kurumlarda korunma altına alınarak en az 1 yıl boyunca kalmış kurum bakımı hizmeti almış, ardından sosyal yaşamın içerisine bağımsız şekilde giren 18 yaş üstü çalışan ve çalışmayan bireylerden oluşmaktadır.

Kahramanmaraş Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Çocuk Hizmetleri Şubesinde bulunan Kütük Kayıt Defterinden alınan verilere göre 2005-2012¹ yılları arasında yatılı hizmet kurumlarında en az 1 yıl kaldıktan sonra kurum bakımından ayrılan koruma altına alınmış çocuk sayısının 178 olduğu öğrenilmiştir. Araştırmada evrendeki tüm bireylere ulaşılması hedeflenmektedir.

¹ Kahramanmaraş'ta yatılı bakım hizmeti veren kurumlar 2012 yılında kapatılmıştır. Kurum bakımı alan çocuklar aile yanında destek hizmetleri kapsamında koruyucu aile hizmet modelinden yararlandırılmıştır. 2005 yılı öncesindeki kayıtlara ise ulaşamamıştır. Bu nedenle 2005-2012 yılları arasında yatılı kurumlarda kalanlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Karşılaştırmalı bir araştırmada temel ilke karşılaştırma değişkeni dışındaki özelliklerin benzer olmasıdır (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu bakımdan önce kurum bakımında kalan kişilerden veri toplanarak özellikleri tespit edildikten sonra, bu profile uygun olarak karşılaştırma grubu belirlenecektir. Karşılaştırma grubu kurum bakımı almış bireylerin çalıştıkları ve yaşadıkları yerde bulunan kişilerden gelişigüzel örnekleme yöntemiyle belirlenecektir.

2.9. Veri Toplama Araçları

Katılımcıların Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kurum bakımından ayrılan bireylere ve kurum deneyimi olmayan bireylere uygulanacak, cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim durumu, iş durumu, aylık ortalama geliri vb. kişisel bilgileri içeren formdur.

Uygulanacak Ölçekler

Bu çalışmada, Bosc ve ark (1997) tarafından geliştirilen ve Akkaya ve ark (2007) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği" kullanılacaktır.

Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği, 21 maddeden oluşmaktadır. Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği 4 dereceli, "çok, orta, az ve hiç yok" şeklinde likert tipi birölçektir. Ölçekte yer alan maddeler 0-3 aralığında puanlandırılmaktadır. 21 soruluk uyum ölçeğinin iç tutarlık katsayısı Cronbach's alfa = 0.90'dır (EK-B).

2.10. Verilerin Toplanması

Veriler, Kahramanmaraş Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü" ne bağlı yatılı kurumlarda hakkında bakım tedbiri çıkarılarak kurum bakımı hizmeti almış 18 yaşından büyük kişilerin dosyalarında yer alan bilgilerden, Form A belgesi düzenlenen bireylerin bilgileri incelenerek ve alan taraması yoluyla elde edilmiştir.

Araştırmanın konusuyla ilgili bugüne kadar yayınlanmış kitap, tez, makale ve araştırmalardan ulaşılabilenler taranmış, bu çalışmaların bulgularından yararlanılarak elde edilen veriler değerlendirilerek bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

2.11. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen nicel veriler, kodlandıktan sonra SPSS (Statistical PackagesfortheSocialSciences) veri tabanına aktarılacak ve aynı veri tabanında değerlendirilecektir. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmayı hedeflenen bireylere uygulanacak kişisel bilgi formundan elde edilen bağımsız değişkenlere göre ölçek puanlarına bağımsız örnekleme t testi, ANOVA uygulanması planlanmıştır.

3.BULGULAR

3.1. Kurum Bakımında Kalan Bireylerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Kurum bakımında kalan bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımları bu bölümde incelenmiştir. Demografik özellikler kapsamında cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, kardeş sayısı ve sırası, kurumbakımına alınmadan önceki yaş, bakıma alınmadan önce yaşanan yer, bakıma alınmadan önceki ebeveyn birliktelik durumu, ebeveynlerin meslekleri, farklı kurumlarda kalma sayısı, aile üyelerinin ziyaret sıklığı, gelir, kurumbakımına alınmadan önceki aile tipi, bakım öncesi aile geliri ve ebeveynlerin eğitim düzeyleri değişkenleri incelenmiştir. İlgili bilgiler Çizelge 1’de gösterilmektedir.

Çizelge 1. Kurum bakımında kalan bireylerin çeşitli sosyodemografik özelliklere göre dağılımları

Sosyodemografik özellikler	n	%
Cinsiyet		
Erkek	69	68,3
Kadın	32	31,7
Yaş		
18-20 yaş aralığı	42	41,6
21-23 yaş aralığı	44	43,6
24-26 yaş aralığı	15	14,9
Eğitim düzeyi		
İlkokul	18	17,8
Ortaokul	38	37,6
Lise	41	40,6
Yüksekokul	4	4,0
Medeni Durum		
Bekar	76	75,2
Evli	18	17,8
Dul	7	6,9
Kardeş Sayısı		
1-3 kardeş	38	37,6
4-5 kardeş	43	42,6
6-8 kardeş	20	19,8
Kardeş Sırası		

1	32	31,7
2	30	29,7
3	29	28,7
4 ve üstü	10	9,9
Kurum Bakımına Alınmadan Önceki Yaş		
1-9 yaş aralığı	16	15,8
10-11 yaş aralığı	38	37,6
12-13 yaş aralığı	29	28,7
14-16 yaş aralığı	18	17,8
Bakıma Alınmadan Önce Yaşanılan Yer		
Köy/kasaba	54	53,5
İlçe	32	31,7
Büyükşehir/ il	15	14,9
Bakıma Alınmadan Önce Ebeveynlerin Birliktelik Durumu		
Birlikte	18	17,8
Ayrı boşanmış	53	52,5
Anne vefat etmiş	13	12,9
Baba vefat etmiş	17	16,8
Anne Mesleği		
Ev hanımı	98	97,0
Memur	3	3,0
Baba Mesleği		
İşçi	55	54,5
Esnaf	10	9,9
Memur	6	5,9
Emekli	5	5,0
Çiftçi	9	8,9
Diğer	16	15,8
Farklı Kurumlarda Kalma Sayısı		
1,00	41	40,6
2,00	49	48,5
3,00	11	10,9
Aile Üyelerinin Ziyaret Sıklığı		
Hiç	23	22,8
Az	59	58,4
Orta	17	16,8
Sık	2	2,0
Gelir		
Belirtilmemiş	1	1,0
1000 TL ve altı	34	33,7

1001-2000 TL	37	36,6
2001 TL ve üstü	29	28,7
Kurum Bakımına Alınmadan Önceki Aile Tipi		
Belirtilmemiş	1	1,0
Parçalanmış aile-ebeveynler boşanmış/ayrılmış	42	41,6
Çekirdek aile	9	8,9
Geniş aile	49	48,5
Bakım Öncesi Aile Geliri		
Belirtilmemiş	58	57,4
1000 TL ve altı	14	13,9
1001-1500 TL	14	13,9
1500 TL ve üstü	15	14,9
Anne Eğitim Düzeyi		
Belirtilmemiş	13	12,9
Okuryazar değil	23	22,8
Okuryazar	9	9,0
İlkokul	41	40,6
Ortaokul	6	6,0
Lise	9	9,0
Üniversite	-	-
Baba Eğitim Düzeyi		
Belirtilmemiş	11	10,9
Okuryazar değil	5	5,0
Okuryazar	8	7,9
İlkokul	53	52,5
Ortaokul	6	5,9
Lise	16	15,8
Üniversite	2	2,0
Toplam	101	100,0

Çalışmaya katılan bireylerin %68,3'ü erkeklerden oluşurken, %31,7'si kadınlardan oluşmaktadır. Yaş değişkeni bakımından çalışmaya katılan bireylerin dağılımları incelendiğinde %41,6'sı 20 yaş ve altı grubunda yer alırken, %43,6'sı 21-23 yaş aralığında ve %14,9'u 24 yaş ve üstü yaş grubunda yer almaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan kurumbakımında kalmış bireylerin yaş ortalaması 21,3 olarak hesaplanmıştır. %40,6'sı lise, %37,6'sı ortaokul ve %17,8'si ilkokul eğitim düzeyindedir. Yalnızca bireylerin %4'ü yükseköğretim eğitimi aldıklarını belirtmiş ve

daha üstü bir eğitim seviyesine rastlanılamamıştır. Demografik özellikler kapsamında incelenen bir değişken olan medeni durum konusunda, inceleme sonucuna göre çalışmaya katılan bireylerin %75,2'si bekar ve %17,8'i evlilerden oluşmaktadır. Ayrıca %6,9'sinin ise dul olduğu saptanmıştır. Çizelge incelendiğinde çalışmaya katılan bireylerin %44,6'sı 4-5 kardeş olduklarını, %37,6'sı 1-3 kardeş olduklarını ve %17,8'si ise 6-8 kardeş olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmaya katılanların ortalama kendileri dahil 4 kardeş oldukları hesaplanmıştır. Kurumbakımına alınan bireylerin çok kardeşli oldukları söylenebilir. Yine çizelge 1'e göre araştırma kapsamında incelenen bireylerin %31,7'si 1. sırada, %29,7'si 2. Sırada, %28,7'si üçüncü sırada yer aldıklarını belirtmişlerdir. Kurumbakımına verilen bireylerin ortalama kardeş sırası ise 2 olarak tespit edilmiştir. Kurumbakımında kalmış bireylerin kurumbakımına alınmadan önceki yaşları incelendiğinde %37,6'sı 10-11 yaş aralığında, %28,7'si 12-13 yaş aralığında, %17,8'i 14-16 yaş aralığında bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kurumbakımına alınmadan önceki ortalama yaş 11 olarak hesaplanırken, en yüksek yaş 16, en küçük yaş ise 1 olduğu saptanmıştır. Bireylerin kurumbakımına alınmadan önce yaşadıkları yer değişkenine göre; bireylerin %53,5'i kurumbakımına alınmadan önce köy/kasaba, %31,7'si ilçede ve %14,9'u ise Büyükşehir/il de yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan bireylerin %42,0'ı parçalanmış aile-ebeveynleri boşanmış/ayrı aile yapısına sahip iken, %49,0'ı geniş aile ve %9,0'ı çekirdek aile tipine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bireylerin %97,0'ı gibi büyük bir kısmının anne mesleğinin ev hanımı olduğu, %3'ünün ise memur olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılanların %54,5'inin babasının mesleği işçi, %9,9'u esnaf, %5,9'u memur, %5,0'ı emekli ve %8,9'u çiftçi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca %15,8'inin babası diğer kapsamında yer alan, hamal, inşaat ustası, işsiz, nakliyecisi, serbest vb. mesleklerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bireylerin %40,6'sı 1 kurumdakaldığını ifade ederken, %48,5'i 2 ve %10,9'u ise 3 farklı kurumdakaldığını belirtmiştir. Kurumbakımında kalan bireylerin ailelerinin %58,4'ü az, %22,8'i hiç, %16,8'i orta ve %2,0'ı sık bir şekilde ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılanların gelir grupları itibariyle dağılımları incelendiğinde, çalışmaya katılan bireylerin %33,7'si 1000 TL ve altında bir gelire sahip iken, %36,6'sı 1001-2000 TL aralığında ve %28,7'si 2001 TL ve üstünde gelire sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmaya katılanların ortalama aylık gelirleri ise 1600 TL olarak hesaplanırken, en yüksek aylık gelir 3000 TL olarak tespit edilmiştir. Ek olarak; çalışmaya katılan bireylerin %41,6'sı

parçalanmış aile-ebeveynleri boşanmış/ayrı aile yapısına sahip iken, %48,5'i geniş aile ve %8,9'unun çekirdek aile tipine sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan bireylerin kurumbakımına alınmadan önce ailelerinin aylık gelirleri incelendiğinde; çalışmaya katılan bireylerin %13,9'unun ailesi 1000 TL ve altında, yine %13,9'unun 1001-1500 TL aralığında ve %14,9'unun 1500 TL ve üstünde aylık gelire sahip oldukları tespit edilmiştir. Ailelerin ortalama geliri 1703 TL olarak hesaplanırken en yüksek aylık gelir 5000 TL olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan bireylerin %50'sinden fazlası ailelerinin aylık geliri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Kurumbakımına alınmış bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeylerini belirtenlerin dağılımları incelendiğinde; annelerin eğitim seviyesi %40,6'sının ilkökul mezunu, %22,8'inin ise okuryazar olmadıkları tespit edilmiştir. Baba eğitimleri incelendiğinde ise %52,5'inin ilkökul ve %15,8'inin lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak babaların eğitim seviyesinin annelere göre daha yüksek olduğu söylenilebilir.

3.2. Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Ailesi yanında yetişmiş bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımları bu bölümde incelenmiştir. Toplamda 12 demografik özellik incelenmiştir. Dağılımlar Çizelge 2'de yer almaktadır.

Çizelge 2. Çalışma kapsamında incelenen kurumbakımında kalmamış bireylerin çeşitli değişkenlere göre dağılımları

Sosyodemografik Özellik	n	%
Cinsiyet		
Erkek	50	50,0
Kadın	49	49,0
Belirtilmemiş	1	1,0
Yaş		
18-20 yaş aralığı	2	2,0
21-23 yaş aralığı	14	14,0
24 yaş ve üstü grup	84	84,0
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	3	3,0
Ortaokul	1	1,0
Lise	9	9,0
Önlisans	8	8,0

Üniversite	79	79,0
Medeni Durum		
Bekar	38	38,0
Evli	62	62,0
Kardeş Sayısı		
1-3 kardeş	45	45,0
4-5 kardeş	37	37,0
6 – 10 kardeş	18	18,0
Kardeş Sırası		
1	36	36,0
3	23	23,0
4 ve üstü	41	41,0
Gelir		
Belirtilmemiş	1	1,0
1001-2000 TL	23	23,0
2001 TL ve üstü	76	76,0
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu		
Birlikte	71	71,0
Ayrı boşanmış	7	7,0
Anne vefat etmiş	7	7,0
Baba vefat etmiş	15	15,0
Anne Mesleği		
Belirtilmemiş	5	5,0
Ev hanımı	83	83,0
İşçi	4	4,0
Memur	5	5,0
Emekli	3	3,0
Baba Mesleği		
İşçi	10	10,0
Esnaf	21	22,0
Memur	26	27,0
Emekli	35	36,0
Diğer	5	5,0
Anne Eğitim Düzeyi		
Belirtilmemiş	3	3,0
Okuryazar	7	7,0
İlkokul	33	33,0
Ortaokul	18	18,0
Lise	33	33,0
Önlisans	-	-

Üniversite	6	6,0
Baba Eğitim Düzeyi		
Belirtilmemiş	5	5,0
Okuryazar	-	-
İlkokul	30	30,0
Ortaokul	12	12,0
Lise	31	31,0
Önlisans	11	11,0
Üniversite	11	11,0
Toplam	100	100,0

Çizelge 2’de Ailesi yanında yetişmiş bireylerin cinsiyet ve gelir değişkenlerine göre dağılımları verilmiştir. Çalışmaya katılanların %50,5’i erkeklerden, %49,5’i ise kadınlardan oluşmaktadır. Yaş değişkeni açısından çalışmaya katılan ve kurumbakımına alınmayan bireylerin dağılımları incelendiğinde %2’si 20 yaş ve altı grubunda yer alırken, %98’i 24 yaş ve üstü grubunda yer alırken, kurumbakımında kalan bireylerin yer alan 21-23 yaş aralığına rastlanılamamıştır. Ayrıca çalışmaya katılan ailesi yanında yetişmiş bireylerin yaş ortalaması 30,5 olarak hesaplanmıştır. Ailesi yanında yetişmiş bireylerin eğitim düzeylerinin kalanlara göre daha yüksek olduğu saptanmış olup, %79 gibi büyük bir bölümünün üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Kurumbakımında kalan bireylerin içinde ise üniversite mezunu olan kimseye rastlanılamamıştır. Çalışmaya katılan bireylerin %38,0’ı bekar ve %62,0’ı evlilerden oluşmaktadır. Ailesi yanında yetişmiş bireylerde medeni durumu dul olan bireye rastlanılmazken, kurumbakımında kalanlara oranla evli oranı daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %45’i 1-3 kardeş olduklarını, %42,0’ı 4-5 kardeş olduklarını ve %13,0’ı ise 6-10 kardeş olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmaya katılanların ortalama kendileri dâhil 4 kardeş oldukları hesaplanmıştır. Yine Çizelge 6’ya göre araştırma kapsamında incelenen bireylerin %36,0’ı 1. sırada, %23,0’ı 3. Sırada ve %41,0’ı 4 ve üstü sırada yer aldıklarını ifade etmişlerdir. Ailesi yanında yetişmiş bireylerin ortalama kardeş sırası ise 2 olarak tespit edilmiştir. Ailesi yanında yetişmiş bireyleri gelir durumları itibariyle dağılımlarını incelediğimizde, %86,9 gibi büyük bir kısmı 2001 TL ve üstünde aylık gelire sahip iken, %13,1’i 1000-2000 TL aralığında gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ailesi yanında yetişmiş bireylerin ortalama aylık gelirleri 3985 TL olarak hesaplanırken, 1000 TL ve altında gelire sahip bireye

rastlanılmamıştır. Kurumbakımında kalmamış bireylerin, ebeveynlerinin birliktelik durumları incelendiğinde, %71'inin ebeveyni birlikte iken, %7,0'ının boşanmış olduğu, %15'inin babası ve %7,0'ının ise annesinin vefat ettiği tespit edilmiştir. Kurumbakımında kalmamış bireylerin annelerinin meslek durumu açısından dağılımları incelendiğinde; annelerin %83'ü gibi büyük çoğunluğu ev hanımı iken, %5,0'i memur, %4,0'si işçi ve %3,0'ünün emekli olduğu tespit edilmiştir. Kurumbakımında kalmamış bireylerin babalarının meslek durumları incelendiğinde ise, %36,0'ı emekli, %27,0'ı memur, %22,0'ı esnaf ve %10,0'inin işçi olduğu saptanmıştır. Kurumbakımında kalmamış bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeyleri açısından dağılımları incelendiğinde; annelerin %33,0'ünün ilkokul mezunu, %33,0'ünün ise lise mezunu oldukları tespit edilmiştir. Baba eğitim düzeyleri incelendiğinde ise %31,0'inin lise ve %30,0'unun ilkokul mezunu olduğu saptanmıştır. Genel olarak babaların eğitim seviyesinin annelere göre daha yüksek olduğu söylenilebilir.

3.3. Kurumlarda Kalan ve Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeğinden Alınan Puanların Çeşitli Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi

Bu bölümde kurumbakımına alınan ve bu bakımı almamış bireylerin Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları puanların demografik özellikler bakımından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu bölümde varyans analizi yapılmış olup, iki parametrelili değişkenlerin analizinde t testi, ikiden daha fazla parametre içeren değişkenlerin analizinde ise F testi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA analizi sonucunda anlamlı farklılık tespit edilen analizlerde, anlamlı farklılığın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığının tespiti için ise LSD İkili karşılaştırma analizi yapılmıştır.

Kurumbakımına almış ve almamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan t testi analiz sonuçları çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3. Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin cinsiyet değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Cinsiyet	N	Ort.	S.Sapma	t	p
Kurum Bakımı Almış	Erkek	69	30,3623	6,13565	1,672	0,098
	Kadın	32	27,7188	9,59245		
Kurum Bakımı Almamış	Erkek	50	43,9200	4,72008	2,258	0,026
	Kadın	49	41,9388	3,97077		

Çizelge incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,098>0,05$). Öte yandan; kurumbakımı almamış bireylerin puanları arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,026<0,05$). Erkeklerin ölçekten aldıkları puanlar kadınlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilirken kurum bakımı almamış 18-20 yaş aralığında 2 katılımcı olduğundan üst yaş aralığına dahil edilmiş, sonuçlar Çizelge 4’te gösterilmiştir.

Çizelge 4. Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin yaş değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Yaş	N	Ort.	S.Sapma	F	p
Kurum Bakımı Almış	18-20	42	28,0476	7,25814	1,841	0,164
	21-23	44	30,0682	7,96036		
	24 yaş ve üstü	15	32,0667	5,84889		
Kurum Bakımı Almamış	18-20	16	38,0860	4,91672	-1,607	0,111
	21-23	33	42,6666	5,65565		
	24 yaş ve üstü	51	43,0510	4,42200		

Analiz sonucuna göre yaş grupları itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,164>0,05$). Aynı şekilde; kurumbakımında kalmamış bireylerin de yaş değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden

alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,111>0,05$).

Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin eğitim düzeyi değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılıkla ilgili gerçekleştirilen ANOVA ve t testi sonuçları Çizelge 5'te yer almaktadır. Katılımcı sayılarının analiz için yetersiz olması nedeniyle, kurum bakımı almış olanlarda lise ile yüksekokul; kurum bakımı almamış olanlarda ise ilkokul, lise ve önlisans seçeneğini işaretleyenler birleştirilmiştir.

Çizelge 5. Kurumbakımına alınan bireylerin eğitim değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Eğitim Düzeyi	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili karşılaştırma LSD
Kurum Bakımı Almış	İlkokul ve Ortaokul	59	24,1111	6,25807	9,943	0,000	İlkokul < Ortaokul, Lise/ Yüksekokul
	Lise ve üstü	41	33,8947	4,61952			
Durum	Eğitim Düzeyi	N	Ort.	S.Sapma	t	p	
	İlkokul ve Ortaokul	21	40,1111	3,48010	2,539	0,061	
	Lise ve üstü	79	43,2278	4,57403			

Eğitim seviyesine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için yapılan ANOVA analizi sonucunda, istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$). Tespit edilen farklılığın hangi eğitim seviyeleri arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek adına yapılan LSD ikili karşılaştırma testi sonucuna göre, ilkokul mezunlarının aldıkları puanlar anlamlı bir şekilde ortaokul, lise ve yüksekokul mezunlarından düşük olduğu saptanmıştır. Kurumbakımı almamış katılımcıların eğitim seviyesine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için yapılan ANOVA analizi sonucunda ise, istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,061>0,05$).

Kurumbakımı alan ve almayan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan t testi analiz sonuçları çizelge 12’de verilmiştir. Kurum bakımı almış olan katılımcılardan medeni durumuna “dul” seçeneğini işaretleyen katılımcıların sayısının analiz için yetersiz olması nedeniyle, analiz yapılırken “bekar” seçeneğini işaretleyenlerle birleştirilmiştir.

Çizelge 6. Kurumbakımına alınan bireylerin medeni durum değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Medeni Durum	N	Ort.	S.Sapma	t	p
Kurum Bakımı Almış	Bekar ²	76	29,0658	6,87282	0,958	0,387
	Evli	18	30,1111	9,23477		
Kurum Bakımı Almamış	Bekar	38	42,3158	4,81611	-1,121	0,265
	Evli	62	43,3387	4,17622		

Çizelge incelendiğinde kurumbakımı almış olan bireylerin medeni durum değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,387>0,05$). Kurumbakımında kalmamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan t testi analizlerinde de medeni durum değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,265>0,05$).

Çizelge 7’de kurumbakımı almış ve almamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları yer almaktadır.

² Kurum bakımı almış olup bekar grubunda yer alan 7 boşanmış birey bulunmaktadır.

Çizelge 7. Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin gelir değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Gelir	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili karşılaştırma LSD
Kurum Bakımı Almış	1000 TL -	34	26,4118	7,39007	4,825	0,010	1000 TL < Diğer gelir gruplarından
	1001-2000 TL	37	30,4595	5,57571			
	2001 ve üstü	29	31,6897	8,60691			
	Gelir	N	Ort.	S.Sapma	t	p	
Kurum Bakımı Almamış	1001-2000 TL	23	38,9231	2,43110	-3,728	0,000	
	2001 TL ve üstü	76	43,5698	4,38055			

Analiz sonucuna göre; kurumbakımı almış bireylerin gelir grupları itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,010<0,05$). Hangi gelir grupları arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, 1000 TL'den düşük gelire sahip olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar daha yüksek gelir gruplarından düşük bulunmuştur. Bu sonuç gelir arttıkça sosyal uyumun daha da arttığı sonucunu doğrulamaktadır. Öte yandan; kurumbakımında kalmamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analizi sonucuna göre gelir grupları itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$). 2001 TL ve üstünde gelir gelire sahip bireylerin ölçekten aldıkları puanlar 1001-2000 TL gelir grubunda bulunan bireylerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuç gelir arttıkça sosyal uyumun daha da arttığını göstermektedir.

Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş ve sonuçlar çizelge 8'de verilmiştir.

Çizelge 8. Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin kardeş sayısı değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Kardeş Sayısı	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili karşılaştırma LSD
Kurum Bakımı Almış	1-3 kardeş	38	30,1053	8,11668	3,717	0,028	6-8 kardeş < diğer gruplardan
	4-5 kardeş	43	30,7111	5,89924			
	6 ve üstü	20	25,3333	8,41567			
Kurum Bakımı Almamış	1-3 kardeş	45	41,8889	3,49820	2,708	0,072	
	4-5 kardeş	37	43,5714	5,07573			
	6 ve üstü	18	44,6154	4,55592			

Analiz sonucuna göre kardeş sayısı değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,028<0,05$). Hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, 6-8 kardeşe sahip olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar daha az sayıda kardeşe sahip olanlardan düşük bulunmuştur. Bu sonuç kardeş sayısı arttıkça sosyal uyumun azaldığını göstermektedir. Kurumbakımında kalmamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği konusunda ise; kardeş sayısı değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,072<0,05$).

Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin, kardeş sayısı değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için ANOVA analizi yapılmış ve sonuçlar Çizelge 9'da verilmiştir.

Kurum bakımı almış katılımcılarda 4 ve üstü seçeneğini işaretleyen 6 katılımcı olduğundan alt gruba dahil edilmiştir.

Çizelge 9. Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin kardeş sırası değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Kardeş Sırası	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili Karşılaştırma LSD
Kurum Bakımı Almış	1	32	31,2813	6,45698	1,673	0,178	
	2	30	29,6333	8,16419			
	3 ve üstü	35	28,8621	5,27612			
Kurum Bakımı Almamış	1	36	41,7500	4,38422	3,419	0,037	4 ve üstü kardeş sırası > 1. Sıra kardeş
	3	23	42,4783	4,31561			
	4 ve üstü	41	44,2683	4,28966			

Kurumbakımına alınan bireylerin, kardeş sırası değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için gerçekleştirilen ANOVA testi sonucunda ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,178>0,05$). Bununla birlikte; kurumbakımında kalmamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların kardeş sırası değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analizi sonucuna göre kardeş sırası değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,037<0,05$). Hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, 4 ve üstü kardeş sırasına sahip bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar 1 ve 3. Sırada yer alan bireylerin aldıkları puanlardan daha yüksek bulunmuştur.

Kurumbakımı alan ve almayan bireylerin ebeveynlerinin birliktelik durumu değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için ANOVA ve t testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 10'da verilmiştir. Analiz yapılırken, kurum bakımı almış olanlarda anne baba vefat durumu, kurum bakımı almamış olanlarda ayrılık, boşanma ve anne baba vefat durumları birleştirilmiştir.

Çizelge 10. Kurumbakımı alan ve almayan bireylerin ebeveynlerin birliktelik durumu değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Ebeveynlerin Birliktelik Durumu	N	Ort.	S.Sapma	F	p
Kurum Bakımı Almış	Birlikte	47	30,1667	8,63134	0,345	0,793
	Ayrı	53	29,3019	7,24459		

Durum	Ebeveynlerin Birliktelik Durumu	N	Ort.	S.Sapma	t	p
Kurum Bakımı Almamış	Birlikte	71	43,0000	4,33260	1,481	0,225
	Ayrı	29	42,1429	4,63424		

Çizelge 10'a göre; kurumbakımına alınan bireylerin, ebeveynlerinin birliktelik durumu değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,345>0,05$). Aynı şekilde; kurumbakımı almamış bireylerin, ebeveynlerinin birliktelik durumu değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında da istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,225>0,05$).

Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin, annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için ANOVA testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 11'de verilmiştir. Analiz yapılırken: katılımcı sayıları yetersiz olan seçeneklerden kurum bakımı almış olanlarda Okuryazar/okuryazar değil, Ortaokul/Lise; kurum bakımı almamış olanlarda Okuryazar/İlkokul ile Lise/Üniversite seçenekleri birleştirilmiştir.

Çizelge 11. Kurumbakımına alınan bireylerin anne eğitim değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Anne Eğitim Düzeyi	N	Ort.	S.Sapma	F	p
Kurum Bakımı Almış	Hiç okula gitmemiş	32	28,3043	8,43389	1,716	0,154
	İlkokul ve Ortaokul	41	30,5366	6,97530		
	Lise ve üstü	15	34,1111	7,44949		
Kurum Bakımı Almamış	İlkokul	40	44,5714	3,04725	1,096	0,363
	Ortaokul	18	42,1111	3,84844		
	Lise ve üstü	39	44,4848	4,61059		

Kurumbakımına alınan bireylerin, annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için gerçekleştirilen ANOVA testi sonucunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,154>0,05$). Aynı şekilde; ailesi yanında yetişmiş bireylerin, annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında da istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,363>0,05$).

Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş ve sonuçlar çizelge 12’de verilmiştir. Analiz yapılırken katılımcı sayısının analiz için yetersiz olması nedeniyle: kurum bakımı almış katılımcılarda okuryazar olmayan ve okuryazar olanlar, ilkokul ve ortaokul ile lise ve üniversite grupları; kurum bakımı almamış katılımcılarda ilkokul ve ortaokul ile önlisans ve üniversite grupları birleştirilmiştir.

Çizelge 12. Kurumbakımı almış ve almamış bireylerin baba eğitim değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Baba Eğitim Düzeyi	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili karşılaştırma LSD
Kurum Bakımı Almış	Hiç okula gitmemiş	13	23,9000	4,21900	3,713	0,004	Lise/Üniversite >Diğer gruplar
	İlkokul ve Ortaokul	59	30,8610	6,98334			
	Lise ve üstü	18	38,6875	4,31615			
Kurum Bakımı Almamış	İlkokul	42	42,0170	4,81007	5,308	0,001	Önlisans/ Üniversite> Diğer gruplar
	Lise	31	43,1935	4,46034			
	Önlisans ve üstü	22	44,1655	2,21356			

Analiz sonucuna göre kurumbakımı almış bireylerin baba eğitim seviyesi değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,004<0,05$). Hangi eğitim grupları arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, babaları üniversite mezunu olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar, okuryazar değil, okuryazar ve ilkokul mezunlarından istatistiki olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek ve babası lise mezunu olanların sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar, okuryazar değil ve okuryazar olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre gerçekleştirilen analiz sonucuna göre de baba eğitim seviyesi değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,001<0,05$). Hangi eğitim grupları arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, babaları üniversite mezunu olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer eğitim seviyelerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Babaların eğitim düzeyi arttıkça sosyal uyum düzeyi artmaktadır.

Kurumbakımına almış ve almamış bireylerin, babalarının mesleği değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için ANOVA testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 13'te verilmiştir.

Çizelge 13. Kurumbakımına alınan bireylerin baba mesleği değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	Baba Mesleği	N	Ort.	S.Sapma	F	p
Kurum Bakımı Almış	İşçi	55	27,9455	8,59246	1,478	0,204
	Esnaf	10	30,2000	2,78089		
	Memur	6	34,0000	3,63318		
	Emekli	5	34,0000	5,00000		
	Diğer	16	30,9375	6,26598		
	Çiftçi	9	30,4444	6,63534		
Kurum Bakımı Almamış	İşçi	10	41,7000	3,12872	1,202	0,316
	Esnaf	21	44,0476	4,45507		
	Memur	26	43,6923	4,16432		
	Emekli	35	42,1714	4,98519		
	Diğer	5	41,0000	3,67423		

Çizelge 13'de kurumbakımına alınan bireylerin, babalarının mesleği değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için gerçekleştirilen ANOVA testi sonuçları yer almakta ve istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmediği görülmektedir ($p=0,204>0,05$). Aynı şekilde; ailesi yanında yetişmiş bireylerin, babalarının meslek durumu değişkenine göre de sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,316>0,05$).

Kurumbakımı almış olan bireylerin, kurum bakımına verilme yaşına göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanları arasındaki farklılığın tespiti için ANOVA testi yapılmış, sonuçlar Çizelge 15'te verilmiştir.

Çizelge 14. Kurumbakımına alınan bireylerin kurumbakımına alınma yaşı değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Kurum Bakımına Alınma Yaşı	N	Ort.	S.Sapma	F	p
1-11 yaş aralığı	54	29,1095	7,32547	0,575	0,633
12-16 yaş aralığı	46	30,0000	5,76318		

Çizelge 14'teki ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmediği görülmektedir ($p=0,575>0,05$).

Kurumbakımına alınan bireylerin, kurumbakımına verilmeden önce yaşanan yer değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için ANOVA analizi yapılmış, sonuçlar Çizelge 14'da verilmiştir.

Çizelge 15. Kurumbakımına alınan bireylerin kurumbakımına verilmeden önce yaşanan yer değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Kurum Bakımına Verilmeden Önce Yaşanılan Yer	N	Ort.	S.Sapma	F	p
Köy / kasaba	54	28,9444	7,46164	0,370	0,692
İl/ İlçe	46	30,2716	7,85959		

Kurumbakımına alınan bireylerin, kurumbakımına verilmeden önce yaşanan yer değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için gerçekleştirilen ANOVA testi sonucunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p=0,370>0,05$).

Çizelge 15'de kurumbakımına alınan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların kurumbakımına alınmadan önceki aile tipi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Çekirdek aile seçeneğini işaretleyen 9 katılımcı olduğundan, Çekirdek aile ve geniş aile seçeneğini işaretleyen katılımcılar Tam aile olarak ele alınmıştır.

Çizelge 16. Kurumbakımına alınan bireylerin kurumbakımına alınmadan önceki aile tipi değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Kurum Bakımına Alınmadan Önceki Aile Tipi	N	Ort.	S.Sapma	F	p
Parçalanmış aile-ebeveynler boşanmış/ayrılmış	42	30,0000	7,48005	4,486	0,014
Tam aile	58	28,5400	9,17878		

Analiz sonucuna göre aile tipi değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,014<0,05$). Hangi aile tipleri arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, tam aileye sahip olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar parçalanmış aile tiplerinden daha düşük bulunmuştur.

Kurumbakımına alınan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların kurumbakımına alınmadan önceki aile geliri değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş, sonuçlar Çizelge 18’de gösterilmiştir.

Çizelge 17. Kurumbakımına alınan bireylerin kurumbakımına verilmeden önceki aile geliri değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Kurum Bakımına Verilmeden Önceki Aile Geliri	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili karşılaştırma LSD
1000 TL ve altı	14	28,0000	3,98072			1000 TL ve Altı <
1001-1500 TL	14	32,3571	5,32927	4,229	0,022	1001-1500 TL,
1500 TL ve üstü	15	33,6667	6,62966			1500 TL ve Üstü

Analiz sonucuna göre aile geliri değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,022<0,05$). Hangi aile gelir grupları arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, 1000 TL ve altında gelire sahip ailelerin çocuklarının sosyal uyum kendini

değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar 1001-1500 TL ve 1500 TL ve üstü gelire sahip ailelerin çocuklarından daha düşük bulunmuştur.

Kurumbakımına alınan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların ailelerin kurumziyaretine gelme sıklığı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş, sık seçeneğini işaretleyen 2 katılımcı olduğundan alt grupla birleştirilip değerlendirme Orta- Sık şeklinde yapılmış ve sonuçlar çizelge 19’da verilmiştir.

Çizelge 18. Kurumbakımına alınan bireylerin ailelerinin kurumziyaretine gelme sıklığı değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Ailenin Kurum Ziyaretine Gelme Sıklığı	N	Ort.	S.Sapma	F	p	İkili karşılaştırma LSD
Hiç	23	23,4348	9,43796			
Az	59	30,7458	4,93263	9,764	0,000	Hiç < Az,
Orta ve üstü	19	32,8596	7,38042			Orta - Sık

Analiz sonucuna göre ziyaret sıklığı değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$). Hangi sıklık düzeyleri arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, hiç ziyaret etmeyen edilmeyen bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar, ziyaret edilenlere göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

3.4. Kurumlarda Kalan ve Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeğinden Alınan Puanların Karşılaştırılması

Kurumbakımında kalan ve ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farklılık t testi ile analiz edilmiştir. Sonuçlar Çizelge 19’de gösterilmektedir.

Çizelge 19. Kurumbakımında kalan ve ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılık

Durum	N	Ort.	S.Sapma	t	p
Kurum Bakımında Kalmış	100	29,5248	7,46002	-15,489	0,000
Ailesi Yanında Yetişmiş	100	42,9500	4,43443		

Analiz sonucunda kurumlarda kalan ve ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$). Ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar kurumbakımında kalanlardan yüksek bulunmuştur.

4.TARTIŞMA

Toplumla uyum bireyin çocukluk döneminde başlar. Özellikle bireylerin 0-6 yaş periyodunda aile içerisindeki iletişimle başlar ve çocuğun toplumsallaşma sürecinin ilk aşamasını oluşturur. Bireylerin toplumla iyi bir sosyalizasyon yaşaması aile yaşantısıyla doğru orantılıdır. Çocuklar ailelerinden aldıkları farklı duyguları ve davranışlarıyla özdeşleştirir. Özdeşleştirmeye birlikte artık bireyde içselleştirme oluşmaktadır.

Bireylerin davranışlarını oluşturan içselleştirme aile yaşantısının ön izlemesini oluşturur. Aile içerisinde sağlıklı bir sosyalizasyon süreci bireylerin toplumsal uyumu kolaylaştırmaktadır. Bir çoklarımıza göre aile; toplumsal örgütlenme sürecinin ve toplumsal kurumlaşmanın temel noktasıdır. Aile toplumun en küçük birimi ve modelidir. İnsan hayatının ilk ve en önemli durağı aile yanıdır.

Aile içerisinde başlayan uyum süreci bireyin toplum içerisine çıkmasıyla başka boyuta geçer. Toplum içerisine çıkmaya hazır bireyin topluma ait tecrübeleri edindiği ve toplumla kaynaşması süreci toplumsallaşma olarak nitelendirilir. Toplumsallaşma, bireyin toplumsal gerçeklerini öğrendiği ve uygulamaya çalıştığı dönemdir.

Bireyin toplumsal yaşamda uyumlu bir varlık olabilmesi aile içerisinde başlayan kurumsallaşma mekanizması ile paralellik gösterir. Birey doğduğu ilk andan itibaren aile içerisinde toplumla uyumlu yaşamaya çalışan bir birey olarak gelişim gösterir. Birey aile içerisindeki uyumlu yaşantısında ne kadar başarılı olur ise toplumsallaşma ve toplumsal uyumu o denli başarı gösterir. Birey iyi bir uyum sağlayana kadar toplum içinde istediği bir konum sağlayabilmek açısından kimlik edinme çabasını sürdürür. Aile içi iletişimi ve gelişimi yetersiz bireyler toplumsal uyumda problemler yaşamaktadırlar (Luckmann 2008).

4.1.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Toplumsal Uyum Davranışlarının İncelenmesi

Yapmış olduğumuz analiz sonucunda kurumlarda kalan bireyler ile ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$).

Ailesi yanında yetişmiş bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar kurumbakımında kalanlardan yüksek bulunmuştur.

Üstüner'in (2005) yapmış olduğu araştırmada, öz aileleri tarafından terk edildiklerini söyleyenlerin psiko-sosyal gelişimleri düşük saptanmıştır

Yörükoğlu'nun (1978) analizinde kurum bakımında kalan çocukların psiko-sosyal gelişimleri anne ile görüşme sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ortaya çıkan sonuçlar anne ile haftada bir görüşme durumunda psiko-sosyal gelişim düzeyi en yüksek iken anne ile hiç görüşmüyor olması durumunda en düşük seviyesindedir. Psiko-sosyal gelişim düzeyi yükseldikçe bireylerin toplumsal uyum düzeyi artmaktadır.

Yine aynı araştırmada çocukların psiko-sosyal gelişimleri anne-baba sağ olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Ünlü (1987), kurum bakımı hizmetinin çocukları için yasal olarak öngörülen esas ve amaçlar doğrultusundaki hedeflere ne ölçüde ulaştığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda kurum bakımı alan bireylerin güven, inanç, beklenti ve iş-meslek sahibi olmaya hazırlıkları konularında hedeflenen düzeye yeterince ulaşamadığı görülmüştür.

Üstüner, Erol ve Şimşek (2005) tarafından yapılan araştırmada ise kurum bakımının çocukların ruh sağlığı açısından uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel ruh sağlığı toplumsal uyumla paralellik göstermektedir. Yine yapılan benzer bir araştırmada ruh sağlığı ile eğitim durumu incelendiğinde, eğitim düzeyi ile ruh sağlığı arasında yakın bir ilişkinin olduğu görülmüş ve eğitim düzeyi arttıkça, ruhsal hastalık görülme oranının azaldığına ilişkin bulgular saptanmıştır (Keskin 2008).

Türkiye Ruh Sağlığı Profili Araştırması incelendiğinde, eğitim durumu ile toplumsal uyum arasında bir bağ olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmada hiç okula gitmemiş olan kişilerde, üniversite düzeyinde eğitim görmüş kişilere oranla, 5 kat daha fazla toplumsal uyum problemi yaşadığı belirtilmiştir.

McKenzie (1997, 2003) ise kurum bakımı almış bireylerin yaşamlarının ilerleyen zamanlarında eğitim, sosyal ve ekonomik olanaklar ve ortalama gelir gibi konularda akranlarından daha kötü durumda olmadıklarını saptamıştır.

Şimşek ve arkadaşları (2008) ise yaptıkları araştırmada ailesi tarafından terkedilip küçük yaşta kurum bakımına alınan çocuklarda süregelen tıbbi sorunların ve davranış problemlerinin arttığı ve akranlarına oranla daha fazla uyum problemi görüldüğü anlaşılmıştır.

Yine Şimşek ve arkadaşları (2008), kurum bakımı alan çocukların yakınlarıyla düzenli iletişiminin, çocukların toplam problem puanlarını düşürdüğünü, toplumsal uyumu problemlerinin azaldığını saptamıştır.

Üstüner ve arkadaşları (2005) da kurum bakımı alan ve aileleri ile düzenli görüşen çocukların, aileleriyle görüşmeyen çocuklara oranla Saldırgan Davranışlar ve Dikkat Sorunları alt testlerinden alınan puan ortalamalarının anlamlı olarak daha düşük olduğunu ve daha az duygusal ve davranışsal sorunlar sergilediklerini saptamıştır.

Yörükoğlu (1978), ise yaptığı araştırmada uzun süre kurum bakımı alan bireylerde sosyal ilişkiler kuramama, çevresine karşı kuşkulu ve duyarsız kalma, mutsuzluk, içine kapanıklık, duygu ve düşüncelerini paylaşmada problem, melankolik ruh hali, kavgacı ve saldırgan davranışlar gösterme gibi psiko-sosyal sorunların, kurum bakımı almamış bireylere kıyasla daha fazla görüldüğü belirtilmiştir. Yaptığımız araştırmada ortaya çıkan sonuç Yörükoğlu'nun (1978) araştırması ile örtüşür niteliktedir.

4.2. Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Ekonomik Olarak İncelenmesi

Çalışma kapsamında incelenen kurumbakımı almış bireylerin gelir değişkenine göre dağılımları incelendiğinde, çalışmaya katılan bireylerin %33,7'si 1000 TL ve altında bir gelire sahip iken, %36,6'sı 1001-2000 TL aralığında ve %28,7'si 2001 TL ve üstünde gelire sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmaya katılanların ortalama aylık gelirleri ise 1600 TL olarak hesaplanırken, en yüksek aylık gelir 3000 TL olarak tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan bireylerin kurumbakımına alınmadan önce ailelerinin aylık gelirleri çizelge 10'da incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre çalışmaya katılan bireylerin %32,6'sının ailesi 1000 TL ve altında, %32,6'sı 1001-1500 TL ve %34,9'u 1500 TL ve üstünde aylık gelire sahip oldukları tespit edilmiştir. Ailelerin ortalama

geliri 1703 TL olarak hesaplanırken çalışmaya katılan bireylerin %50'sinden fazlası ailelerinin aylık geliri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Yaptığımız çalışmada bireylerin, ailelerinin ekonomik durumunu bilmemesi toplumsal bir kural olarak yorumlanmıştır. Türk toplumunda çoğunlukla çocuklar ailelerinin gelirleri hakkında bilgi sahibi değildir. Çocukların, akranlarıyla kendilerini kıyaslamaması için ve toplumsal yaşamlarını olumsuz etkilememek için ailelerin böyle bir toplumsal yargı içinde olduğu anlaşılmıştır.

Çalışmada bireylerin kurumbakımına alınmadan önce annelerinin mesleği incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre bireylerin %97,0'ı gibi büyük bir kısmının anne mesleğinin ev hanımı olduğu, %3'ünün ise memur olduğu tespit edilmiştir.

Kurum bakımı almış bireylerle yapılan görüşmelerde annelerin %97'si ev hanımı çıksa da çoğunun net bir işte çalışmamakla beraber çok büyük bölümünün tarlada çalışma, gündeliğe gitme, mevsimlik işçi olarak çalışma ve hayvancılıkla uğraşma gibi işlerinin mevcut olduğu öğrenilmiştir. Fakat bu işler süreklilik arz etmediği için net bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmamaktadır.

Yaptığımız çalışmada bireylerin kurumbakımına alınmadan önce babalarının mesleği incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre çalışmaya katılanların %54,5'inin babasının mesleği işçi, %9,9'u esnaf, %5,9'u memur, %5,0'ı emekli ve %8,9'u çiftçi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca %15,8'inin babası diğer kapsamında yer alan, hamal, inşaat ustası, işsiz, nakliyecisi, serbest vb. mesleklerine sahip olduklarını belirtmişlerdir

Hangi gelir grupları arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, 1000 TL'den düşük gelire sahip olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar daha yüksek gelir gruplarından düşük bulunmuştur. Bu sonuç gelir arttıkça sosyal uyumun daha da arttığı sonucunu doğurmaktadır.

Kurumbakımına alınan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların kurumbakımına alınmadan önceki aile geliri değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Analiz sonucuna göre aile geliri değişkeni itibarıyla sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden

alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Karşılaştırma analizi sonucuna göre, 1000 TL ve altında gelire sahip ailelerin çocuklarının sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar 1001-1500 TL ve 1500 TL ve üstü gelire sahip ailelerin çocuklarından daha düşük bulunmuştur.

Yavuz (2016) yaptığı çalışmada korunma altına alınma nedenleri arasında en büyük payın ebeveyn boşanması olduğunu ve ebeveynlerin boşanması nedeniyle koruma altına alınan çocuk sayısının arttığı ve ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olduğunu belirtmiştir.

Araştırmamızda kurum bakımı alan bireylerden 7 birey medeni durumunu boşanmış olarak belirtmiştir. Bireylerle yapılan görüşmelerde boşanan 7 bireyin 4 tanesinin ebeveynlerinin de boşanma durumuyla karşılaşmıştır. 1 bireyin ailesinde ise babanın uzun yıllar Kuzey Irak'ta inşaat işlerinde çalıştığı çok az zamanını ailesiyle geçirdiği anlaşılmıştır. Bu durum ebeveynlerinde boşanma durumunun çocuklara da örnek olduğu ve sıklıkla görülebileceği sonucunu bize vermiştir.

Şenocak (2005) da araştırmasında kurum bakımına alınma sebebini ebeveynlerin boşanması ve terk edilme olarak ortaya koymuştur. Aynı çalışmada çocukların kurum bakımına alınma sebepleri incelendiğinde ikinci sırada ise sosyo-ekonomik yetersizlik olduğu görülmektedir. Araştırmada kurum bakımına alınan çocukların aileleri tarafından çocuğun birincil ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak şekilde ekonomik yoksunluk çektiklerini tespit etmiştir.

SHÇEK Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Nihai Raporunda (2005) 4163 çocuğun katıldığı çalışmada çocukların büyük kısmının ekonomik yetersizlik sebebiyle korunma altına alındığını belirtilmiştir.

Yine SHÇEK Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Nihai Raporunda (2010) ise 13.742 çocuk çalışmaya alınmıştır. Yapılan analizlerde çocukların korunma altına alınma sebepleri sıralandığında ekonomik yoksunluk ilk sırada yer almıştır. Araştırmada korunma altındaki çocukların %69,5'inin ekonomik yoksunluk sebebiyle korunma altına alındığı belirtilmiştir.

4.3.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Eğitim Durumunun İncelenmesi

Yaptığımız çalışma kapsamında incelenen kurumbakımı almış bireylerin eğitim değişkenine göre dağılımları incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre bireylerin %40,6'sı lise, %37,6'sı ortaokul ve %17,8'si ilkokul eğitim düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Yalnızca bireylerin %4'ü yüksekokul eğitimi aldıklarını belirtmiş ve daha üstü bir eğitim seviyesine rastlanılamamıştır. Kurumbakımında kalan bireylerin içinde ise üniversite mezunu olan kimseye rastlanılamamıştır.

Çalışma kapsamında kurumbakımına alınmış bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeyleri açısından dağılımları incelenmiştir. Annelerin eğitim seviyesi incelendiğinde %46,6'sı ilkokul mezunu, %26,1'i gibi çok yüksek oranda okuryazar olmadıkları tespit edilmiştir. Babaların eğitim durumları incelendiğinde ise %52,5'i ilkokul ve %15,8'i lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak babaların eğitim seviyesinin annelere göre daha yüksek olduğu söylenilebilir.

Ailesi yanında yetişmiş bireylerin anne eğitim düzeyine baktığında, kurum bakımı almış bireylere göre anne eğitim düzeyi çok yüksek çıkmıştır. Bu sonuç bize kadınların eğitim hayatının devam etmesinin çok önemli olduğunu göstermektedir. Kadınların eğitim düzeyi arttıkça çocuklarına sahip çıkma oranı aynı düzeyde artmaktadır. Ülkemizde eğitim politikaları kadınlara pozitif ayrıcalık göstermeli ve kadınların eğitimine önem vermemiz gerekliliğini bize göstermektedir. Eğitim düzeyi artan kadınların çocuklarını daha çok sahiplendiğini ortaya koymaktadır. Kadınların eğitim durumlarının artması, çocuklarının kurum bakımına gitmelerini engelleyeceğini düşünmekteyiz.

Eğitim seviyesine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasındaki farklılığın tespiti için yapılan ANOVA analizi sonucunda, istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir

Kurumbakımına alınan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş ve Analiz sonucuna göre baba eğitim seviyesi değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir

Kındap (2011) tarafından yapılan araştırmada çocukların temel psikolojik ihtiyaçlarını destekleyici ebeveynlik ile psiko-sosyal uyum problemleri arasındaki ilişkide ergenin kendini belirleme eğiliminin aracı rolü ve destekleyici ebeveynlik ile ergenin akademik, arkadaşlık ilişkileri ve olumlu sosyal davranışlar gibi farklı gelişim alanlardaki işlevselliğinde alana özel özerk motivasyonun aracı rolü boylamsal olarak incelenmiştir. Araştırmaya 13-15 yaş arasında Anadolu lisesinde öğrenim gören 527 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda ebeveynlerin destekleyici tutumlarının, ergenlerin okul ortamına daha iyi uyum sağlamalarına sebep olduğu tespit edilmiştir.

Yine yapılan araştırmada kurum bakımı almış çocukların sık sık eğitim ve öğrenme problemleri ile karşılaştığı çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur (Cılga, 1989; Çavuşoğlu ve Çetin, 2009; Taylor ve Viner, 2005; Yörükoğlu, 1978)

Keskin de (2008) araştırmasında, kişilerin eğitim düzeyi arttıka, Duygudurum Bozuklukları, Anksiyete, Somatoform Bozukluklar, Alkol ve Madde Kullanımı gibi ruhsal hastalıkların görölme oranının azaldığını sosyal uyumun arttığını tespit etmiştir. Kurum bakımına alınmış çocukların ebeveynlerinde ise duygu durum bozuklukları, anksiyete, somatoform bozukluklar, alkol ve madde kullanımının kurum bakımı almayanlara oranla daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Öntaş (1998) ise, yaptığı araştırmasında, kurum bakımından ayrılan ve ilkokul mezunu olan kişilerin, eğitim düzeyi daha yüksek olan kişilere göre Anksiyete puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu ve sosyal ilişki düzeylerinde yetersizlik bulmuştur.

4.4.Kurum Bakımı Almış Bireyler ile Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Aile İçi ve Kardeşleriyle İlişkilerinin İncelenmesi

Yaptığımız inceleme sonucuna göre çalışmaya katılan bireylerin %42,0'ı parçalanmış aile-ebeveynleri boşanmış/ayrı aile yapısına sahip iken, %49,0'ı geniş aile ve %9,0'ı çekirdek aile tipine sahip oldukları tespit edilmiştir. Kurum bakımına alınmadan önce bireylerin ebeveynlerinin birliktelik durumları izelge 13'de incelenmiştir. Çizelgeye göre bireylerin %17,8'inin ebeveyni birlikte, %52,5'i boşanmış, %12,9'u anne vefat etmiş ve %16,8'inin ise babasının vefat ettiği tespit edilmiştir. Kurumbakımında kalmamış bireylerin, ebeveynlerinin birliktelik

durumları incelendiğinde, %71'inin ebeveyni birlikte iken, %7,0'ının boşanmış olduğu, %15'inin babası ve %7,0'ının ise annesinin vefat ettiği tespit edilmiştir.

Analiz sonucuna göre kardeş sayısı değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0,028<0,05$).

Hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan LSD ikili karşılaştırma analizi sonucuna göre, 6-8 kardeşe sahip olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar daha az sayıda kardeşe sahip olanlardan düşük bulunmuştur. Bu sonuç kardeş sayısı arttıkça sosyal uyumun azaldığını göstermektedir.

Çalışmamızda aile tipi değişkeni itibariyle sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Çekirdek aileye sahip olan bireylerin sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlar diğer aile tiplerinden daha düşük bulunmuştur.

Bu sonuç kalabalık ailelerde büyüyen çocukların daha az uyum sorunu yaşadığını ve ebeveynleri dışındaki bir aile üyesinin koruma muhtaç çocuk seviyesindeki çocuklara sahip çıktığını göstermektedir.

Kurum bakımı almış bireyler arasında yapılan başka bir araştırmada (Öntaş 1998, Yazıcı 2013) araştırmaya katılan bireylerden 40 kişi (%66,7) bekar, 20 kişi (%33,3) ise evlidir. Katılımcılardan bekar olanların sayısının fazlalığı dikkat çekmekle birlikte, yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde, benzer şekilde kurum bakımı almış bireylerin kurumdan ayrıldıktan sonra aile kurmaktan kaçındığı, evlilik oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Bu durum kurum bakımı almış bireylerin sosyal uyum problemleri yaşadığını göstermektedir. Yaptığımız araştırmamızda bireylerle yapılan görüşmelerde evlilik durumunda özgürlüklerinin kısıtlanacağı ve çocuklarına iyi bir yaşam sunamama korkusu yaşadıkları bilgisi edinilmiştir. Bireylerin iyi bir aile yaşantısına sahip olmaması kendilerine kötü örnek olduğunu ve evliliklerinde mutlu olamayacaklarını dile getirmişlerdir.

Araştırma örneklemini oluşturan çocukların anne baba birliktelik durumlarına bakıldığında (%52,5) anne babasının boşandığı veya ayrı yaşadığı görülmektedir

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde ise Yazıcı (2013) çalışmasında, kurum bakımından ayrılmış yetişkinlerin, çocukluklarında olduğu gibi kendilerinin yaşadığı olumsuzlukları kuracakları aile hayatlarına dayandıracaklarını ve bağımsız yaşam tarzlarının kısıtlanacağı korkusu taşıdıkları için kendilerini evliliğe hazır hissedemedikleri ve evliliği tercih etmedikleri sonucuna ulaşmıştır.

SHÇEK (2009) raporundaki verilerde kurum bakımına alınan çocukların koruma altına alınma sebeplerinde ilk sırada parçalanmış aile (vefat/boşanma) (%66,92), bunu sırasıyla ekonomik yetersizlik (%39,85) ve istismar, ilgisizlik ve aile içi sorunlar (%20,62) gibi sebepler izlemiştir.

Yine yapılan bir araştırmada Yüceer (2012) kurum bakımına alınan çocukların çok büyük bölümünün (%71,3) anne ve/veya babanın ölümü nedeniyle korunma altına alındıklarını saptamıştır. Öntaş (1998) yaptığı çalışmada çocukların kurum bakımına alınma sebebi olarak ilk sırada anne-baba ölümü (%58,2) yer alırken bunu anne baba boşanması (%19,5) ve ekonomik yetersizlik (%14,6) izlemiştir. Yine benzer bir çalışmada Algül (2009) kurum bakımına alınan bireylerde geliş sebebi olarak ilk sıradaparçalanmış aile yer almaktadır (%58,5), ikinci sırada ise ekonomik yetersizlikler (%21,5) almıştır.

Kesen ve ark (2012) çalışmasında ise kurum bakımı altına alınan bireylerin büyük kısmının ailesinin boşandığı ve bu nedenle korunma altına alındığı ve bunun yıllar içerisinde artış gösterdiği belirtilmiştir.

Korunma altındaki çocukların, korunma altına alınma nedenleri incelendiğinde ilk sırada gelen nedenin ebeveynlerin boşanması olduğu görülmektedir. Ülkemizde yapılan bu çalışmalar bu bulguyu destekler niteliktedir.

Yine benzer bir çalışmada Şenocak (2005) kurum bakımına alınan çocukların ailelerinin çocuğun boşanmış ya da parçalanmış aileler olduğunu belirtmiştir. Kesen ve ark.(2012) çalışmasında 1996-2004 yılları arasında çocukların kurum bakımına alınma sebeplerini incelemiş ve anne baba boşanması/ayrılması-parçalanmış aile,kurum bakımına alınma sebepleri arasındaki en yüksek orana sahip olduğunu belirtmiş ve ilerleyen yıllarda boşanma sebebiyle kurum bakımına alınan çocukların sayısında artış olduğunu belirtmiştir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Korunmaya ihtiyacı olan çocuklar dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de yıllardır sosyal problemlerden biridir. Korunmaya ihtiyacı olan çocukların durumları sosyal devlet anlayışı içerisinde değerlendirilip hassasiyetle yaklaşılması gerekmektedir. Sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerde gerekli çalışmaları yapmalı ve konunun üzerinde durmalılardır. Sosyal hizmet alanı da korunmaya ihtiyacı olan çocukların yüksek yararı için yeni araştırmalar yapıp en verimli en etkili çalışma stillerini ele almalıdır.

Yatılı kurum hizmetlerinden yararlanan, koruyucu aile yanında ve akrabası yanında kalan korunmaya ihtiyacı olan çocukların psikolojik ve sosyal gelişimleri, toplumsal uyunun sağlanması, benlik saygısı gelişimleri, AÇSHB.'ye bağlı sosyal hizmet uzmanları başta olmak üzere, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve bağımsız araştırmacılar dikkate alınması gereken konuların başında gelmektedir.

Sosyal hizmetin ana hedefi olan bireyin yüksek yararı koşulu dikkate alınarak kurum bakımında ve koruyucu aile yanında kalan korunmaya ihtiyacı olan bu çocukların gelecek kaygısı, mesleki rehberlik, psiko-sosyal gelişim, akran ilişkileri, saldırganlık eğilimleri, umutsuzluk düzeyi gibi başlıklarında ayrıca incelenmesi gereken konular arasında olduğu düşünülmektedir.

Kurum bakımındaki çocukların durumları birçok araştırmacı tarafından incelenen bir konudur. Bu çocuklar belli yaşlarda ya aileleri ya da mahkemeler tarafından kurumlara yerleştirilmektedir. Bu çocukların büyük çoğunluğunun ailesi hayattadır ve bazıları ailesi ile görüşmekte bazıları ise görüşmemektedir. Ailenin yoksunluğu, psikolojik, sosyal, zihinsel ve hatta bazen fiziksel açıdan çocuk için risk faktörü oluşturmaktadır.

Yeterli olanaklara sahip olmayan ve çocuklarını yuvaya bırakan ya da bırakmak zorunda kalan ailelere destek olunarak, bu ailelerin çocuklarını yuva ortamına bırakmalarının önüne geçilmesi, ailenin maddi ve manevi eksiklerinin giderilmesi en temel koruyucu ve önleyici çalışma olacaktır.

Geçmişte kurum bakımında kalmış yetişkin bireylerin toplumsal uyum sorunlarını, sorunların neden kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılmış bir araştırmadır.

Araştırmamıza kurum bakımında kalan 69'u erkek 31'i kadın olmak üzere 100 kişi ve ailesi yanında yetişmiş 50'si erkek 49'u kadın 1 belirtmemiş birey olmak üzere toplamda 200 kişi katılmıştır. Araştırmamızda tüm görüşmeler bireylerle yüz yüze yapılarak tamamlanmıştır. Araştırmamızda cinsiyet değişkenine göre sosyal uyum kendini değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Kişilerin bir kısmında iletişime geçmekte zorluklar yaşanmıştır bunun sebebi bireylerin bilinçaltında yatan kurumda çalışanların negatif etkisi olduğu düşünülmektedir. Yapılan görüşmelerde bireylerden bu düşüncelerini doğrulandı görülmüştür.

Korunmaya muhtaç çocuklar için geliştirilen politikaların gözden geçirilmesi ve yatılı bakım hizmetlerinin çocukların kişisel gelişimleri için uygun duruma getirilmesi, korku durumunun yaşanmaması için korunmaya muhtaç çocuk-egitici ilişkilerinin ve yaklaşım biçimlerinin gerekirse eğitimler verilerek yeniden şekillendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Çalışmamıza katılan kurum bakımı almış bireylerin %96'sı lise ve altı eğitim durumuna sahipken ailesi yanında yetişmiş bireylerin %19'u lise ve altı eğitim durumuna sahiptir. Bu durum bize kurum bakımının yeterli eğitim vermediğini ve bireylerin eğitime bakış açılarının zayıf kaldığını göstermektedir.

Ülkemizde kız çocuklarının eğitimine daha fazla önem verilmesinin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Geleceğin anneleri olarak kız çocuklarının eğitim düzeylerinin artması sağlıklı aile yapısı için önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim durumları düşük olan bireylerin çocuk yetiştirmede çoğunlukla zayıf kalacağı ve eğitime gereken önemi vermeyeceği düşünülmektedir. Bu yüzden kurum bakımı esnasında ranza sistemi ve kalabalık yetiştirme düzeni yerine daha az sayıda çocuğun bulunduğu ilgi ve alakanın bölünmeyeceği daha fazla meslek elemanın çalışmasını sağlayacak bir sistemin getirilmesinin uygun olacağı düşüncesindeyiz.

Korunmaya muhtaç konumunda oldukları tespit edilen çocuk ve ergenler yönelik öncelikle aile yanında desteklenmeli profesyonel personellerle gerekli izlemeler yapılmalı aile birlikteliği her durumda sağlanamıyor ise korunmaya muhtaç çocukların bakımı için uygulanan "kışla tipi" kurum bakımı modeli yerine, koruyucu

aile, evlat edindirme, akraba yanında destek gibi diğer koruyucu önleyici sosyal hizmet modellerine daha fazla önem verilmesinin gerekli olduğu düşüncesindeyiz.

Çalışmamızda 0-9 yaş arası kurum bakımına alınan birey sayısı sadece 16'dır. Bunda küçük çocukların bakımının daha kolay olması, daha az masraflı olması ve evlat edinme hizmetlerinin ön plana çıkması genel sebepler olarak görülmektedir. Piaget'in Bilişsel Gelişim kuramına göre 1-12 yaş arası çocuklar somut dönemdedir. Somut dönemde bulunan çocukla merhamet duygusu yoğun olduğu için bakımı daha kolay yapılmaktadır. Yine aynı yaş grubunda kurum bakımı alan çocuk sayısını azaltıp çocukların geleceklerini garanti altına almak için evlat edinme hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini düşünmekteyiz. Adalet bakanlığıyla yapılacak ortak çalışma ile evlat edinme sisteminin ağır işlemesine sebep olan hukuki alandaki zorluklar kaldırılmalı evlat edinme işlemlerini daha hızlı ve kolay şekilde sonuçlandıracak çalışmalar yapılmalıdır.

Çalışmamıza katılan bireylerin kurumbakımına alınmadan önce ailelerinin aylık gelirleri incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre çalışmaya katılan bireylerin %65,2'sinin ailesinin gelini 1500 TL altı olarak nitelendirmiştir. Çalışmamıza katılan bireylerin %50'si ise ailelerinin gelir durumu hakkında herhangi bir bilgiye sahip değildir.

Çalışmamızda kurumbakımında kalmamış bireylerin gelir durumlarını incelediğimizde, kurumbakımından yararlanmamış bireylerin aylık ortalama gelirleri 3985 TL olarak hesaplanmıştır. Bu değerler aile ile birlikte yaşamının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha bize göstermiştir.

Koruma altına alınma sebeplerinde ailelerinin ekonomik yetersizliğinin ilk sıralarda geldiği görülmektedir. Bireylerin aileleri yanında yetişmesinin sağlanması için ekonomik olarak yetersiz ailelerin desteklenmesi çok büyük önem arz etmektedir. Devlet politikalarının bu şekilde yeniden gözden geçirilmesinin uygun olacağı ailelerin refah düzeyinin artmasıyla koruma altına alınan çocuk sayısında da düşüş görüleceği düşünülmektedir.

Sosyal politikalarda özellikle korunmaya muhtaç çocukların ebeveynleri sosyal devlet anlayışı içerisinde güçlendirilmelidir. Aileler ile profesyonel bir çalışma gerçekleştirilmeli ve meslek elemanları tarafından takip edilmelidir. Aileler

günümüzün zor koşullarına ayak uydurabilecek şekilde eğitim, ekonomik ve sosyal olarak güçlendirilmeli, desteklenmelidir ve hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.

Çalışmamızda kurum bakımına alınmadan önce bireylerin ebeveynlerinin birliktelik durumları incelenmiştir. Çalışmamıza göre bireylerin sadece %17,8'inin ebeveynlerinin birlikte yaşam sürdüğünü göstermektedir. Boşanma ve ayrı yaşam çocukları devlet bakımına itmektedir.

Çocukların korunmaya muhtaç çocuk statüsüne gelmeden önce yerel kuruluşlar ve belediyeler tarafından ailelere evlilik terapisi ve evlilik uyumu gibi eğitimler verilmeli ve evlilik hayatları güçlendirilmeli böylece parçalanmış ailelerin sayıca artması önlenmelidir.

Son olarak literatürde çok sınırlı sayıda bulunan kurum bakımı almış çocuklarla ilgili çalışmaların artması gerektiğini, geçmişte yetiştirme yurdu ve yuvalarda kalmış olan yetişkinlerle ilgili yapılan çalışmaların yetersiz olması sebebiyle, konuyla ilgili daha geniş örnekleme çok boyutlu araştırmaların yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

6.KAYNAKLAR

- Acar H, 2005. Cumhuriyetin çocuk refahı politikasını yapılandıran bir sivil toplum örgütü: Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu (1921-1981), Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Yayını, Ankara.
- Aile.gov.tr, Erişim Tarihi, 25.09.2017.
- Akbayrak H, 1988. Himaye-i etfal cemiyeti, Tarih ve Toplum, 52, s. 31-33.
- Akkaya Y, 2000. Sosyal güvenlik tarihi üzerine notlar, Toplum ve Hekim, 15, s. 2 -90.
- Akıncı G, 2007. Engelli çocuğa sahip olan ve olmayan babaların aile işlevlerini algılamaları ile sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü EvEkonomisi (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi) Anabilim Dalı, Ankara.
- Akyüz E, 2000. Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Akyüz H, 1992. Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Aslan B, 1997. Kurum bakımında bulunan korunmaya muhtaç çocukların davranış sorunları (Adana İlinde Bir Araştırma). Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aslan B, 2007. Kurum bakımında bulunan korunmaya muhtaç çocukların davranış belirlenmesi. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Ayaz S, 1983. Parçalanmış Ailelerin Çocuklarında Görülen Uyumsuz Davranışlar, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Aydın E, 2012. Beden eğitimi ve spor anabilim dalı üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Bakırcıoğlu R, 2002. Çocuk Ruh Sağlığı ve Uyum Bozuklukları. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Berk LE, 1991. Child Development, Boston, Allyn and Bacon.
- Bostan S, 1993. 14-15 Yaş ergenlerinin uyum düzeylerinin ve ana – baba tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cefai C, Cavioni V, 2014. Social and emotional education in primary school. New York: Springer Science Business Media.
- Cüceloğlu D, 2015. Başarıya götüren aile. İstanbul. Remzi Kitabevi.
- Çağdaş A, Seçer Z, 2002. Çocuk ve ergende sosyal ve ahlak gelişimi. Nobel Yayınevi. 1. Baskı. İstanbul.
- Çanlı M, 2003. Eytam İdaresi-Sandıkları ve Osmanlı Devletinde Yetimlerin Ekonomik Haklarının Korunması Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, s. 59-86.

- Çavuşoğlu T, 2005. Sosyal hizmetlerin yakın tarihinden sayfalar, Sabev Yayınları, Ankara.
- Çengelci E, 1996. Cumhuriyet Türkiye'sinde sosyal hizmetlerin örgütlenmesi, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Çengelci E, 1988. Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmetler ve Mülki Amirlere Düşen Başlıca Görevler, Türk İdare Dergisi, 378, 202-234.
- Çetin, F., Bilbay, A. A. ve Kaymak, D. A. 2003. Çocuklarda Sosyal Beceriler. İstanbul: Epsilon Yayıncılık Hizmetleri.
- Çifçi Gökçe Arslan E, 2009. Türkiye'de ve Dünya'da Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Tarihsel Gelişimi, Aile ve Toplum Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 19. s.61
- De Bruyn EH, Cillesen AHN, Wissink IB, 2009. Associations of peer acceptance and perceived popularity with bullying and victimization in early adolescence. The Journal of Early Adolescence, p. 1-24.
- Demirbilek S, 2005. Sosyal Güvenlik Sosyolojisi, Legal Yayıncılık, İzmir.
- Demirbilek S, 2009. Sevda, Sosyal Politika Bağlamında Sosyal Hizmet, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, 1. baskı, İzmir.
- Demirbilek S, 1998. "Türkiye'de Korunmaya Muhtaç Çocuklar Sorunu", Metin Kutal' a Armağan, Mavi Ofset, s.615-628.
- Devlet Planlama Teşkilatı, 2001. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Sosyal Yardımlar ve Hizmetler Özel İhtisas Komisyon Raporu, Ankara, s. 3.
- Dobson CB, Hardy M, Heyes S, 1995. Understanding Psychology. Oxford University Pres, New York.
- Dusek JB, 1987. Adolescent development and behavior. Prentice Hall International Inc, New Jersey.
- Efe M, 2008. Çocukların Cezai Sorumluluğu. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Ekin N, 2001. Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Ekinci Vural D, 2006. Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ekşi A, 1999. Ben Hasta Değilim, Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının Psikososyal Yönü, İstanbul, Nobel Yayınları, s. 45.
- Erol N, Keçeci M, Kılıç C, Şimşek Z, Ulusoy M 2001. Türkiye Ruh Sağlığı Profili Raporu. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Eksen Tanıtım Ltd, Ankara, s., 34-42
- Erdoğan S. Nahcivan N. & Esin M. N. 2014. Hemşirelikte Araştırma Süreci, Uygulama ve Kritik. Baskı. ISBN
- Ergin O, 1977. Türk Maarif Tarihi, Eser Matbaası, İstanbul.

- Erkan G, Erkan AR, 1987. Darüleytamlar, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi,5, s.61-68.
- Eriş B, 2015. Her çocuk üstün yeteneklidir. İstanbul. AlfaEğitim.
- Eshlaman JR, 1991. TheFamily. AllynandBason A Division of SimonandSchusterInc, London.
- Fer M, 1970. Korunmaya Muhtaç Çocuklar, İktisadi Araştırmalar VakfıYayını, İstanbul.
- Hamre BK, Pianta RC, 2001. Earlyteacher-childrelationshipsandthetrajectoryofchildren'sschooloutcomesthroughhighgrade. Child Development, 72 (2),p. 625-638.
- Henricsson L,Rydell AM, 2004. Elementaryschoolchildrenwithbehaviorproblems: teacher-child relationsand self-perception. a prospectivestudy. Merrill-PalmerQuarterly, 50 (2), 111-138.
- Henricsson L,Rydell, AM, 2006. Childrenwithbehaviourproblems:theinfluence of socialcompetenandsocialrelations on problem stability, schoolachievementandpeeracceptanceacrossthefirstsixyears of school. InfantandChildDevelopment, 15, 347-366.
- <http://www.aile.gov.tr/hakkimizda/misyonumuz> Erişim tarihi, 18 Nisan 2018
- http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/genel_tanitim-10
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/143/9.htm> Erişim Tarihi, 27 Eylül 2017.
- <http://sosyalcalisma.com/sosyal-hizmet-nedir/>
- Hurlock BE, 1980.Developmentelpsychology a life-spanapproach.Mcgraw-HilCompany, New Delhi, s. 477.
- Işık M, 2007. Anasınıfına devam eden beş-altı yaş çocuklarına sosyal uyum ve beceri ölçeğinin uyarlanması ve uygulanması.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim BilimleriEnstitüsü, Ankara.
- İnan, A.İ. 1996. Çocuk hukuku bakımından korunma kararı, koruma ve emniyet
- İnanç V, 2003. Savaş çocukları öksüzler ve yetimler, İstanbul Marmara ÜniversitesiTürkiyat Araştırma veUygulama Merkezi, s. 19-32.
- Karaoğlu F, 2007. Yabancı uyruklu öğrencilerde uyma davranışı: TÖMER Örneği, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karasar N, 2009. Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel yayındagitim. Ankara.
- Kesen,F., Karakuş, Ö., Deniz, E. 2012. Yetiştirme yurtlarında kalan çocuklarınkuruluşa geliş nedenlerininincelenmesi. Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi,23(1), s.139-150.
- Kingery JN, Erdley CA, Marshall KC, 2011. Peer acceptanceandfriendshipaspredictors of earlyadolescents' adjustmentacrossthemiddleschooltransition.Merrill-PalmerQuarterly, 57 (3), 215-243.
- Kındap,Y. 2011. Kendini Belirleme Kuramı Temelinde Ergenlikte Destekleyici Ebeveynlik, Akademik ve Sosyal Uyum ve Kendini Belirleme Düzeyi Arasındaki İlişkilerin

Boylamsal Olarak İncelenmesi, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Koca, Ş. 2010. Analysis Of Social A Daptation Of High School Students Who Take And Do Not Take Music Education. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 29.

Koç A, 2003. Öksüz ve Yetim Çocukları İçin Kurulmuş Bir Eğitim Kurumu Darüşşafaka, İstanbul Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, s.182-193.

Kongar E, 1978. İnsanı Yönlendirme ve Sosyal Hizmetler, Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara.

Koptagel G, 1984. Tıpsal psikoloji, tıpta davranış bilimleri. 2. Baskı, İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtı, s. 420.

Koşar N, 1992. Sosyal hizmetlerde aile ve çocuk refahı alanı, MN Ofset,, 2. baskı. Ankara.

Koşar, A. 2013. Çocuk Yuvasında ve Çocuk Evinde Kalan Korunmaya Muhtaç Çocuklar ile Ailesi Yanında Yaşayan Çocukların Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Ana Bilim Dalı, İzmir.

Köknel Ö, 1994. İnsanı anlamak. İstanbul, Altın Kitaplar.

Köksal A, 1997. Müzik eğitimi alan ve almayan ergenlerin empatik becerileri ve uyum düzeylerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kulaksızoğlu A, 2002. Ergenlik psikolojisi. Ankara. Remzi Kitabevi, s. 269.

Lindenfield G, 2015. Kendine güvenen çocuklar yetiştirmek. İstanbul. Yakamoz Kitap

Mangır M, Aral N, 1992 Ergenlik dönemi özellikleri ve sorunları. Gazi Üniversitesi, Ankara, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(4),3-2.

Nalbant Ş, 2016. Korunmaya muhtaç çocuklarda çocuk evleri bakım modelinin toplumsallaşmaya ilişkin rolü: (KAYSERİ ÖRNEĞİ). Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri

Erol N, Şimşek Z, Üstüner S, 2005. Çiçekli Dünyamda Elimi Yalnız Bırakma; Dünya'da ve Türkiye'de Çocuk Koruma Sistemleri, Ümit Yayıncılık, Ankara, s.134

Tornacı N, 2008. SHÇEK'in Çocuklara Yönelik Hizmetinin Yeni Yüzü, Koşuş Yerine Ev Ortamı Çocuk Evleri-Sevgi Evleri, Koruyucu Aile Evlat Edinme Hizmetleri ve Ruh Sağlığı, (Ed. Neşe Erol), Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yayınlar No: 6, Ankara, s.27-28

Okay C, 1999. Belgelerle himaye-i etfal cemiyeti 1917-1923, Şule Yayınları, İstanbul.

Olçay H, 1994. Sosyoloji ve sosyal hizmetler, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, Sayı: 5. İzmir s. 147.

Onur B, 2000. Gelişim Psikolojisi, Ankara, İmge Kitabevi, s. 4.

Özbek N, 1999. II. Abdülhamit ve kimsesiz çocuklar, Darülhayr-ı Ali, Tarih ve Toplum, 182, s.11-19.

- Özbek N, 2006. Cumhuriyet Türkiye'sinde sosyal güvenlik ve sosyal politikalar, Emeklilik Gözetim Merkezi Yayını, İstanbul.
- Öztürk C, 1999. Osmanlıda bir meslekî eğitim ve çocuk esirgeme kurumu: Dârülhayr-ı Âli. Mili Eğitim, 143.
- Öztürk C, 2005. Tanzimat'tan cumhuriyet'e Türkiye'de korunmaya muhtaç ve/veya suça itilmiş çocukların eğitimi, Yorum Matbaacılık, Ankara.
- Peter L. Berger & Thomas Luckmann. 2008. Gerçekliğin Sosyal İnşası Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi. (V. S. Öğütle, Çev.) İstanbul. Paradigma Yayıncılık, s.191
- Raver C, 1997. Poor children gain social competence from sensitive interaction with parent. Brown University Child & Adolescent Behavior Letter. 13(7), p. 1-2.
- Resmi Gazete, 27.05.1983. 18059 sayılı Sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu kanunu. s. 1.
- Resmi Gazete, 29.03.2015. 29310 sayılı Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği. s. 1.
- Salim M, 2011. Geçmişten günümüze çocuk koruma politikaları ve sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Salim M, 2011. Geçmişten günümüze Türkiye'de çocuk koruma politikaları ve sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Salk L, 1998. Çocuğun Duygusal Sorunları, İstanbul, Remzi Kitapevi, s. 56.
- Saraç A, 2011. Çocuk yuvası bakımında bulunan çocukların davranış sorunları ve çocuk yuvası personeline yapılan eğitimlerin bu sorunlar üzerindeki etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Sarıkaya M, 2003. Savaş çocukları öksüzler ve yetimler, İstanbul Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, s. 33-47.
- Sezal E, 1981. Sosyal Bilimlerde Temel Kavramlar, Ankara, Birlik Yayınları.
- Scholte, Ron H. J. , Rutger C. M. E. Engels, Overbeek, G., Kemp, R. A. T. ve Haselager, G. J. T. ,2007. Stability in bullying and victimization and its association with social adjustment in childhood and adolescence. *J. Abnorm Child Psychol*, 35, 217-228.
- SHÇEK 2009 Yılı Faaliyet Raporu, 2010. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu SHÇEK, T. B. Ankara.
- SHÇEK Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi. 2006. Nihai Rapor, Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM), Ankara.
- SHÇEK Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi. 2011. Nihai Rapor, Sosyal Araştırmalar Merkezi (SAM), Ankara.
- Sunal O, 2010. Çocuğa Yönelik Çağdaş Politika Yaklaşımları, Aile ve Toplum Dergisi, 6, 23, s. 58.
- Şahin M, 1997. 23 Nisan ve himaye-i etfal. Toplumsal Tarih, 40, 15-17.

- Şenocak, H. 2005. Korunmaya Muhtaç Çocuklar: İstanbul Yetiştirme Yurtları Üzerine Bir Alan Araştırması, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şenocak H, 2009. Sosyal güvenlik sistemini oluşturan bileşenlerin tarihi süreç ışığında değerlendirilmesi, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 56, Ankara s. 452-468.
- Tapmaz Ç, Halk oyunları çalışmalarının ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş grubu) öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi. 2012.
- Tataker T, 2003. Ergenlerin atılganlık düzeyi ile ruhsal sorunları arasındaki ilişkinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tatlıbal C, 2004. Türkiye’de korunma altındaki çocuklara yönelik SHÇEK uygulamaları, AÜTF Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yayınları, Ankara.
- Tuncer OC, 1994. Ailenin eğitimi ve korunmasında vakıfların rolü, Vakıflar Haftası Dergisi, 12, s. 21-23.
- Tutkun Ö, 2006. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki Türkiyeli öğrencilerin uyum sorunları. Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15.
- Türkel Ç, 2010. İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Uluğtekin S, 2001. Yirminci Yüzyılda Türkiye’nin Çocukları: Sorunlar ve Beklentiler, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını, Ankara.
- Van Lier PAC, Koot HM, 2010. Developmental cascades of peer relations and symptoms of externalizing and internalizing problems from kindergarten to fourth grade elementary school. Development and Psychopathology, 22, p. 569-582.
- Yavuzer H, 1984. Çocuğun duygusal ve toplumsal gelişiminde ailenin rolü. Aile ve Çocuk Konferansları, İstanbul, Ak Yayınları, s. 5-19.
- Yavuzer H, 1993. Ana-baba ve çocuk. 6. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, s. 262.
- Yavuzer H, 1995. Çocuk psikolojisi. 16. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, s. 344.
- Yavuzer H, 1996. Çocuk ve Suç, İstanbul, Remzi Kitabevi, s. 47.
- Yavuzer H, 1998. Çocuk ve Suç. 8. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, s. 150, 155.
- Yavuzer H, 2001. Anne Baba Okulu, İstanbul, Remzi Kitabevi, s. 67.
- Yavuzer H, 2004. Çocuk psikolojisi. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Yavuzer H. 1993. Ana-baba ve çocuk. 6. Basım. Remzi Kitabevi, s. 262, İstanbul.
- Yazıcı E, 2012. Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Hatay, Sayı: 18, s. 501
- Yazıcı N, 1994. Tanzimat Döneminde Yetim Mallarının Korunmasına Yönelik Yasal Düzenlemeler ve Bazı Uygulamalar, Vakıf Haftası Semineri, 5-6 Aralık 1994, s. 45-53.

Yılmaz Bolat E, 2011. Anne baba eğitiminin beş-altı yaş çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yolcuoğlu İG, 2009. Sosyal çalışmada gereksinim temelli politikalar, Aile ve Toplum Dergisi, 5, 18.

Yolcuoğlu İG, 2009. Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 18.

Yörükoğlu A, 1978. Çocuk Ruh Sağlığı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara. s.179-185.

Yörükoğlu A, 2000. Değişen toplumda aile ve çocuk, 6.Basım, Özgür Yayınları, İstanbul, s. 191.

Yörükoğlu A, 2002. Çocuk ruh sağlığı. 2. Baskı, Ankara, İş Bankası Kültür Yayınları, s. 421.

7.EKLER

SOSYAL UYUM KENDİNİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Ad, Soyad:

Tarih: / /

Yaş:

Cinsiyet:

Aşağıdaki soruları ***su anki fikrinize*** göre cevaplamanız istenmektedir. Lütfen tüm soruları cevaplayınız ve her soru için bir cevabı işaretleyiniz. Teşekkür ederiz.

Bir işiniz var mı? Evet Hayır

Cevabınız Evet ise:

1. İşinize ilginiz nasıl?
() Çok () Orta () Az () Hiç yok

Cevabınız Hayır ise:

2. Ev işlerine ilginiz nasıl?
() Çok () Orta () Az () Hiç yok

3. İşinizi ya da ev işlerini yaparken:
() Çok zevk alıyorum () Orta düzeyde zevk alıyorum
() Az zevk alıyorum () Hiç zevk almıyorum

4. Hobi ya da boş zaman etkinliklerine ilginiz var mı?
() Çok () Orta () Az () Hiç yok

5. Boş zamanlarınızın niteliği nasıl?
() Çok iyi () İyi
() Fena değil () Tatmin edici değil

6. Aile fertlerinizle (eş, çocuklar, ebeveyn vb.) ne sıklıkla temas kurmaya çalışırsınız?
() Çok sık () Sık
() Nadiren () Hiç

7. Aile içi ilişkilerinizin durumu nasıl?
() Çok iyi () İyi
() Fena değil () Tatmin edici değil

8. Ailenizin dışında sosyal ilişkileriniz var mı?

- Birçok insanla var Birkaç insanla var
 Pek az insanla var Hiç kimseyle yok

9. Başkalarıyla ilişki kurmaya ne kadar gayret edersiniz?

- Çok gayret ederim Gayret ederim
 Orta derecede gayret ederim Gayret etmem

10. Başkalarıyla olan ilişkilerinizi genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?

- Çok iyi İyi
 Fena değil Tatmin edici değil

11. Başkalarıyla ilişkinize ne kadar değer verirsiniz?

- Çok değer veririm Değer veririm
 Çok az değer veririm Hiç değer vermem

12. Sosyal çevrenizdeki insanlar sizinle ne sıklıkla temas kurmaya çalışırlar?

- Çok sık Sık
 Nadiren Hiç

13. Sosyal kurallara, iyi davranışlara, nezakete vb. dikkat eder misiniz?

- Her zaman Sıklıkla
 Nadiren Hiç

14. Sosyal hayatın (cemiyet, toplantı ve benzerleri) ne ölçüde içindesiniz?

- Tamamen Orta derecede
 Az Hiç

15. Çeşitli şeyleri, durumları ve insanları daha iyi anlamak için bilgi edinmekten ne kadar hoşlanırsınız?

- Çok Orta Az Hiç

16. Bilimsel, teknik ya da kültürel bilgiye ne kadar ilgi duyarsınız?

- Çok Orta Az Hiç

17. İnsanlara fikirlerinizi ifade etmekte ne sıklıkla güçlük çekersiniz?

- Her zaman Sıklıkla Bazen Hiçbir zaman

18. Kendinizi çevrenizden ne sıklıkla reddedilmiş, dışlanmış hissedersiniz?

Her zaman Sıklıkla Bazen Hiçbir zaman

19. Fiziksel görünümünüzü ne kadar önemzersiniz?

Çok Orta Pek değil Hiç

20. Geçim kaynaklarınızı ve gelirinizi idare etmekte ne kadar zorluk çekersiniz?

Her zaman Sıklıkla Bazen Hiçbir zaman

21. Çevrenizi kendi istek ve ihtiyaçlarınıza göre düzenleyebileceğinizi hissedermisiniz?

Fazlasıyla Orta Pek değil Hiç

SUKDÖ DEĞERLENDİRME ANAHTARI

1.İşinize ilginiz nasıl?

Çok: 3 puan, Orta: 2 puan, Az: 1 puan, Hiç yok: 0 puan

2.Ev işlerine ilginiz nasıl?

Çok: 3 puan, Orta: 2 puan, Az: 1 puan, Hiç yok: 0 puan

3.İşinizi ya da ev işlerini yaparken:

Çok zevk alıyorum: 3 puan, Orta düzeyde zevk alıyorum: 2 puan, Az zevk alıyorum: 1 puan, Hiç zevk almıyorum: 0 puan

4.Hobi ya da boş zaman etkinliklerine ilginiz var mı?

Çok: 3 puan, Orta: 2 puan, Az: 1 puan, Hiç yok: 0 puan

5. Boş zamanlarınızın niteliği nasıl?

Çok iyi: 3 puan,İyi: 2 puan, Fena değil: 1 puan, Tatmin edici değil: 0 puan

6.Aile fertlerinizle (eş, çocuklar, ebeveyn vb.) ne sıklıkla temas kurmaya çalışırsınız?

Çok sık: 3 puan, Sık: 2 puan, Nadiren: 1 puan, Hiç: 0 puan

7. Aile içi ilişkilerinizin durumu nasıl?

Çok iyi: 3 puan,İyi: 2 puan, Fena değil: 1 puan, Tatmin edici değil: 0 puan

8. Ailenizin dışında sosyal ilişkileriniz var mı?

Birçok insanla var: 3 puan, Birkaç insanla var: 2 puan, Pek az insanla var: 1 puan, Hiç kimseyle yok: 0 puan

9. Başkalarıyla ilişki kurmaya ne kadar gayret edersiniz?

Çok gayret ederim: 3 puan, Gayret ederim: 2 puan, Orta derecede gayret ederim: 1 puan, Gayret etmem: 0 puan

10. Başkalarıyla olan ilişkilerinizi genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?

Çok iyi: 3 puan, İyi: 2 puan, Fena değil: 1 puan, Tatmin edici değil: 0 puan

11. Başkalarıyla ilişkinize ne kadar değer verirsiniz?

Çok değer veririm: 3 puan, Değer veririm: 2 puan, Çok az değer veririm: 1 puan, Hiç değer vermem: 0 puan

12. Sosyal çevrenizdeki insanlar sizinle ne sıklıkla temas kurmaya çalışırlar?

Çok sık: 3 puan, Sık: 2 puan, Nadiren: 1 puan, Hiç: 0 puan

13. Sosyal kurallara, iyi davranışlara, nezakete vb. dikkat eder misiniz?

Her zaman: 3 puan, Sıklıkla: 2 puan, Nadiren: 1 puan, Hiç: 0 puan

14. Sosyal hayatın (cemiyet, toplantı ve benzerleri) ne ölçüde içindediniz?

Tamamen: 3 puan, Orta derecede: 2 puan, Az: 1 puan, Hiç: 0 puan

15. Çeşitli şeyleri, durumları ve insanları daha iyi anlamak için bilgi edinmekten ne kadar hoşlanırsınız?

Çok: 3 puan, Orta: 2 puan, Az: 1 puan, Hiç: 0 puan

16. Bilimsel, teknik ya da kültürel bilgiye ne kadar ilgi duyarsınız?

Çok: 3 puan, Orta: 2 puan, Az: 1 puan, Hiç: 0 puan

17. İnsanlara fikirlerinizi ifade etmekte ne sıklıkla güçlük çekersiniz?

Her zaman: 0 puan, Sıklıkla: 1 puan, Bazen: 2 puan, Hiçbir zaman: 3 puan

18. Kendinizi çevrenizden ne sıklıkla reddedilmiş, dışlanmış hissedersiniz?

Her zaman: 0 puan, Sıklıkla: 1 puan, Bazen: 2 puan, Hiçbir zaman: 3 puan

19. Fiziksel görünümünüzü ne kadar önemzersiniz?

Çok: 3 puan, Orta: 2 puan, Pek değil: 1 puan, Hiç: 0 puan

20. Geçim kaynaklarınızı ve gelirinizi idare etmekte ne kadar zorluk çekersiniz?

Her zaman: 0 puan, Sıklıkla: 1 puan, Bazen: 2 puan, Hiçbir zaman: 3 puan

21. Çevrenizi kendi istek ve ihtiyaçlarınıza göre düzenleyebileceğinizi hisseder misiniz?

Fazlasıyla: 3 puan, Orta: 2 puan, Pek değil: 1 puan, Hiç: 0 puan

KATILIMCILARIN KİŞİSEL BİLGİ
ANKET FORMU

1. Cinsiyet: E(....) K(....)
2. Yaş: (.....)
3. Eğitim Durumu: (.....)
4. Medeni Durumu: (.....)
5. Siz dâhil kaç kardeşsiniz? (.....)
6. Kardeş sıranız nedir? (.....)
7. Elinize geçen aylık toplam gelir: (.....)
8. Kurumbakımına alınmadan önce yaşadığınız yer?
 - a) Köy-kasaba
 - b) İlçe
 - c) Büyükşehir-İl
9. Kurumbakımına alınmadan önce hangi aile yapısı içerisinde yetiştiniz?
 - a) Parçalanmış aile- ebeveynler boşanmış/ ayrılmış
 - b) Çekirdek aile
 - c) Geniş aile
10. Anne-babanızın birliktelik durumu
 - a) Birlikte
 - b) Ayrı/ boşanmış
 - c) Anne vefat etmiş
 - d) Baba vefat etmiş
11. Annenizin eğitim durumu nedir? (.....)
12. Babanızın eğitim durumu nedir? (.....)
13. Kurumbakımına alınmadan önce annenizin mesleği nedir?
 - a) Ev hanımı
 - b) İşçi
 - c) Memur
 - d) Emekli
 - e) Diğer (.....)
14. Kurumbakımına alınmadan önce babanızın mesleği nedir?
 - a) İşçi
 - b) Esnaf
 - c) Memur
 - d) Emekli
 - e) Diğer (.....)
15. Kurumbakımına alınmadan önce ailenizin aylık ortalama geliri nedir?
(.....)
16. Kurumbakımına alındığınızda kaç yaşındaydınız? (.....)
17. Kaç farklı kurumdakaldınız? (.....)

18.Kurumbakımında iken aile üyeleriniz ziyaretinize geliyor muydu? (.....)

Geliyorsa ne sıklıkla?

- a) az
- b) orta
- c) sık

BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN KATILIMCILARIN KİŞİSEL BİLGİ ANKET FORMU

9. Cinsiyet: E(....) K(....)

10.Yaş: (.....)

11.Eğitim Durumu: (.....)

12.Medeni Durumu: (.....)

13.Siz dâhil kaç kardeşsiniz? (.....)

14.Kardeş sıranız nedir? (.....)

15.Elinize geçen aylık toplam gelir: (.....)

8. Anne-babanızın birliktelik durumu

- e) Birlikte
- f) Ayrı/ boşanmış
- g) Anne vefat etmiş
- h) Baba vefat etmiş

9. Annenizin eğitim durumu nedir? (.....)

10.Babanızın eğitim durumu nedir? (.....)

11. Annenizin mesleği nedir?

- f) Ev hanımı
- g) İşçi
- h) Memur
- i) Emekli
- j) Diğer (.....)

12. Babanızın mesleği nedir?

- f) İşçi
- g) Esnaf
- h) Memur
- i) Emekli
- j) Diğer (.....)

Etik Kurul Onayı

Sayı: 589

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Tarih: 05.04/2018

ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME FORMU

Toplantı tarihi: 28.03.2018
Toplantı no: 03
Proje no: 589
Karar no: 2018/112

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Serap DAŞBAŞ'ın "Kuruluş Bakımından ve Ailesi Yanında Yetişmiş Bireylerin Sosyal Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması" başlıklı araştırma proje önerisi, gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, çalışma etik açıdan uygun bulunmuştur.

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı 1992 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İlköğrenimini Atatürk İlköğretim Okulunda, Ortaöğrenimini Atatürk Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2010 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü lisans programına başladı. 2014 yılında üniversiteden mezun oldu ve Özel Zarafet Engelli Bakım Merkezinde sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmaya başladı. 2014 yılında Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı ve 2018 yılında mezun oldu. 2015 yılında Kahramanmaraş Çalışma, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne Sosyal Çalışmacı kadrosuyla atandı ve burada çalışmaya devam etmektedir. Bekârdır.

Hacı Adil ERGİN